

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

นางสาวปาณิสรา สุภาชี

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2553

Factors Effecting to the Political Behaviors of the Community Thai Lineage

Mon Kohkred

Miss Panisara Supasee

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2010

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทย เชื้อสายมอญเกาะเกร็ด
ชื่อและนามสกุล	นางสาวปาณิสรา สุภานี
แขนงวิชา	การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา	รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2554

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

[Handwritten Signature]

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม)

[Handwritten Signature]

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ฐปนรรต พรหมอินทร์)

[Handwritten Signature]

(รองศาสตราจารย์ ฐปนรรต พรหมอินทร์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา **คั่นคว้ออิสระ** ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญ
เกาะเกร็ด

ผู้ศึกษา นางสาวปานิสรา สุภามิ รหัสนักศึกษา 2498000047 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
(การเมืองการปกครอง) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งพงษ์ ชัยนาม **ปีการศึกษา** 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือประชาชนทั่วไปที่มีเชื้อสายมอญที่อาศัยอยู่ใน หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด กลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างเจาะจง คือ ประชาชนที่มีเชื้อสายมอญ จำนวน 156 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง (ร้อยละ 62.9) โดยสื่อโทรทัศน์เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับความเชื่อถือ (ร้อยละ 71.3) รวมทั้งมีผลต่อแรงจูงใจในการทำให้อยากมีส่วนร่วมทางการเมือง (ร้อยละ 70.6) อาศัยอยู่ในหมู่บ้านมากกว่า 9 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 90.5) และไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใดๆ ในหมู่บ้าน (ร้อยละ 81.8) โดยกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีอายุระหว่าง 40-50 ปี (ร้อยละ 23.8) ประกอบอาชีพค้าขายเล็กๆ น้อยๆ (ร้อยละ 40.3) และสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 30.1)

พฤติกรรมทางการเมืองพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเข้ามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการประชาสังคมอยู่ในระดับน้อย มีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารทางการเมืองนานๆ ครั้ง มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการและการเลือกตั้งโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งที่ผ่านมาและจะออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งครั้งต่อไปโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และคิดที่จะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยเรื่องอายุ การศึกษา การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นครั้งที่ผ่านๆ มา การคิดจะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และการเคยช่วยโฆษณาหาเสียงให้กับนักการเมืองหรือพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองหนึ่งในการลงสมัครรับเลือกตั้ง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ ปัจจัย พฤติกรรมทางการเมือง ชาวไทยเชื้อสายมอญ เกาะเกร็ด

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด” มีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีการนำเสนอเนื้อหาประกอบด้วย 5 บทสำคัญ คือ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และบทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ได้รับความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเชิงปริมาณ ซึ่งได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่มีเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ได้ทำการวิจัย โดยได้ให้ความอนุเคราะห์แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ทำให้การศึกษามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้ศึกษาวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลจากการศึกษาค้นคว้าจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและต่อผู้ที่กำลังศึกษาที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ปาณิสรา สุภาณี

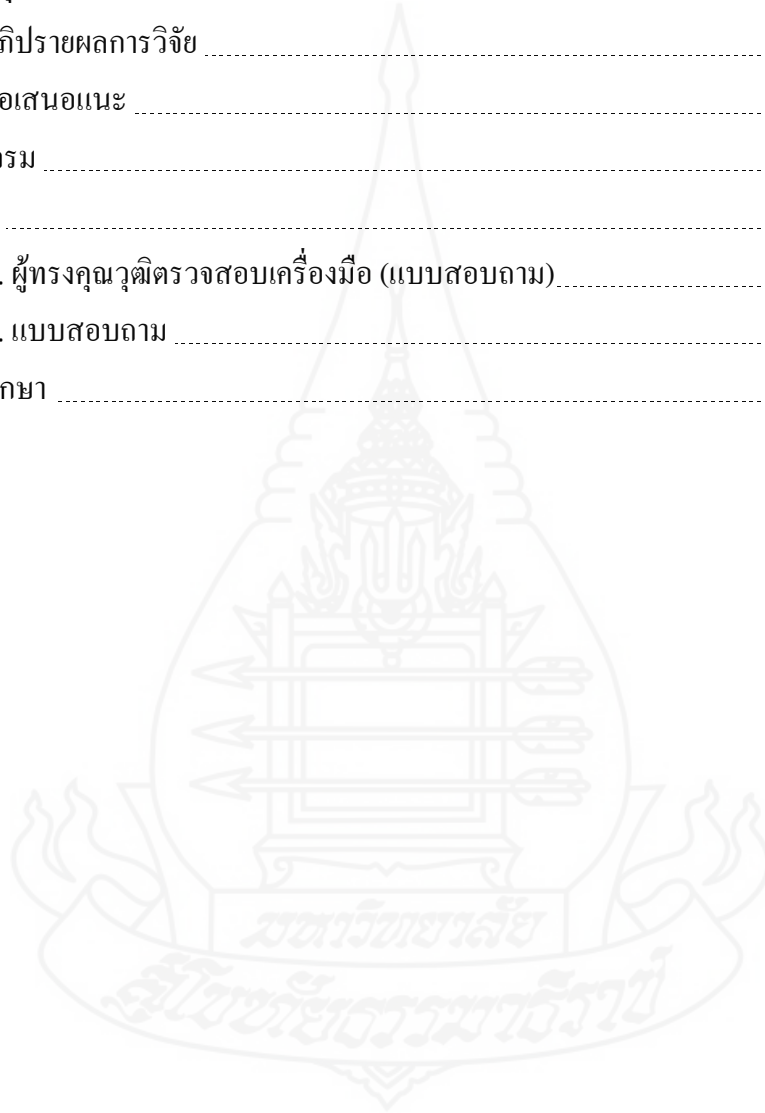
พฤษภาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	6
ข้อมูลพื้นฐานที่ศึกษา	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	57
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานของบุคคล	60
ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด	65
ตอนที่ 3 หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานของบุคคล การมีส่วนร่วมทาง ทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญ เกาะเกร็ด	73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	77
สรุปการวิจัย	77
อภิปรายผลการวิจัย	79
ข้อเสนอแนะ	85
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	91
ก. ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)	92
ข. แบบสอบถาม	94
ประวัติผู้ศึกษา	100

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานของบุคคล 61
ตารางที่ 4.2	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด 65
ตารางที่ 4.3	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วม ทางการเมืองเกี่ยวกับการติดตามข่าวสารทางการเมือง 66
ตารางที่ 4.4	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมทางการเมือง เกี่ยวกับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการและการเลือกตั้ง 68
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง 70
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (ต่อ) ... 71
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง 72
ตารางที่ 4.8	แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการสมัครรับ เลือกตั้ง 72
ตารางที่ 4.9	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานของบุคคลกับพฤติกรรมทางการเมือง ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด 73
ตารางที่ 4.10	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมือง ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด 77

บทที่ 1

บทนำ

การศึกษาวิจัย เรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด ในเบื้องต้นขอนำเสนอประเด็นที่สำคัญประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย สมมติฐานการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นบ่อเกิดของพฤติกรรมทางการเมือง จึงอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมทางการเมืองของคนไทยมีลักษณะอย่างไรนั้นย่อมเป็นไปตามลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย ซึ่งแตกต่างไปตามลักษณะของระบบการเมืองว่าเป็นระบบประชาธิปไตยหรือระบบเผด็จการ และรูปแบบของการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองว่าเป็นแบบเป็นทางการหรือเป็นแบบไม่เป็นทางการ ทั้งนี้การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองอาจกระทำในลักษณะปัจเจกบุคคลหรือในลักษณะกลุ่ม

นอกจากระบบการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองแล้ว ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาที่ยังส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองด้วย รวมทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสารและปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น โลกาภิวัตน์ สิทธิความเป็นมนุษย์ และประชาธิปไตย ก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อการแสดงออกและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเมือง

โดยรวม พัฒนาการของพฤติกรรมทางการเมืองของคนไทยนับแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมานั้นมีลักษณะแบบเฉื่อยชาทางการเมือง (Political passivity) ทั้งนี้เนื่องจากจากระบบการเมืองไทยส่วนใหญ่เป็นระบบการเมืองถูกครอบงำด้วยระบบเผด็จการทหารหรือระบอบอำมาตยาธิปไตย โดยเฉพาะภายในระยะเวลา 40 ปีนับแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 การเกิดขึ้นของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ส่งผลให้พฤติกรรมทางการเมืองของคนไทยได้รับผลกระทบในแง่ของการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่ได้รับการคุ้มครองสนับสนุนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองภายใต้สิทธิเสรีภาพในกลุ่มน้อยในเมืองไทยตั้งแต่อดีต อย่างไรก็ตามการอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนไทย – กับคนเชื้อสายอื่น ๆ ตามระบบการเมืองแบบเปิดที่ให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง

ผู้แทนส่งผลให้พฤติกรรมการเมืองของคนไทยต้องเผชิญกับข้อจำกัด กล่าวคือประชาชนมีสิทธิทางการเมืองในรูปแบบของการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งผู้แทนเป็นพฤติกรรมหลัก จึงส่งผลให้การเมืองไทยเป็นเรื่องของชนชั้นนำ มุ่งเน้นในเรื่องการจัดระเบียบกติกาในการคัดสรรผู้ปกครอง ซึ่งอันที่จริงการเมืองแบบเลือกตั้งเป็นการเมืองที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ยาก เพราะต้องใช้เงินลงทุนมาก โดยแก่นแท้แล้วการเมืองโดยผู้แทนจึงไม่ใช่การเมืองของชนชั้นล่าง

ในช่วงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 – เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ระบบการเมืองแบบเปิดภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองมักปรากฏในรูปของการเดินขบวนและการชุมนุมประท้วงซึ่งกระทำโดยกลุ่มนิสิตนักศึกษา ชาวนาชาวไร่ และกลุ่มผู้ใช้แรงงาน แต่พอเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองก็ต้องถูกปิดกั้นอีกวาระหนึ่ง ในช่วงของระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยครึ่งใบภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างเปิดเผย ส่วนการเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 ได้ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนได้อย่างมาก โดยเฉพาะชนชั้นกลางในกรุงเทพมหานครได้แสดงออกถึงบทบาทในการควบคุมตรวจสอบและประท้วงต่อต้านการกระทำทางการเมืองที่ไม่ถูกต้องชอบธรรมได้อย่างต่อเนื่อง

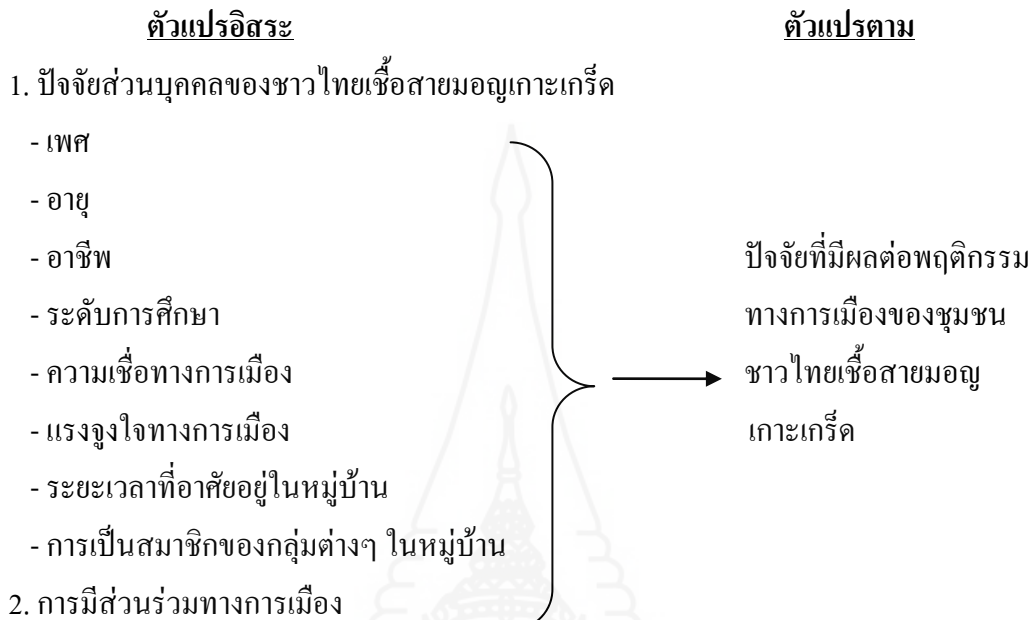
ส่วนการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองของคนไทยส่วนใหญ่มักปรากฏในรูปของการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น ซึ่งในทางที่เป็นจริง พฤติกรรมการเมืองไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งต้องเผชิญกับปัญหาของการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ส่วนในชนบท พฤติกรรมทางการเมืองของคนในชนบทเป็นไปตามสังคมแบบจารีตประเพณีและความสัมพันธ์ทางสังคมแบบอุปถัมภ์ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองของคนไทยในชนบทมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมน้อยมาก (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2548: 29-30)

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้

4. สมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยไว้ คือ ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ความเชื่อทางการเมือง แรงจูงใจทางการเมือง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

5. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษากับประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 7 หมู่บ้าน โดยมุ่งเน้นการศึกษาประชาชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ความเชื่อทางการเมือง แรงจูงใจทางการเมือง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน เป็นต้น ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 **ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล** หมายถึง เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ความเชื่อทางการเมือง แรงจูงใจทางการเมือง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และการเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน

6.2 **ความเชื่อทางการเมือง** หมายถึง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร ฯลฯ แล้วเกิดความเชื่อว่าการเมืองจากแหล่งนั้นๆ

6.3 **แรงจูงใจทางการเมือง** หมายถึง จากการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หรือกิจกรรมทางการเมืองทำให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

6.4 **การมีส่วนร่วมทางการเมือง** หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญ เกาะเกร็ดแสดงออกทางการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 เช่น

- การประชุมของชุมชน
- การแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น ตามมาตรา 45
- มีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ตามมาตรา 56
- มีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว ตามมาตรา 57
- มีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน ตามมาตรา 58
- มีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันรวดเร็ว ตามมาตรา 59
- มีสิทธิที่จะฟ้องหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น ตามมาตรา 60

- มีสิทธิติดตามและร้องขอให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา 62
- มีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ตามมาตรา 63
- มีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ตามมาตรา 72

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้าและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จะแบ่งประเด็นในเรื่องการทบทวนวรรณกรรมออกเป็น 3 ประเด็น คือ

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 ทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมือง
 - 1.2 แนวคิดทางการเมือง
 - 1.3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. ข้อมูลพื้นฐานที่ศึกษา
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 ทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมือง

ความหมาย

นักวิชาการของไทยหลายท่านได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับความหมายของพฤติกรรมทางการเมือง โดยจะหยิบยกมากล่าวอ้าง ดังต่อไปนี้ คือ

ความหมายของ “พฤติกรรมทางการเมือง” คำว่า “พฤติกรรม” (behavior) หมายถึง วิธีการที่บุคคลประพฤติ แสดงออก หรือกระทำ พฤติกรรมทางการเมือง จึงน่าจะหมายถึงวิธีการที่บุคคลประพฤติ แสดงออก หรือกระทำทางการเมือง

พฤติกรรมทางการเมือง คือ การแสดงออกและความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของมนุษย์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมตอบสนองต่อกระบวนการทางการเมืองที่มีอยู่ในแต่ละระบบการเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่ง พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเป็นการแสดงออกทางการเมืองอันเป็นผลมาจากความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของแต่ละบุคคลที่มีต่อ “กระบวนการทางการเมือง” (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน 2548: 14)

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า

พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกของบุคคลและ/หรือกลุ่มบุคคลที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดสรร แบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าเพื่อสังคม เช่น พฤติกรรมของคณะรัฐมนตรี พฤติกรรม

ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พฤติกรรมการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงทางการเมือง พฤติกรรมของสมาชิกพรรคการเมือง พฤติกรรมของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดันกลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น (ฐปนรรต พรหมอินทร์ 2549: 9)

พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกทางการเมือง ซึ่งการแสดงออกจะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ทางการเมือง (political socialization) หรือความสำนึกทางการเมืองของคนในชาติ ตลอดจนวัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) และความสนใจของคนในชาติด้วย (จักรพันธ์ วังษ์บูรณาวิทย์ 2543: 120)

พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเชิงการเมือง ไม่ว่าจะโดยความคิดเห็น ศรัทธา หรือด้วยการกระทำ (จิร โสภ วีระสย 2543: 13)

พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมทางการเมือง ที่ปรากฏออกมาในรูปของการจัดองค์การทางการเมือง รูปแบบการเมือง การปกครอง นโยบายของรัฐ และพรรคการเมือง รวมทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของราษฎร (ชนา นวลปลอด 2536: 1)

พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง ลักษณะการแสดงออกในการกระทำหรือปฏิบัติที่มีผลก่อให้เกิดการพัฒนาร่วมมือหรือขัดแย้ง และวิถีทางที่ใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมกลุ่มตนเองและสังคมส่วนใหญ่ ซึ่งคนเราต้องมีการกระทำที่มีผลกระทบต่อตัวบุคคล สังคม และระบบการเมืองทางใดทางหนึ่ง (นันทนา วรรณระภูติฐ 2539: 40)

พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การแสดงกริยาอาการและความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของมนุษย์ การแสดงกริยาอาการและความนึกคิดดังกล่าว เป็นปฏิกริยาตอบสนองกระบวนการทางการเมืองการปกครอง ลักษณะรูปแบบของกริยาอาการและความนึกคิดทางการเมืองการปกครอง เป็นต้นว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบต่าง ๆ เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การปฏิบัติตามกฎหมาย ความสนใจทางการเมือง ความเบื่อหน่ายทางการเมือง และความเชื่อมั่นทางการเมือง เป็นต้น (พรทิพย์ บุญนิพัทธ์ 2539: 50)

พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง ทักษะคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีพื้นฐานมาจากการกลุ่มเกลตาทางสังคม ซึ่งทำให้เกิดความรู้ทางการเมือง (วัลลภ วิบูลย์กุล 2544: 12)

พฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์เป็นผลพวงของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับสิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อม มนุษย์ทุกผู้ทุกนามมิได้มีปฏิกริยาต่อสิ่งเร้าจากสภาวะแวดล้อม ในทำนองเดียวกัน ภายใต้อสิ่งแวดล้อมเดียวกัน และแม้แต่ได้รับสิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อมเดียวกันมนุษย์สองคนก็อาจจะมีปฏิกริยาแตกต่างกัน (วิชัย ต้นศิริ 2547: 12)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกทางการเมืองทั้งในการกระทำหรือความรู้สึกนึกคิด และทัศนคติทางการเมือง ตลอดจนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่มีผลก่อให้เกิดการพัฒนาความร่วมมือหรือขัดแย้ง ซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองนั้นมีหลายรูปแบบ อาทิ เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การปฏิบัติตามกฎหมาย ตลอดจนการมีความสนใจหรือเบื่อหน่ายทางการเมือง (นันทขพร ปานะรัตน์ 2549: 10-11)

ทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล (Consciously Rational Theories)

ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผลเน้นที่ปฏิริยาของความสำนึก ตรรกะตรงของผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มีต่อนโยบายของพรรคการเมือง สภาพของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และค่าบริหารการเลือกตั้ง ลักษณะเหล่านี้เป็นเหมือนกรอบความคิดเชิงเหตุผล (rational framework) ของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเหมือนกับการตัดสินใจของผู้บริโภคในทางด้านเศรษฐศาสตร์ แนวความคิดที่สำคัญคือแนวคิดของ Anthony Downs เขียนเรื่อง An Economic Theory of Democracy และ Key ที่เขียนเรื่อง The Responsible Electorate

แนวทางการศึกษาพฤติกรรมการเมืองแนวความสำนึกเชิงเหตุผลนี้ได้นำความคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่าด้วยความชอบด้วยเหตุผลของมนุษย์เศรษฐกิจ (economic man) มาใช้ศึกษาการตัดสินใจทางการเมือง แนวทางศึกษานี้เห็นว่าความสำนึกเชิงเหตุผลของบุคคลในเชิงต้นทุนและผลประโยชน์ที่ได้รับ (cost-benefit) เป็นตัวกำหนดที่สำคัญของพฤติกรรมการเมือง ตัวแบบนี้จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ตัวแบบการเลือกโดยเหตุและผล” หรือ “The Rational Choice Model” มุมมองเชิงเศรษฐศาสตร์ดังกล่าวนี้ตั้งอยู่บนฐานคิดที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. แนวทางศึกษานี้ถือว่าการลงคะแนนเสียงเป็นเครื่องมือที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์หรือเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ ดังนั้น การตัดสินใจลงคะแนนของผู้ลงคะแนนเสียงจะพิจารณาจากผลประโยชน์ของตนเป็นที่ตั้ง

2. แนวทางศึกษานี้ให้ความสำคัญกับเป้าหมายทางการเมืองกล่าวคือ การลงคะแนนเสียงของผู้ลงคะแนนเสียงนั้นจุดสนใจจะมุ่งไปที่เป้าหมายทางการเมืองของผู้ลงคะแนนเสียง

3. แนวทางศึกษานี้ถือว่าการตัดสินใจลงคะแนนเสียง ผู้ลงคะแนนจะกระทำอย่างละเอียดรอบคอบ ระมัดระวังโดยใช้ข่าวสารที่มากเพียงพอ

ตามแนวทางศึกษานี้ ผู้ลงคะแนนเสียงถือเป็นผู้มีเหตุผล (rational voter) กล่าวคือ เมื่อผู้ลงคะแนนเสียงยอมรับว่าจะต้องมีการตัดสินใจ ผู้ลงคะแนนเสียงจะกำหนดจุดมุ่งหมายหรือหลักเกณฑ์ในการที่จะคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนเองพอใจมากที่สุด เมื่อผู้ลงคะแนนได้รับข่าวสาร

ต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดอยู่ ผู้ลงคะแนนก็จะประเมินข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดอยู่ว่าสอดคล้องกับอุดมการณ์หรือหลักเกณฑ์ที่ตนกำหนดไว้หรือไม่ และลงคะแนนให้กับผู้สมัครที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับอุดมการณ์ของตนมากที่สุด โดยที่ผู้ลงคะแนนบางคนให้ความสำคัญกับคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งและบางคนให้ความสำคัญกับนโยบายของพรรคการเมือง กล่าวโดยย่อแนวทางศึกษานี้เห็นว่า ผู้ลงคะแนนเสี่ยงรู้ว่าผลประโยชน์ของตนเองคืออะไร สามารถประเมินได้ว่าผู้สมัครจะให้ประโยชน์แก่ตนเพียงใด และลงคะแนนเสี่ยงตามผลที่ได้ประเมินนั้น ผู้ลงคะแนนจะลงคะแนนเมื่อการลงคะแนนนั้นให้ผลลัพธ์คุ้มค่ากับการลงทุน

แนวทางการศึกษานี้ที่น่าสนใจ คือ แนวความคิดของ แอนโทนี ดาวน์ส์ (Anthony Downs) ซึ่งมีสมมติฐานของแนวการวิเคราะห์ตัดสินใจว่าทุกคนเป็นผู้มีเหตุผล ดังนั้น ทุกคนจะตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเสมอ โดยได้เสนอนิยามการตัดสินใจอย่างเป็นเหตุเป็นผลไว้ดังนี้

1. สามารถตัดสินใจได้เสมอเมื่อเผชิญกับทางเลือกต่างๆ ในการตัดสินใจ
2. มีการจัดลำดับทางเลือกต่างๆ ไว้ตามลำดับความสำคัญในทัศนะของผู้ตัดสินใจ
3. การจัดลำดับนี้มีการสับเปลี่ยนลำดับก่อนหลังได้
4. ผู้ตัดสินใจจะเลือกทางเลือกที่จัดลำดับไว้สูงสุดเสมอ
5. ในสถานการณ์เหมือนกัน การตัดสินใจจะเหมือนกันเสมอไป

กล่าวได้ว่า ความชอบด้วยเหตุผลเป็นเรื่องราวของกระบวนการปฏิบัติ คือ ผู้ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดตามลักษณะค่านิยมหรือเป้าหมายของเขา โดยเลือกจากทางเลือกที่จัดลำดับไว้สูงสุด ส่วนผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไรหรือบรรลุเป้าหมายตามที่ผู้ตัดสินใจมุ่งหวังหรือไม่ นั้นมิใช่เรื่องสำคัญ อย่างไรก็ตาม เป้าหมายของการตัดสินใจจะต้องเป็นเป้าหมายทางการเมืองจึงจะถือว่าเป็นการตัดสินใจที่เป็นเหตุเป็นผลทางการเมืองซึ่งดาวน์ส์ได้อธิบายรายละเอียดบางประการไว้ดังต่อไปนี้

หน้าที่ทางการเมืองของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยก็คือการเลือกรัฐบาล ดังนั้น พฤติกรรมที่ชอบด้วยเหตุผลในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งก็คือพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่การเลือกรัฐบาล เช่น สมมติว่าชายคนหนึ่งสนับสนุนพรรค ก เพราะสอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองของตน และต้องการลงคะแนนเลือกสมาชิกพรรคนี้ แต่ภรรยาของเขาบอกว่าต้องไปเลือกพรรค ข ถ้าไม่เลือกจะขอหย่า ในสถานการณ์เช่นนี้ การที่ชายคนนี้ลงคะแนนเสี่ยงให้ผู้สมัครพรรค ข ก็นับว่าเขาตัดสินใจโดยชอบด้วยเหตุผลในแง่ส่วนตัว โดยถือว่าเขายังรักภรรยาและไม่เลิกกับภรรยา และในแง่ค่านิยมแล้วภรรยามีค่ามากกว่าพรรค แต่ลักษณะการลงคะแนนเช่นนี้ในวงรอบการศึกษาการเมืองของดาวน์ส์เห็น

ว่าไม่ชอบด้วยเหตุผล เพราะผู้ตัดสินใจสับสนระหว่างเป้าหมายทางการเมืองกับเป้าหมายที่ไม่ใช่การเมือง คือใช้กลไกทางการเมือง (ลงคะแนนเสียง) ไปสู่เป้าหมายที่ไม่ใช่การเมือง (ไม่เลิกกับภรรยา)

ตามแนวความคิดของค็อนส์ตรูปได้ว่า การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแต่ละคนจะปฏิบัติอย่างสมเหตุสมผล โดยจะตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองที่มีนโยบายสอดคล้องกับผลประโยชน์และค่านิยมของตนเองมากที่สุด การตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองใดก็โดยคาดหวังว่าตนจะได้รับประโยชน์หากพรรคการเมืองนั้นได้เป็นรัฐบาล การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งดังกล่าวเรียกว่า “rational voter model” ซึ่งเป็นตัวแบบของการลงคะแนนเสียงเพื่อผลประโยชน์ของผู้ลงคะแนนเสียงเอง นั่นคือ ผู้ลงคะแนนเสียงจะต้องตัดสินใจว่า จะไปลงคะแนนเสียงหรือไม่แลลงให้ใครตามเหตุผลของตน ทั้งนี้โดยพิจารณาว่าพฤติกรรมใดจะก่อผลประโยชน์ให้ตนมากกว่ากัน ซึ่งตามปกติจะลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครสังกัดพรรคการเมืองที่มีนโยบายใกล้เคียงกับตนเองที่สุด

2. ทฤษฎีปัจจัยกำหนด (Deterministic theories)

ทฤษฎีปัจจัยกำหนดมีแนวความคิดพื้นฐานว่า ปัจจัยทางสังคมเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของพฤติกรรมการเมือง ทั้งนี้ปัจจัยทางสังคมที่เป็นภูมิลำเนาของผู้นั้นมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมการเมือง แนวความคิดหลักของทฤษฎีนี้ได้แก่ ตัวแบบแรงผลักดันทางสังคม (social forces) ของลาซาร์สเฟลด์ (Lazarsfeld) และทฤษฎีสถาน (field theory) ของเกิร์ต เลวิน (Kert Levin) ซึ่งเป็นทฤษฎีเสนอเงื่อนไขที่กำหนดรูปแบบของพฤติกรรม

แนวทางศึกษานี้ได้นำแนวความคิดทางสังคมวิทยาเรื่องสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล (SES : socio economic status) ที่ว่าฐานะตำแหน่งทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดความแตกต่างในพฤติกรรมของบุคคล มาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการเมือง ฐานะตำแหน่งดังกล่าวอาจได้มาโดยกำเนิด เช่น เพศ ตระกูล หรือได้มาจากการกระทำขึ้นมาในภายหลัง เช่น ความร่ำรวย ระดับการศึกษา ฯลฯ โดยสรุป ในสังคมจึงประกอบด้วยชนชั้นทางสังคม ชนชั้นดังกล่าวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของบุคคล ซึ่งบุคคลต่างชนชั้นกันจะมีแบบแผนพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

โดยการสันนิษฐานเบื้องต้น เชื่อว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมเหมือนกัน มักจะได้รับประสบการณ์และการอบรมกล่อมเกลาที่คล้ายคลึงกัน เพราะฉะนั้นจึงมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าคล้ายคลึงกัน ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่อยู่ในสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกันจะถูกหล่อหลอมโดยประสบการณ์ให้มีบุคลิกภาพ ทัศนคติ แรงจูงใจ และความรู้สึกนึกคิดที่แตกต่างกัน ดังนั้น บุคคลจะแสดงออกในแบบแผนที่แตกต่างกัน

นักรัฐศาสตร์ได้นำแนวความคิดดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการเมือง โดยมุ่งศึกษาถึงอิทธิพลของฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของบุคคล เช่น เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้ ที่อยู่อาศัย ฯลฯ แนวทางการศึกษาแบบนี้เชื่อว่า กลุ่มทางสังคมเป็นตัวกำหนดความแตกต่างของแบบแผนพฤติกรรมการเมือง โดยให้ข้อสรุปไว้เป็นกฎว่า บุคคลมีความนึกคิดทางการเมืองตามฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของตน การตัดสินใจของบุคคลเป็นไปตามคุณลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของเขามีไว้เพราะประเด็นปัญหาทางการเมือง

ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของฐานะเศรษฐกิจสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการเมือง อาจสรุปในลักษณะแยกส่วน เพื่อประโยชน์ในด้านการทำความเข้าใจดังต่อไปนี้

เพศ จากการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทั่วไป พบว่า เพศชายมักจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง เพราะส่วนใหญ่ชนบทรรมนิยมประเพณีของประเทศต่างๆ เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชาย เพศชายจึงมักจะผูกพันทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง

อายุ ในแต่ละช่วงชีวิตบุคคลจะมีพฤติกรรมต่าง ๆ รวมทั้งพฤติกรรมทางการเมืองแตกต่างกัน กล่าวคือ ในช่วงวัยเด็กบุคคลจะได้รับการอบรมสั่งสอนและเรียนรู้ทางการเมืองเพื่อสร้างทัศนคติ บุคลิกภาพ และความรู้สึกผูกพันต่อหน้าที่พลเมือง สำหรับในช่วงวัยรุ่นตอนปลายที่กำลังเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ถือเป็นช่วงระยะเวลาสำคัญในการก่อตัวของทัศนคติทางการเมือง มีการรับเอาความรู้ สร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ และเริ่มมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ยอมรับหน้าที่และความผูกพันต่อระบบการเมือง จนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ซึ่งจะเป็นช่วงที่มีความรู้สึกตื่นตัวกับสถานการณ์ทางการเมืองและสังคมมากขึ้นด้วย บุคคลจะมีความเป็น “ตัวตนทางการเมือง” (political self) ทั้งนี้เนื่องจากมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว และสถานภาพต่าง ๆ ทางสังคม จึงมีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจทางการเมืองและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจะเพิ่มขึ้นตามอายุจนกระทั่งถึงวัยกลางคนและจะค่อย ๆ ลดลงทีละน้อยในวัยสูงอายุ เนื่องจากความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองลดลง

การศึกษา ระดับการศึกษานับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อทัศนคติทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมือง เนื่องจากบุคคลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ย่อมจะทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดหรือพฤติกรรมที่แสดงออก ตลอดจนการมีความสำนึกในบทบาทหน้าที่ในฐานะที่ตนเป็นสมาชิกสังคมแตกต่างกันไปด้วย โดยทั้งนี้มักพบว่า จำนวนผู้มาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นจะมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการศึกษา กล่าวคือ ผู้มีการศึกษาสูงมักจะมาใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า โดยสรุปจึงกล่าวได้ว่า ยิ่งบุคคลมีการศึกษาสูงขึ้นเท่าไรยิ่งจะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้นเท่านั้น

อาชีพ อาชีพของบุคคลเป็นผลมาจากการศึกษา ดังนั้น อาชีพและระดับการศึกษาจึงมีความใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษาสูงมักมีตำแหน่งการงานสูง และอาจทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงตามไปด้วย อาชีพจึงเป็นตัวกำหนดความแตกต่างของระดับความรู้ความเข้าใจในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล

รายได้ รายได้ก็เช่นเดียวกัน บุคคลที่มีรายได้สูงก็จะมีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีรายได้ในระดับต่ำ เพราะผู้ที่มีเงินทองมากมักจะไม่ต้องวิตกกังวลในเรื่องต่าง ๆ ทำให้มีเวลาสนใจในเรื่องการเมืองได้มากขึ้น

ที่อยู่อาศัย คนที่อยู่ในท้องถิ่นที่แตกต่างกันอาจมีพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไปด้วย กล่าวคือ โดยทั่วไปคนที่อยู่ในเมืองมักจะมีการศึกษา อาชีพ และรายได้สูงกว่าคนในชนบท ทั้งยังมีข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสารทางการเมืองที่แตกต่างกันจากคนในชนบทอย่างน้อยสำคัญอีกด้วย ความแตกต่างของที่อยู่อาศัยจึงเป็นตัวกำหนดความแตกต่างของพฤติกรรมทางการเมือง

ฐานะเศรษฐกิจและสังคม มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการสนับสนุนตัวแทนที่มีความคิดเห็นและแนวทางคล้ายกัน โดยทั่วไปพบว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมักจะสนใจทางการเมืองมากที่สุด และผู้ที่มีฐานะต่ำจะสนใจทางการเมืองน้อยที่สุด

แนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองโดยสามารถใช้เป็นคำตอบสำหรับความแตกต่างของพฤติกรรมเลือกตั้งได้ในระดับหนึ่ง แนวความคิดนี้สามารถอธิบายถึงความแตกต่างของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งว่า คนกลุ่มใดตัดสินใจลงคะแนนเสียงเพื่อเป้าหมายอันใดหรือเพื่อผลประโยชน์อะไร

3. ทฤษฎีจิตวิทยา (Psychology Theories)

แนวทางศึกษานี้ให้ความสนใจต่อปัจจัยทางด้านความรู้สึกหรือความผูกพันทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเมือง ตัวแบบทางจิตวิทยาที่นักรัฐศาสตร์ให้ความสนใจศึกษามากได้แก่ พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอันเกิดขึ้นจากความผูกพันทางจิตใจต่อพรรคการเมือง ซึ่งเน้นศึกษาอิทธิพลของความผูกพันพรรคการเมือง (party identification)

ความผูกพันพรรคการเมืองคือความจงรักภักดี หรือความเชื่อที่มีต่อพรรคการเมืองใดพรรคหนึ่งคล้าย ๆ กับประชาชนเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือศาสนาว่าจะสามารถสนองประโยชน์ตามที่ตนต้องการได้ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามความเชื่อนั้น ในขณะที่เดียวกันก็จะมีกรถ่ายทอดความเชื่อนั้นต่อกันไปในรูปของกระบวนการเรียนรู้ในสังคม

ความผูกพันพรรคการเมือง เป็นเรื่องของสังคมจิตวิทยาของบุคคล เกี่ยวกับทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมที่มีต่อพรรคการเมืองใดพรรคหนึ่ง กล่าวคือ บุคคลมีความรู้สึกพึงพอใจ สนใจ ฝักใฝ่ นิยมชมชอบ หรือความรู้สึกเป็นเจ้าของพรรคการเมือง ความรู้สึกเช่นนี้เนื่องมาจากการ รับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกันหรือกลุ่มเดียวกัน ซึ่งอาจจะเป็นชนชั้นหรืออุดมการณ์หรือสถานภาพเดียวกับ ตนก็ได้ ขณะเดียวกันก็เป็นผลมาจากการเรียนรู้ของบุคคลในรูปของกระบวนการกล่อมเกลாதงสังคม โดยจะเริ่มเรียนรู้ความผูกพันตั้งแต่วัยเด็ก โดยมีสถาบันครอบครัวและสถาบันทางสังคมอื่น ๆ เป็นตัว สะท้อนให้เห็นถึงการสั่งสมการเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมืองและสังคม

แนวความคิดนี้ระบุว่า ความผูกพันพรรคการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มี อิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคล กล่าวคือ โดยทั่วไปบุคคลมีแนวโน้มที่จะลงคะแนนให้กับพรรค การเมืองที่ตนมีความผูกพัน แต่บุคคลอาจเปลี่ยนแปลงไปลงคะแนนให้พรรคการเมืองอื่นได้ เนื่องมาจากทัศนคติของเขาที่มีต่อประเด็นทางการเมือง อันได้แก่ ทัศนคติต่อผู้สมัคร ทัศนคติต่อ นโยบายและทัศนคติต่อผลประโยชน์ของกลุ่ม ซึ่งเป็นปัจจัยช่วงสมัยสั้น ๆ (short-term force) อย่างไรก็ตามโดยระยะยาวแล้วบุคคลมีแนวโน้มที่จะลงคะแนนให้กับพรรคการเมืองที่ตนผูกพันซึ่งเป็นปัจจัย ระยะยาว (long-term force)

นักรัฐศาสตร์ได้ให้ข้อสรุปทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะของความผูกพันพรรคการเมืองไว้ 5 ประการคือ

1. ผู้ลงคะแนนเสียงส่วนมากมีความชอบพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเป็น ทุนเดิมอยู่แล้ว โดยครอบครัวมีอิทธิพลสูงในเรื่องนี้
2. ความผูกพันพรรคมีผลโดยตรง ทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงสนใจข่าวสารทางการเมือง และรู้ว่าควรลงคะแนนให้พรรคใด และยังมีผลโดยอ้อมต่อการเลือกรับข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัคร นโยบาย และความสัมพันธ์ระหว่างพรรคกับกลุ่มทางสังคมของตน
3. ปกติความผูกพันพรรค จะมีช่วงระยะเวลาคงอยู่อย่างน้อยในช่วงเวลาหนึ่งจึงไม่เป็นการ เปลี่ยนที่ขึ้นลงรวดเร็วเกินไป
4. บุคคลที่มีความผูกพันพรรคการเมืองมักจะกลับมาชอบพรรคเดิม หลังจากที่ได้หัน เหนไปเลือกพรรคอื่นในบางช่วงสมัยที่มีเหตุการณ์เฉพาะอย่างทำให้การผันแปรเกิดขึ้นในบางครั้ง
5. ความผูกพันพรรคการเมืองทำให้คาดการณ์คะแนนเสียงพื้นฐานได้

ความผูกพันพรรคมีองค์ประกอบหลายประการ บางคนผูกพันพรรคเพราะชอบ นโยบายพรรค หรือชอบบุคลิกภาพของผู้นำ ความผูกพันพรรคมิได้หมายความว่าเฉพาะการเป็นสมาชิก พรรคการเมืองเท่านั้น แต่รวมถึงการสนับสนุนพรรคในรูปแบบต่าง ๆ อีกด้วย

อย่างไรก็ตามได้เคยมีผู้ศึกษาและสรุปเกี่ยวกับความผูกพันพรรคของคนไทยออกมาว่า การเลือกตั้งของไทยนั้น การลงคะแนนเสียงมักให้ความสำคัญกับผู้สมัครมากกว่าพรรคการเมือง

กล่าวโดยรวมของทฤษฎีทั้งสาม เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดและความสำคัญเชิงเหตุผลที่เกิดขึ้นจากปัจจัยที่มีผลระยะสั้นเฉพาะช่วงสมัย ตลอดจนทฤษฎีทางจิตวิทยาจะพบว่าการใช้ทฤษฎีดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นตัวแทนเชิงทำนาย (predictive model)

4. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory)

เกอร์ก โฮแมนส์ (George Homans) ได้พัฒนาทฤษฎีการแลกเปลี่ยน โดยเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งแตกต่างไปจากสัตว์โลกชนิดอื่นคือ มนุษย์จะคบหาสมาคมกันอย่างใกล้ชิดหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับความต้องการและการทำประโยชน์ช่วยเหลือกันและกันมากน้อยเพียงใด

ความต้องการและผลประโยชน์จึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนที่อยู่รวมกันในด้านเศรษฐกิจ การสูญเสียประโยชน์ การได้รับรางวัลและการได้กำไร เป็นความรู้สึกสำคัญพื้นฐานในการคบหาสมาคม การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งก็ดี การบริการให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งก็ดี คนเราก็จะแสดงพฤติกรรมต่อผู้อื่นที่ซึ่งจะทำให้ตนเองได้รับประโยชน์มากที่สุด ถึงจะสูญเสียอะไรไปบ้างก็เป็นการสูญเสียเพียงเล็กน้อย ผลจากการที่เราได้กระทำอะไรไปแล้วคือรางวัล หรือกำไรจำนวนมากจากผู้อื่นเป็นการตอบสนอง

ในด้านการแลกเปลี่ยนทางด้านสังคม (social exchange) การคบหาสมาคมระหว่างผู้ใหญ่กับผู้น้อย ผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้ปกครองเป็นการแลกเปลี่ยนกับสถานภาพที่สูงขึ้นของตน ในทางตรงกันข้ามผู้ใหญ่ก็จะได้รับความยกย่อง ความจงรักภักดีเป็นการตอบแทน

ส่วน ปีเตอร์ เอ็ม เบลลา (Peter M. Blau) นักทฤษฎีการแลกเปลี่ยนอีกคนได้ย้าว่า สิ่งที่จะได้รับการตอบแทนเป็นสิ่งกระตุ้นให้คนเราคบหาสมาคมกัน นอกจากการแลกเปลี่ยนในระดับปัจเจกชนแล้วเบลลาได้ขยายว่า การกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การจัดสร้างที่พักผู้โดยสาร การบริจาคตานในสมัยเลือกตั้ง เป็นต้น ก็ถือว่าการแลกเปลี่ยนที่กว้างออกไปในระดับสังคมด้วย

ดังนั้น การที่ผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไปเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งก็เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินประโยชน์อย่างอื่น ความยกย่อง ความสะดวกสบาย หรือตำแหน่งหน้าที่ที่คาดว่าจะได้รับ ส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ใช้เงินบ้าง ผลประโยชน์บ้างหรือการยกย่องนับถือว่าเป็นกลุ่มเดียวกันบ้าง หรือตำแหน่งหน้าที่บ้าง ให้แก่ผู้สนับสนุนลงคะแนนให้แก่ตนเป็นการแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียงที่ตนได้รับ

พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงเกิดขึ้น เพราะเป็นการแสดงออกของผู้ยึดถือระบอบประชาธิปไตย ความมีสำนึกเชิงเหตุผลและปัจจัยตัวกำหนด แต่ประชาชนอีกประเภทหนึ่งไป

ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพราะต้องการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ บริการ และเกียรติยศ ชื่อเสียงที่ตนเองจะพึงได้รับสนองตอบจากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของตนโดยไม่เข้าใจและไม่สนใจในระบอบประชาธิปไตยเลย ประชาชนที่ได้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของตนโดยไม่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นพวกที่มีอิสรเสรีภาพในการแสดงออกถึงพฤติกรรมของตนเองอย่างแท้จริง ตรงกันข้ามกับประชาชนที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพราะต้องการแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์เป็นพวกที่ไม่มีอิสรเสรีภาพในการลงคะแนนเสียง จึงมีการซื้อขายเสียงกันขึ้นในกลุ่มประชาชนกลุ่มดังกล่าว และเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อระบอบประชาธิปไตย

พฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

1. พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของชาวตะวันตก

ลาซาร์สเฟลด์ เบอเรลสัน และ โกเดล (Lazarsfeld, Berelson และ Gaudel) ได้สรุปเชิงทฤษฎีของพฤติกรรมและการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหลายประการ เช่น การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทำให้คนที่ตัดสินใจแล้วว่า จะเลือกผู้สมัครคนใดเปลี่ยนใจไปเลือกตั้งผู้สมัครคนอื่นมีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และในจำนวนที่เปลี่ยนใจไปนั้นเป็นพวกที่ได้รับอิทธิพลจากความกดดันของกลุ่มเลือกตั้งข้างต้นมากกว่าจะเป็นอิทธิพลของประเด็นนโยบายที่ใช้ในการหาเสียง

นอกจากนั้นยังพบว่า มีคนจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่มีการสื่อสารติดต่อกับพรรคการเมืองที่ตนไม่สังกัด และที่สำคัญคือ อาชีพ ที่อยู่อาศัยทั้งชนบทและในเมือง ศาสนา และอุปนิสัยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลในอดีตเป็นตัวกำหนดที่สำคัญต่อพฤติกรรมกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคล ผลการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า บุคคลมีความนึกคิดทางการเมืองตามฐานะทางสังคมของตน ซึ่งเป็นหลักสำคัญของทฤษฎีที่ว่าด้วยพฤติกรรมกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ลาซาร์สเฟลด์ เบอเรลสัน และ กัวเดล กล่าวสรุปผลการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนความนิยมพรรคของประชาชนตอนหนึ่งว่า การศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของการนิยมพรรคการเมืองของประชาชนทำให้ทราบอัตราจำนวนของความนิยมพรรคและการเปลี่ยนแปลงการนิยมพรรคในแต่ละช่วงสมัยมีเพียงเล็กน้อย บุคคลพวกนี้ (พวกที่เปลี่ยนความนิยมพรรค) เป็นพวกที่สนใจการเลือกตั้งน้อยที่สุดสนใจรับฟังข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนน้อยที่สุด ตัดสินใจเลือกใครล่าช้ากว่าพวกอื่น ชักชวนง่ายกว่าพวกอื่น และการชักชวนนั้นต้องทำโดยการติดต่อส่วนบุคคลไม่ใช่ติดต่อโดยประเด็นนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง และความเข้าใจที่ว่าบุคคลที่เปลี่ยนใจไปเลือกผู้สมัครอื่นที่ตนไม่นิยมในระหว่างรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเป็นการตัดสินใจที่ใช้เหตุใช้ผล ใช้สติสัมปชัญญะและถูกชักจูงโดยประเด็นปัญหาที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเป็นความเข้าใจผิดโดยสิ้นเชิง

เบอเรลสัน และ ลาซาร์สเฟลด์ กล่าวว่า บุคคลมีความนึกคิดทางการเมืองฐานะทางสังคมของตนซึ่งเป็นฐานสำคัญของทฤษฎีที่ว่าด้วยพฤติกรรมกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลที่ได้

พิสูจน์แล้วว่า การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลเป็นไปตามฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของเขา หาใช่เพราะประเด็นปัญหาทางการเมืองที่เป็นนโยบายที่นำมาใช้ในการหาเสียงแต่ประการใด

ปอมเปอร์ (Pomper) กล่าวว่า คนแต่ละวัยนั้นมีอุดมการณ์ทางการเมืองแตกต่างกัน และยังพบว่าคนแต่ละวัยยังมีทัศนคติต่อประเด็นปัญหาทางการเมืองแตกต่างกันด้วย

2. พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย

สุจิต บุญบงการ และ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ศึกษาการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2522 โดยมุ่งหาข้อสรุปเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ความสนใจและความรู้สึกทางการเมืองกับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และแบบแผนทั่วไปในการไปลงคะแนนเสียงของคนไทย และได้ศึกษาการเลือกตั้ง พ.ศ.2526 โดยศึกษาถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และแบบแผนของการเลือกตั้งโดยทั่วไปด้วยเช่นกัน แต่เพิ่มการค้นหาข้อสรุปของความรูสึกและทัศนคติที่มีต่อนโยบายของรัฐบาลกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและแบบแผนของการเลือกพรรคการเมืองด้วย ผลการศึกษาพบว่า

1) ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาทั้งสองครั้งสอดคล้องกันดังนี้

เพศ เพศชายไปลงคะแนนเสียงโดยตัดสินใจได้เร็วกว่าเพศหญิงเล็กน้อยว่าจะเลือกผู้สมัครคนใด เลือกโดยคำนึงถึงพรรคมากกว่าตัวบุคคลและในการเลือกพรรคใดพรรคหนึ่งมักคำนึงถึงนโยบายของพรรคมากกว่าผู้ลงคะแนนเพศหญิง และมีความเป็นตัวของตัวเองในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย นอกจากนั้นยังตัดสินใจเลือกผู้หนึ่งผู้ใดได้เร็วและแน่นอนกว่าเพศหญิงเล็กน้อย

อายุ ผู้มีอายุในวัยกลางคนและวัยหนุ่มสาวมีแนวโน้มเลือกพรรคมากกว่าเลือกตัวบุคคล ส่วนผู้สูงอายุมีแนวโน้มสนใจเลือกตัวบุคคล กลุ่มวัยกลางคนอายุระหว่าง 31-50 ปี มักจะมีแนวโน้มเลือกพรรคหนึ่งพรรคใด โดยคำนึงถึงนโยบายของพรรคมากกว่าผู้สูงอายุหรือผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว

การศึกษา ผู้ที่มีการศึกษาสูง มีแนวโน้มไปลงคะแนนเสียงด้วยความสำนึกในหน้าที่พลเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาดำ ถูกชักจูงให้ไปลงคะแนนเสียงได้ยากกว่าและมีแนวโน้มตัดสินใจว่าจะเลือกใครได้เร็วและแน่นอนกว่าผู้ที่มีการศึกษาดำ ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะลงคะแนนโดยคำนึงถึงพรรคมากกว่าตัวบุคคลและให้ความสำคัญในนโยบายของพรรคมากกว่า

อาชีพ ผู้ที่ประกอบอาชีพที่ต้องใช้การศึกษาสูง เช่น ครู อาจารย์ ข้าราชการ และนักธุรกิจ เป็นต้น ไปลงคะแนนเสียงโดยสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองดีเป็นสำคัญ ตัดสินใจเลือกใครได้เร็วกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือกรรมกรเล็กน้อย มีความสนใจเลือกพรรคมากกว่าตัวบุคคลและในการเลือกพรรคหนึ่งพรรคใดมักจะคำนึงถึงนโยบายพรรคเป็นสำคัญมากกว่าผู้ประกอบ

อาชีพที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า ส่วนบรรดาผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรและกรรมกร เลือกโดยคำนึงถึงความสามารถของผู้สมัครที่จะทำประโยชน์ให้กับตนเป็นสำคัญ

ที่อยู่อาศัย ผู้ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และในเขตเมืองมีแนวโน้มไปลงคะแนนเสียงด้วยเห็นว่าเป็นหน้าที่พลเมืองดีมากกว่าผู้ที่อยู่ในเขตชนบท ให้ความสำคัญแก่พรรคและนโยบายของพรรคมากกว่าตัวผู้สมัคร และตัดสินใจล่วงหน้าได้ว่า จะเลือกผู้สมัครคนใด มักจะคำนึงถึงพรรคและนโยบายของพรรคมากกว่าตัวผู้สมัคร

ส่วนผู้ที่มีสถานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ มีการศึกษาน้อย และอยู่ในชนบทในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมักจะคำนึงถึงผู้สมัครมากกว่าพรรค และให้ความสำคัญกับความสามารถของผู้สมัครในการช่วยเหลือสงเคราะห์ท้องถิ่นของตนมากกว่านโยบาย นอกจากนี้ยังมีโอกาสที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยการรบเร้าชักจูงจากผู้อื่น รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมากกว่าผู้ที่อยู่ในสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง

2) ด้านความรู้สึกรู้สึกทางการเมือง

ผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มีความพอใจในการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีมากกว่าผู้ที่ไม่พอใจเพียงเล็กน้อย ผู้ที่ไม่พอใจในการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้แก่ ผู้ที่มีการศึกษาน้อย มีอาชีพเป็นเกษตรกร และอาศัยอยู่ในชนบท ส่วนความคาดหวังว่าต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นปากเป็นเสียงแทนตน โดยเฉพาะผู้ลงคะแนนเสียงในชนบท ส่วนผู้ที่ลงคะแนนเสียงที่ต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปควบคุมการทำงานของรัฐบาลนั้นมีอยู่ไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาสูงและอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ดังนั้น ผู้ที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงมีทั้งผู้ที่มีความพอใจและไม่พอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความรู้สึกดังกล่าวต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่มีอิทธิพลมากพอที่จะผลักดันให้ประชาชนเหล่านั้นไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

3) ด้านพรรคการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ในเขตกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มเลือกผู้สมัครเป็นพรรค แต่ในชนบทมีแนวโน้มเลือกตัวบุคคลโดยไม่คำนึงถึงพรรคเท่าใดนัก โดยเฉพาะในส่วนอิทธิพลของหัวหน้าพรรคนั้นชื่อเสียงและความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใดทำให้พรรคนั้นได้เปรียบในการสร้างความนิยมในหมู่ผู้เลือกตั้ง โดยเฉพาะในเขตที่พรรคนั้นไม่ได้รับเสียงสนับสนุนอย่างมั่นคงมาก่อน แต่ถ้าพรรคใดได้รับความนิยมมาแล้ว ชื่อเสียงและความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคไม่เป็นที่ปัจจัยสำคัญ ในเขตชนบทชื่อเสียงและความนิยมของผู้สมัครมีความสำคัญมากกว่าชื่อเสียงของ

หัวหน้าพรรค นอกจากนั้นนโยบายและประเด็นปัญหาการเมืองยังไม่เป็นปัจจัยผลักดันให้ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้แก่พรรคใดพรรคนึงอย่างเด่นชัด

สุจิต บุญบงการ และพรรคดี ผ่องแผ้ว ได้สรุปแบบแผนพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของคนไทยไว้ดังนี้

1) คนไทยไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยความสำนึกว่าเป็นหน้าที่มากกว่าการแสดงออกถึงความต้องการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือควบคุมรัฐบาลหรือเพื่อให้คนที่ตนพอใจเข้าไปทำงาน คนไทยส่วนใหญ่ยังเห็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่หรือบทบาทเพียงเพื่อเป็นปากเป็นเสียงแทนตนเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งเช่นกัน แต่ไม่มากนักคือ เห็นว่าเป็นเพียงการเลือกตั้งตัวแทนเท่านั้น ไม่ใช่เป็นการเลือกรัฐบาล การเลือกตั้งจึงไม่ใช่เรื่องที่เกิดจากความรู้สึกที่ตนเองมีอิทธิพล มีอำนาจหรือประสิทธิภาพทางการเมือง (political efficacy) ที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรัฐบาล ในนโยบายของรัฐบาลหรือเพื่อให้ผู้ที่ตนพอใจได้รับการเลือกตั้งเข้าไปทำงาน การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงเป็นเรื่องของการปฏิบัติตามหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งโอกาสที่จะถูกชักจูงไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งย่อมเป็นไปได้ง่าย เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบ ถูกระดม (mobilized participation)

2) เมื่อไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพราะความสำนึกในหน้าที่ ความรู้สึกไม่พอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงไม่มีผลทั้ง ๆ ที่ความพอใจการทำงานหรือบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีอยู่พอสมควร

3) ผู้ที่มีการศึกษาสูงในระดับมหาวิทยาลัย มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางขึ้นไป และอาศัยอยู่ในเขตนครหลวงจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยความสำนึกในหน้าที่พลเมืองสูง ส่วนผู้ที่อยู่ในชนบทและการศึกษาน้อย มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยความสำนึกในหน้าที่พลเมืองน้อยกว่าตัดสินใจเลือกใคร ได้ช้ากว่าเล็กน้อยและเลือกโดยคำนึงถึงตัวผู้สมัครเป็นสำคัญ

4) ผู้ที่มีการศึกษาสูงและอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีฐานะเศรษฐกิจปานกลางขึ้นไปมีแนวโน้มเลือกพรรคใดพรรคนึงค่อนข้างเป็นประจำแต่ก็ยังไม่มีการเมืองที่มีฐานสนับสนุนที่มั่นคงในหมู่ผู้เลือกตั้งกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด ทั้งนี้เพราะผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเปลี่ยนความนิยมพรรคอยู่เสมอ ชื่อเสียงและความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคมีส่วนช่วยให้พรรคได้รับความนิยมจากผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแต่ไม่เสมอไปนัก ชื่อเสียงของพรรคเองก็มีส่วนอยู่ด้วย โดยเฉพาะพรรคที่มีชื่อเสียงมานาน แต่สำหรับในเขตชนบทตัวผู้สมัครมีความสำคัญมากกว่าหัวหน้าพรรค (รูปบรรดพรหมอินทร์ และคณะ 2549: 11-24)

รูปแบบพฤติกรรมทางการเมือง

รูปแบบของพฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง วิธีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงประชามติ การประชาพิจารณ์ การถอดถอนออกจากตำแหน่ง และการริเริ่มเสนอนะ

การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (voting behavior) เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพื่อเลือกผู้แทน พฤติกรรมทางการเมืองแบบนี้อาจเกิดขึ้นได้ทั้งในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการเบ็ดเสร็จ (เช่น กรณีของสาธารณรัฐประชาชนจีน) รวมทั้งแบบกึ่งเผด็จการกึ่งประชาธิปไตย อาจพิจารณาได้ว่า การไปใช้สิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นอาจกระทำโดยอิสระ หรือโดยถูกบังคับก็ได้

การแสดงประชามติ (referendum) เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่บ่งบอกความรู้สึกและการประเมินค่าของประชาชนที่มีต่อนโยบายของรัฐหรือปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เป็นปัญหาการเมืองที่มีผลกระทบต่อเสถียรภาพของสังคมและสิทธิเสรีภาพของประชาชน

การประชาพิจารณ์ (public hearing) เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่สะท้อนถึงการที่ประชาชนเฝ้าดู ตรวจสอบและวิพากษ์วิจารณ์ โดยการแสดงทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ทางการเมือง

การถอดถอนออกจากตำแหน่ง (recall) เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่ประชาชนควบคุมการทำงานของผู้แทนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง โดยการเรียกอำนาจที่ได้มอบให้ไปกลับคืนโดยการปลดออก/ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

การริเริ่มเสนอนะ (initiatives) เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่บุคคล/กลุ่มบุคคลที่ทำการเสนอนะ ริเริ่ม มาตรการหรือนโยบายที่เห็นว่าเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตน

รูปแบบของพฤติกรรมทางการเมืองเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะของ “การเมืองภาคประชาชน” หรือ “การเมืองของพลเมือง” (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวิน 2548: 17-18)

1.2 แนวคิดทางการเมือง

ความหมาย

สุวิมล อิศระธนาชัยกุล (2546: 21) ได้กล่าวถึงความเห็นของ Leo Strauss ซึ่งเขามีความเห็นที่ “แนวคิดทางการเมืองคือการสะท้อนความคิดหรือความหมายใด ๆ ที่สำคัญทางการเมือง

ไม่ว่าจะเป็นความเห็นหรือจินตนาการที่เป็นหลักเบื้องต้นทางการเมือง โดยมีเจตนาเพื่อสนับสนุนหรือป้องกันความคิดและความเชื่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเป็นความสนใจเฉพาะในกฎเกณฑ์หรือนโยบายทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง

สมพงษ์ เกษมสิน และจรรยา สุภาพ (2520: 5) ได้ให้ความหมายของแนวคิดทางการเมืองว่า หมายถึง ลัทธิการเมืองที่สำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดของบุคคลที่มีสติปัญญาสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ และข้อสังเกตเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของสังคม เช่น พฤติกรรมของบุคคล ความปรารถนา ความต้องการ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่อยู่ในสังคมเดียวกัน ความร่วมมือหรือความขัดแย้งกัน รวมตลอดถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสงบสุขหรือปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้หลักประกันในชีวิตของบุคคลต้องเสื่อมคลายลง ทำให้เกิดความไม่มั่นคงในชีวิต นอกจากนั้นก็เป็นข้อคิดเกี่ยวกับการมาและการใช้อำนาจการปกครองในสังคมว่าควรจะเป็นไปในแนวใหม่ เพื่อให้บังเกิดผลหรือประโยชน์สูงสุดต่อบรรดาสมาชิกของสังคมนั้น

เฉลิมเกียรติ พิวนวล (2527: 1-2) ได้หยิบยกความหมายด้านแนวคิดทางการเมืองของซีแอลเวย์เปอร์ (C.L.Wayper) ซึ่งเขาได้ให้ความหมายไว้ว่า “แนวคิดทางการเมืองคือ แนวคิดเกี่ยวกับรัฐ โครงสร้าง ธรรมชาติ และวัตถุประสงค์ของมัน มันเกี่ยวข้องเป็นสำคัญกับ “ปรากฏการณ์ทางศีลธรรมของพฤติกรรมมนุษย์ในสังคม”

แนวคิดทางการเมืองและสังคม ถือเป็นแบบแผนวัฒนธรรมของมนุษย์อย่างหนึ่ง ที่ได้วิวัฒนาการมาตามประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ และมักมีลักษณะเฉพาะ และ/หรือแตกต่างกันตามบริบททางสังคมและยุคสมัย ยุคหลังศึกษาเรียนรู้จากยุคก่อน และพัฒนาแนวคิดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคมและการเมืองที่เป็นอยู่ และพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงยังคงเกิดขึ้นต่อไป ตราบใดที่มนุษย์ยังคงคิด ศึกษา เรียนรู้ เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ และการมีชีวิตที่มีความสุขในสังคมและภายใต้สภาพแวดล้อมของสังคม ทั้งนี้ความแตกต่างและหลากหลายของแนวคิดทางการเมืองและสังคม ถือได้ว่าเป็นธรรมชาติของมนุษย์และสังคมมนุษย์ และสิ่งนี้ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเกิดความขัดแย้งเพียงด้านเดียว

ประเด็นหลักต่าง ๆ ของแนวคิดทางการเมืองและสังคมในยุคนี้ เป็นมิติความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนและรอบด้านระหว่างคน สังคม และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล กลุ่ม ชุมชน สังคม จนถึงระดับโลก ซึ่งต้องนำเอาทุกมิติที่สัมพันธ์กับความคิด และความเชื่อ ค่านิยมและพฤติกรรมของมนุษย์ สังคมมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทุกด้านมาพิจารณาร่วมกัน ภายใต้ฐานของความหลากหลายและแตกต่าง ประกอบกับการพิจารณาในมิติเชิงประวัติศาสตร์ และใช้วิธีการศึกษาหลาย ๆ แนวทางประกอบกัน รวมทั้งแนวทางจารีตประเพณีที่กลายเป็นสัญลักษณ์และความคลาสสิก ในกรอบของสังคมมนุษย์ยุคปัจจุบันไปแล้ว ทั้งนี้เป้าหมายของการถกวิเคราะห์ประเด็นหลัก ๆ ของแนวคิดทางการเมือง

และสังคมเหล่านี้ ก็เพื่อสังคมอุดมคติที่ให้อิทธิพลที่ดีกับมวลมนุษยชาติ การทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และได้ดูสภาพกับเปลือกโลกที่มนุษย์พำนักอยู่ได้อย่างยั่งยืนและมีความหวังอยู่เสมอ (เสนีย์ คำสุข 2547: 43)

และยังมีแนวคิดทางการเมืองที่เป็นการพยายามอธิบายอ้างอิง หรือวิพากษ์วิจารณ์ด้านต่าง ๆ ของสัมพันธภาพทางการเมือง กล่าวคือสัมพันธภาพระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ดังที่เราจะได้เห็นเรื่องต่าง ๆ มากมายมหาศาลอยู่ในหัวข้อเรื่องนี้ ซึ่งก็เป็นความหมายของแนวคิดสมาชิกสังคมทุกคนได้รับผลกระทบกระเทือนจากสัมพันธภาพเหล่านี้ เขาได้รับรู้อยู่แล้วเสมอมา และจะได้รับรู้ต่อไปเสมอ “เขาอาจให้ความใส่ใจต่อเรื่องราวมากหรือเพียงเล็กน้อย แต่เขาข่มไม่อาจหนีข้อเท็จจริงที่ว่า สิ่งที่เขาเป็นอยู่และสิ่งที่เขากระทำเป็นเรื่องที่กำหนดขึ้น มีขึ้นในสังคมของตนนั้นส่วนใหญ่ทีเดียวเกิดขึ้นโดยระบบการเมืองที่ตนประกอบเป็นส่วนหนึ่ง” (สมศักดิ์ เนียมเล็ก 2544: 9) และพื้นฐานของระบบการเมือง ก็คือแนวคิดทางการเมืองนั่นเอง

ด้วยเหตุที่แนวคิดทางการเมืองไม่ใช่สภาพที่ลอย ๆ อยู่โดยปราศจากการเกี่ยวข้องกับสังคมได้ อิทธิพลโดยรอบของสังคมจึงมีผลต่อการกำหนดรูปแบบแนวคิดทางการเมืองของนักคิดทางการเมืองทุกท่าน อีกทั้งปัจจัยส่วนตัวของนักคิดแต่ละท่าน กล่าวคือ ภูมิหลังประสบการณ์ด้านต่าง ๆ การศึกษา การอบรมนิสัย และสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ก็เป็นปัจจัยที่กำหนดแนวคิดทางการเมืองอีกส่วนหนึ่งด้วย

แนวคิดทางการเมือง หมายถึง แนวคิดของบุคคลที่มีความเชื่อ อุดมการณ์ในทางการเมือง อันมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีกฎ ระเบียบแบบแผนรูปแบบ วิธีการต่าง ๆ ที่จะดำเนินการอย่างไร ด้วยวิธีการใด เพื่อให้การดำเนินการต่อโลกเหล่านั้นเป็นไปได้ และเพื่อให้เกิดกระบวนการการบริหาร การปกครองเป็นไปในทิศทางที่ตนต้องการ

แนวคิดทางการเมืองที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดอนุรักษนิยม

1) แนวคิดของ เดวิด ฮูม

แนวความคิดเกี่ยวกับสภาพสังคมการเมืองของฮูมในลัทธิอนุรักษนิยม (Conservatism) เขามีทัศนคติสนใจด้านปัจเจกชนนิยม (Individualism) มากไปกว่าความเชื่อถือในเรื่องสภาพสังคม และสำหรับเรื่องเกี่ยวกับสังคม เขาย้ำถึงการศึกษาค้นคว้าให้เข้าใจต่อด้านมนุษย์ตลอดจนกลไกต่าง ๆ ทางการเมือง โดยอาศัยหลักประสบการณ์จากการสังเกตที่สังคมยุโรปและอเมริกาเคยเชื่อถือและนิยมตลอดมา

ปรัชญาของฮูมได้แผ่ขยายอิทธิพล และ โน้มนำการพัฒนาไปสู่ความก้าวหน้าและ มุ่งหวังต่อการปรับปรุงสภาพทางสังคมและการเมืองอยู่ตลอดเวลา เขาแสดงความคิดเห็นคัดค้านต่อเรื่อง กฎธรรมชาติและเหตุผล โดยเน้นความสำคัญมาสู่ศาสตร์ใหม่ทั้งปวงทั้งทางประวัติศาสตร์และทางการ เมือง คือ ศึกษาเรื่องประสบการณ์ ข้อเท็จจริง และค่านิยมมากยิ่งขึ้น

ในด้านสถาบันการปกครอง ฮูมมีแนวความคิดเกี่ยวกับสถานะแห่งความยินยอม ของปวงชน รูปแบบ และวิถีทางของการใช้อำนาจในการปกครองประเทศ ตลอดจนความคิดตอบโต้ องค์การการปกครองในรูปแบบแผนใหม่ ผิดจากแนวความคิดของปราชญ์ทางการเมืองคนอื่น ๆ ที่กล่าว มาแล้วในยุคเดียวกัน เช่น ฮูมคัดค้านความคิดของปวงชนที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงหรือปฏิวัติองค์การ รัฐบาล แต่ได้เสนอแนะวิธีการด้านอื่น เช่น การพัฒนาสังคมด้วยวิธีสงบเข้ามาแทนที่

ทัศนะของฮูมในแนวทางการศึกษาแบบใหม่ คือ การปฏิเสธโดยสิ้นเชิงต่อการ ยอมรับและเชื่อถือหลักเหตุผล โดยหันมาสนับสนุนต่อลัทธิประจักษ์นิยม อันหมายถึงการยึดถือ หลักการจากการสังเกตและประสบการณ์เข้ามาแทนที่พฤติกรรมของคนในสังคมและชอบด้วยหลักการ และมีคุณธรรม จะต้องได้มาจากพื้นฐานของประสบการณ์เท่านั้น ฮูมเชื่อว่าจะไม่มีทางใดเลยที่คนเราใน สังคมได้เรียนรู้ว่าสิ่งใดถูกต้องพอใจหรือสิ่งใดที่ผิด และตนเองไม่ชอบโดยปราศจากการมีประสบการณ์

ในเรื่องการเมือง ฮูมมีผลงานการเขียนมากมายเกี่ยวกับความคิดของเขา เขากล่า ว่า “เราต้องเชื่อในสิ่งที่เราเห็นด้วยสายตา” นอกจากนี้ ปรัชญาทางการเมืองของเขาเกี่ยวกับลัทธิอนุรักษ นิยม การเมืององค์การรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมาย และรวมทั้งทัศนะที่เขาคัดค้านต่อการเปลี่ยนแปลง สถาบันการปกครองภายในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิวัติและการใช้กำลัง โดยอ้างถึงความมั่นคง และเป็นปีกแผ่นของสังคม เขาให้ข้อสังเกตจากประสบการณ์ที่ผ่านมาว่า สถาบันการปกครองในสังคม นานาประเทศยังคงดำรงอยู่ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิวัติเปลี่ยน รัฐบาลใหม่เกิดขึ้นกี่ครั้ง สภาพการเช่นนี้ย่อมเป็นผลโดยตรงที่จะทำให้สภาพสังคมย้อนกลับไปสู่ความ ล้าหลัง ทั้งนี้เนื่องจากคนเรายังคงมีกิเลสตัณหา และต้องการแสวงหาผลประโยชน์ที่ทวีจำนวนมากขึ้น และที่สำคัญสภาพสังคมที่ปั่นป่วนจะขาดซึ่งสถาบันใด ๆ ที่จะทำหน้าที่ควบคุมได้อย่างสิ้นเชิงจนยากที่ จะแก้ไขปรับปรุงขึ้นมาใหม่ได้อีก

ฮูมแสดงทัศนะเกี่ยวกับคนว่า คนเราเกิดมาตามธรรมชาติย่อมเท่าเทียมกันด้วย การเกิดมาเป็นคน แต่คนจะไม่เท่าเทียมกันในความฉลาดของการใช้หลักเหตุผลที่จะนำทางไปสู่ พฤติกรรมที่ตนเองพึงพอใจ ระดับความแตกต่างกันของความฉลาดระหว่างมนุษย์นี้คือขีดจำกัดแห่ง กิเลสตัณหาฮูมเชื่อว่ารัฐหรือสังคมใดจะเรียบร้อยมั่นคงได้มีทางเดียว คือ จะต้องมิปทัสถานที่เป็นสากล แห่งพฤติกรรมในสังคมอยู่เสมอ และคนสามารถจะพบกับหลักปฏิบัติสากลนั้น ได้ก็โดยอาศัย ประสบการณ์เท่านั้น จากประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้คนในสังคมเกิดความรู้สึกที่คล้ายคลึงกันที่ว่า รัฐ

หรือสังคมจะต้องมีอยู่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้เป็นเพราะความจำเป็น ความสอดคล้องกับสภาพ ธรรมชาติ และลักษณะนิสัยของคน ประสบการณ์ได้สอนมนุษย์อยู่ตลอดเวลาว่าหากปราศจากรัฐหรือ สังคมแล้ว ความปลอดภัยและสันติสุข ตลอดจนการมีประโยชน์ร่วมกันของคนหมู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในรูปของความยุติธรรม อิสรภาพและหลักศีลธรรมอันดี จะไม่ปรากฏหรือมีความหมายอย่างแท้จริง แต่อย่างใด

รัฐที่ดีในลักษณะของฮูม หลักการสำคัญสิ่งแรกของการมีรัฐในทัศนะของฮูม คือ ความต้องการของมวลสมาชิกสังคมที่มีต่อสันติภาพและการมีระเบียบที่ดี โดยการสละเสรีภาพบาง ประการที่มีแต่กำเนิด และยอมรับต่อกฎหมายและระเบียบของสังคมอย่างเท่าเทียมกันฮูมเชื่อว่าคนเรายังคงมีกิเลส และแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้องอยู่เช่นเดิม ถึงแม้จะเข้าอยู่ร่วมกันในสังคม แล้วก็ตาม สิ่งที่เป็นอันจะทำให้สภาพภายในรัฐหรือสังคมอยู่ในสถานะแห่งการมีสันติภาพและการมี ระเบียบที่ดีได้ สังคมหรือรัฐจำเป็นต้องมีความยุติธรรมในทุกกรณี ฮูมยกตัวอย่างเรื่องความยุติธรรม เกี่ยวกับทรัพย์สินว่า คนในสังคมย่อมมีสิทธิครอบครองและมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของตนเองได้อย่าง สมบูรณ์ บุคคลหรือองค์กรใดของรัฐจะเอาไปเสียดังทรัพย์สินนั้น โดยปราศจากการยินยอมไม่ได้ นอกจากนั้นฮูมยังเชื่อว่าหลักความยุติธรรมอันดีเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นมาตรฐานว่าภายในระบบ สังคมนั้น กิจกรรมและความเป็นอยู่โดยทั่วไปจะมั่นคงและมุ่งเพื่อผลประโยชน์สุขส่วนรวมเท่านั้น

ฮูมสนับสนุนให้ภายในสังคมมีองค์กรรัฐบาล โดยความเชื่อที่ว่าเป็นความจำเป็น อย่างแท้จริง ที่จะต้องมีสถาบันหลักคอยทำหน้าที่บริหารกิจการต่าง ๆ ของส่วนรวมอันจะนำประโยชน์ สุขมาสู่สังคมได้ ฮูมกล่าวว่ารัฐที่ดีและมีความยุติธรรมในสังคม เกิดจากสัญญา 2 ประการเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ เป็นสัญญาโดยความยินยอมจากมวลสมาชิกในสังคม และจากลักษณะนิสัยอันเคยชินของคน ในสังคม ทั้งนี้เพราะคนในสังคมตระหนักและเข้าใจดีจากประสบการณ์ว่าประโยชน์ของสังคมจะ เกิดขึ้นได้ก็โยที่ภายในระบบสังคมเองจะต้องอยู่ภายในสถานะที่ประชาชนเต็มใจที่จะยอมรับต่อ กฎหมายหรือคำสั่งของผู้ปกครอง ฮูมกล่าวเพิ่มเติมดีกว่าความยินยอมที่กล่าวนี้สามารถแยกออกได้อีก 2 ประการ คือ ความยินยอมอันเกิดจากความรู้สึกหรือการมีสัญชาติญาณต่อการอยากอยู่ร่วมกันในสังคม ของมนุษย์เพื่อความมั่นคงปลอดภัย และความยินยอมอันเกิดจากความรู้สึกจงรักภักดีและความซื่อสัตย์ อย่างจริงใจต่อความยุติธรรมและความมั่นคงปลอดภัยในสังคม

ฮูมกล่าวสรุปว่าคนเราจะพบความจริงและนำมาปรับปรุงและปฏิบัติได้ ก็โดย จากประสบการณ์เท่านั้นเกี่ยวกับรัฐบาลที่ทำหน้าที่บริหารประเทศ ฮูมได้แสดงทัศนะว่ารัฐบาลที่จะทำ หน้าที่ได้ดีและเกิดประโยชน์สุขที่ดีที่สุดต่อส่วนรวมนั้น ขึ้นอยู่กับการมีผู้ปกครองจำนวนน้อย การมี ผู้ปกครองส่วนน้อยของสังคมที่กล่าวนี้จะต้องเป็นการเลือกตั้งเท่านั้น เขาเชื่อว่าการปกครองโดยคนส่วน ใหญ่ในสังคมจะไม่มีผลดีแต่อย่างใด เพราะย่อมเป็นไปได้ที่คนส่วนใหญ่จะมีพื้นฐานความรู้

ความสามารถและความเหมาะสมต่าง ๆ ได้ดีเท่ากับผู้ปกครองจำนวนน้อยที่ได้รับจากการเลือกตั้งของประชาชน

ฮูมกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า องค์ประกอบของการเป็นผู้ปกครองที่ดีที่สุดนั้น จะต้องเป็นผู้มีพื้นฐานของการเกิดในตระกูลสูง หรือตระกูลขุนนาง และจะต้องมีการศึกษาที่ดีด้วย ฮูมสรุปว่า ผู้ปกครองที่เป็นองค์กรอันประกอบด้วยคนส่วนน้อยนี้เท่านั้นที่มีศิลปะและรู้หลักแห่งความยุติธรรม มีศิลปะแห่งการปกครอง ตลอดจนในวิถีทางต่าง ๆ อันจะเกิดประโยชน์และใช้ได้ดีต่อภาวะเศรษฐกิจหลักศาสนา รวมทั้งสถานะแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญด้วย ผู้ปกครองในลักษณะที่กล่าวข่อมจะเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่และมีความรับผิดชอบด้วยความยุติธรรม มีความฉลาดและมีเหตุผลที่ได้อย่างแท้จริง

รูปแบบการปกครอง ฮูมได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองไว้อย่างละเอียด โดยให้ความสนับสนุนอย่างแข็งขันต่อรูปแบบการปกครองรัฐที่ถูกต้องตามกฎหมาย รูปแบบการปกครองมีหลักเกณฑ์ดังนี้คือ องค์กรรัฐบาลจำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากปวงชน และต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถในครรลองของกฎหมาย นอกจากนี้อำนาจและสิทธิต่างๆ ขององค์กรรัฐบาลจะต้องมีการแบ่งแยกออกจากกันไปตามหน่วยย่อยอื่น ๆ ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างดีที่สุด

โดยสรุปแล้วแนวคิดของฮูมคือปรัชญาทางการเมืองของเขาเกี่ยวกับลัทธิอนุรักษนิยม การมีองค์กรรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมาย และรวมทั้งทัศนะที่เขาคัดค้านต้องการเปลี่ยนแปลงสถาบันการปกครองภายในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิวัติและการใช้กำลัง โดยอ้างถึงความมั่นคงและเป็นปีกแผ่นของสังคม เขาแสดงทัศนะเกี่ยวกับคนว่า คนเราเกิดมาตามธรรมชาติย่อมเท่าเทียมกันด้วยการเกิดมาเป็นคน แต่คนจะไม่เท่าเทียมกันในความฉลาดของการใช้หลักเหตุผลที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ตนเองพึงพอใจ เขาสนับสนุนให้ภายในสังคมมีองค์กรรัฐบาล โดยความเชื่อที่ว่าเป็นความจำเป็นอย่างแท้จริง ที่จะต้องมีสถาบันหลักคอยทำหน้าที่บริหารกิจการต่าง ๆ ของส่วนรวมอันจะนำประโยชน์สุขมาสู่สังคมได้

ฮูมกล่าวว่ารัฐบาลที่ดีและมีความยุติธรรมในสังคม เกิดจากสัญญา 2 ประการเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ เป็นสัญญาโดยความยินยอมของมวลสมาชิกในสังคม และจากลักษณะนิสัยอันเคยชินของคนในสังคม รูปแบบการปกครองรัฐที่ถูกต้องตามกฎหมาย รูปแบบการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถในครรลองของกฎหมาย รูปแบบการปกครองดังกล่าวจะปฏิบัติงานได้ผลและมีมาตรฐานดีมาน้อยเพียงใด สามารถวัดและดูได้ว่าปวงชนในสังคมยอมรับหรือไม่ว่าเป็นการบริหารงานที่เป็นไปด้วยความยุติธรรมและมีผลปรากฏที่ประจักษ์โดยตรงต่อสังคมส่วนรวมอย่างแท้จริง

2) แนวคิดของ เอ็ดมันด์ เบอร์ก (Edmand Burg)

เบอร์กเป็นพวกที่หัวคิดแบบอนุรักษนิยมที่รักความก้าวหน้า การที่เข้าร่วมอยู่ในกลุ่ม Whigs นั้น เป็นผลที่ชายหนุ่มอย่างคนร่วมสมัยต้องการที่จะให้มีการก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งเก่า ๆ ที่มีอยู่ได้ดียิ่งขึ้น และการโจมตีขบวนการปฏิวัติในฝรั่งเศส โดยเฉพาะการวิจารณ์พวกจากโคแบง (Jacobins) อย่างรุนแรงของเบอร์กนั้นสะท้อนให้เห็นถึงการเป็นอนุรักษนิยมที่ไม่ยอมให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือความก้าวหน้า ก้าวไปไกลถึงขั้นทำลายทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่เดิมอย่างหมดสิ้น ซึ่งเบอร์กเคยอ้างถึงทัศนคติของเขาอยู่เสมอว่า “จุดยืน” ของเขานั้นอาศัยหลักการที่เขาเคยยึดถือมาเสมอตลอดเวลา หากใช้เป็นไปตามกระแสความแปรปรวนทางการเมืองแต่อย่างใดไม่

รัฐและการปกครองที่ดี ในแง่ของการจัดองค์กรรัฐบาลจะเป็นความเข้าใจผิดเป็นอย่างมาก หากใช้ความหมายของอนุรักษนิยมกับระบอบการปกครองแบบฟาสซิสต์ว่าหมายถึงสิ่งเดียวกัน เบอร์กในแนวทางอนุรักษนิยมแสดงความคิดเห็นว่ารูปการปกครองที่ดีที่สุดไม่อาจจะกำหนดลงไปตายตัวได้ รัฐบาลต่าง ๆ ที่มีมาแล้วในอดีตตราบเท่าปัจจุบันล้วนเกิดขึ้นได้โดยคุณธรรมของพระเจ้าเป็นเจ้า รัฐมิได้เกิดขึ้นโดยที่มิใคร่ไปเนรมิตหรือสร้างสรรค์ขึ้น แต่รัฐมีรากเหง้าความเป็นมาฝังลึกลงในความรู้สึกและสัญชาตญาณของมนุษย์ ดังนั้นรูปแบบของรัฐที่ดีจึงไม่อาจกำหนดลงไปได้ตามนัยข้างต้น นอกจากจะพิจารณาในแง่สัมพันธ์กับสภาพการณ์ รูปแบบของรัฐแบบหนึ่งอาจจะเหมาะสมกับสภาพการณ์อย่างหนึ่ง

เบอร์กเตือนว่า เราไม่อาจจะดำเนินรูปการปกครองใด ๆ เพียงด้วยหลักการนามธรรมเท่านั้น อย่างไรก็ดี แนวความคิดของเบอร์กเกี่ยวกับรูปแบบของรัฐบางประการต่อมาได้จำกัดรัฐที่ดีไว้ให้นุชนรุ่นหลังคิดใคร่ครวญชัดเจนขึ้นว่า รูปรัฐที่ดีนั้นน่าจะมีส่วนผูกพันอยู่กับการดำรงอยู่ของรูปรัฐนั้น ๆ ได้นานเท่าใด ย่อมแสดงว่ารัฐนั้นต้องมีความดีในตัวของมันเองในแง่นี้เป็นไปได้ว่าเบอร์กคงจะให้ความสำคัญแก่รูปการปกครองของอังกฤษในขณะนั้นเป็นอย่างยิ่งถึงกับสวดอิฐธรรมนุญของอังกฤษว่าเป็นรัฐธรรมนูญ ธรรมเนียมอันเก่าแก่ เป็นรัฐธรรมนูญอันมีหลักฐานประการเดียวที่กล่าวได้ว่ามีอยู่มาชั่วนาน

เมื่อรัฐที่ดีมีส่วนผูกพันกับสิทธิของหลักธรรมเนียมอันเก่าแก่ ดังนั้น รัฐที่ดีจึงไม่ใช่รัฐที่มุ่งถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่ตรงกันข้ามควรจะช่วยรักษาคุณสมบัติลักษณะของสถาบันนั้นไว้โดยสิ่งที่ซึ่งเปลี่ยนมาแทนที่อาจไม่ดีเท่าเก่าก็ได้ และอาจไปไกลถึงกับเลวร้ายกว่าเสียด้วยซ้ำ สำหรับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นมากรณีเช่นรูปแบบการปกครองที่เป็นคังนรกหรือเมืองของชาตาน แต่เป็นรัฐที่เกิดจากความประสงค์ของพระเจ้าอันเนื่องมาจากความเชื่อของคนร่วมสมัยเบอร์กที่ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจอันศักดิ์สิทธิ์อย่างไม่น่าสงสัย เพราะเป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์แก่ประชาชน แต่ผู้ที่มีอำนาจที่แท้จริงในขั้นสุดท้ายคือ พระเจ้า”

ในเรื่องการปฏิวัติ แม้ว่าเบอร์กจะเขียนคัดค้านและชี้ให้เห็นแก่ผลเสียของการปฏิวัติในหนังสือเล่มอมตะที่มีชื่อเสียงของเขาก็ตาม ตามทัศนะของเบอร์กการเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง ไม่ได้หมายความว่า จะกระทำไม่ได้เลย หากแต่ควรกระทำในรูปของวิวัฒนาการ เพราะอย่างน้อยที่สุดเบอร์กก็เห็นด้วยกับการปฏิรูปการปกครองของอังกฤษในค.ศ. 1688 และการปฏิวัติในอเมริกาที่เกิดขึ้นก่อนการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศส แต่ความคิดของเบอร์กเมื่อมีอายุมากขึ้น กลับยอมรับว่าการปฏิวัติเป็นสิ่งกระทำไม่ได้ ซึ่งเขากล่าวไว้ในค.ศ. 1790 ว่า “ต่อเมื่อรัฐบาลใช้อำนาจไปในทางที่ผิด และทำ ความเดือดร้อนยุ่งเหยิงมาให้ แต่เบอร์กก็ได้ให้ข้อความเตือนใจไว้ว่า “การปฏิวัติจะให้ผลแห่งการกระทำ ในทางชั่วร้ายดังเช่นประสพการณ์ที่มีมาในอดีตเสมอ”

สำหรับในส่วนของผู้ปกครองตามทัศนะของเบอร์กแล้ว เบอร์กมีความเชื่อว่ามนุษย์ถูกแบ่งโดยธรรมชาติให้มีความแตกต่างกันในด้านยศถาบรรดาศักดิ์ ในด้านตำแหน่งและชนชั้นว่าผู้ใดควรเป็นชนชั้นผู้ปกครอง (Ruling class) เบอร์กเชื่อว่าคนทั้งหมดไม่สามารถเป็นผู้ปกครองได้ คนที่จะเป็นผู้นำจะต้องมียศตำแหน่งมีบุคลิกลักษณะที่ดี ตลอดจนเป็นผู้มีประสบการณ์ในทุกสังคม ในทุกสังคมจะประกอบไปด้วยคนหลากหลายในการจำแนกประชาชนนั้น สำหรับชนชั้นสูงโดยกำเนิดตาม ทัศนะของเบอร์ก ได้แก่ ผู้ที่มีความสามารถมาโดยกำเนิด มีการศึกษา มีความมั่นคง มียศถาบรรดาศักดิ์ เบอร์กถือเป็นคุณสมบัติของผู้ปกครองที่เหมาะสมที่จะปกครองประเทศได้ดี เพราะคุณสมบัติของผู้ปกครองดังกล่าวจะเป็นหลักประกันที่แน่นอนที่สุดสำหรับความมีอิสระเสรี ความยุติธรรม และความมั่นคงทางสังคม การยกย่องเฉพาะชนชั้นสูงให้เป็นคุณสมบัติที่ดีของผู้ปกครอง

ด้วยเหตุผลที่เบอร์กคิดว่าพวกชนชั้นสูงจะเป็นผู้พิทักษ์เสรีภาพช่วยปกป้องสังคมให้ปราศจากระบบเผด็จการแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Monarchical despotism) ควบคู่ไปกับช่วยป้องกันระบบทรราชย์ที่มีคนนิยม (Popular tyranny) อย่างไรก็ตามก็ไม่ว่าจากล่าวได้ว่าระบบการปกครองของเบอร์กเป็นแบบอภิชนาธิปไตยอย่างเต็มที่ เพราะผู้ปกครองของเบอร์กจะต้องมาจากการเลือกตั้ง ประชาชนก็มีส่วนในทางการเมืองได้ด้วยวิธีการแสดงความคิดเห็น เบอร์กเพียงจำกัดบทบาทของมวลชน (Passive role) แต่ประชาชนก็มีสิทธิเลือกผู้ปกครองของตนได้ (Active part) ด้วยเหตุนี้ทัศนะของเบอร์กเช่นว่านี้จึงกล่าวได้ว่าเป็นความคิดที่ไม่ใช่เป็นประชาธิปไตยไปเสียหมด (รุจิรา เตชางกูร 2528: 94-101)

โดยสรุปแล้วแนวคิดของเบอร์กก็คือ ในส่วนของผู้ปกครองคนที่จะเป็นผู้นำจะต้องมียศตำแหน่งมีบุคลิกลักษณะที่ดี ตลอดจนเป็นผู้มีประสบการณ์ในทุกสังคมถือเป็นคุณสมบัติของผู้ปกครองที่เหมาะสมที่จะปกครองประเทศได้ดี เพราะคุณสมบัติของผู้ปกครองดังกล่าวจะเป็นหลักประกันที่แน่นอนที่สุดสำหรับความมีอิสระเสรี ความยุติธรรมและความมั่นคงทางสังคม รัฐที่ดั่งนั้น

จะมีส่วนผูกพันอยู่กับการดำรงอยู่ของรัฐนั้น ๆ ได้นานเท่าใด ย่อมแสดงว่ารัฐนั้นต้องมีความดีในตัวของมันเอง

ข้อสรุปแนวคิดอนุรักษนิยม

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีลักษณะที่ทำให้สภาพที่เป็นอยู่เลวลงไปอีก การต่อต้านความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงก็น่าจะเป็นสิ่งที่ควรกระทำ พวกอนุรักษนิยมที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นผู้ที่มีความคิดแคบ ๆ และกีดกันความเจริญก้าวหน้า นั้น เป็นบุคคลอีกประเภทหนึ่งซึ่งมีลักษณะพิเศษบางอย่าง ถ้าจะพิจารณาตามความเป็นมาทางประวัติศาสตร์แล้ว พวกอนุรักษนิยมมีความผูกพันกับการรักษาสถานภาพดั้งเดิมของระบบเศรษฐกิจแบบเก่า ซึ่งปกป้องผลประโยชน์ของเจ้าของที่ดิน และของขุนนางระดับสูง รวมทั้งการต่อต้านการปฏิวัติอุตสาหกรรมด้วย กลุ่มคนเหล่านี้ย้ำความสำคัญของการรักษาสีทิวทัศน์ในทรัพย์สินส่วนบุคคลเป็นพิเศษว่าจะถูกล่วงละเมิดมิได้ ในทางการเมืองนักอนุรักษนิยมได้ปกป้องอภิสิทธิ์ของชนชั้นขุนนาง โดยต่อต้านการเรียกร้องที่จะให้มีรัฐสภา

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีรัฐสภาที่มีผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน พวกอนุรักษนิยมเห็นว่า การปฏิวัติอุตสาหกรรมมีผลในการทำลายความสัมพันธ์ดั้งเดิมของตน เพราะนักอนุรักษนิยมมีความเชื่อว่าคนเราไม่ได้เกิดมาเป็นคนดีตามธรรมชาติ แต่โดยธรรมชาตินั้นคนเรามีแนวโน้มที่จะทำชั่ว ก่อความวุ่นวายสับสนและในที่สุดก็จะทำลายล้างกันเอง กรอบของระเบียบประเพณีจึงมีความสำคัญ เพราะเป็นข้อจำกัดความเห็นแก่ตัว และความเย่อหยิ่งของมนุษย์ อีกทั้งทำให้คนเป็นคนดีด้วย ประเพณีจึงมีข้อดีอยู่ตรงที่ว่าเป็นกรอบแห่งความประพฤติที่มั่นคงแน่นอน ถ้าปราศจากประเพณี และขาดจริยธรรม ขาดความรับผิดชอบแล้วเสรีภาพและการใช้เสรีภาพอย่างมีความรับผิดชอบก็จะมีไม่ได้เป็นอันขาด

นักอนุรักษนิยมที่แท้เห็นว่า วัตถุและการแสวงหากำไรหรือความสุขสบายโดยเอาเปรียบคนอื่นเป็นของไม่ดี และไม่ใช่ว่าคุณค่าที่พึงปรารถนา คุณค่าที่พึงปรารถนานั้นได้แก่ คุณค่าที่มีอยู่ตามประเพณีดั้งเดิม ดังนั้นจึงย้ำความรักชาติ ความยิ่งใหญ่ของชาติที่เคยมีมาในอดีตเป็นพิเศษ แต่ก็ให้การสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป (Gradual change) เปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เขาต้องการให้มันเกิดขึ้นอย่างค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไปดังนั้นพวกอนุรักษนิยมจึงมีความหวาดกลัวต่อการปฏิวัติเป็นอย่างยิ่ง เพราะถือว่าการถอนรากถอนโคนระบบสังคมแบบเดิม หากเลือกได้เขาจะสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ (ยูทซัย จอมพงษ์ 2549: 86-98)

2. แนวคิดเสรีนิยม

คำว่า “เสรี” ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Liberal” นี้ มีผู้ให้ข้อสันนิษฐานว่าน่าจะมาจากชื่อของพรรคการเมืองในประเทศสเปนราวศตวรรษที่ 18 ซึ่งเป็นพรรคที่นิยมแนวรัฐธรรมนูญ

ของฝรั่งเศสภายหลังการปฏิวัติแล้ว และคำว่า “เสรี” หรือ “Liberal” ที่ได้มาจากสเปนนี้อาจมีความหมายทางการเมืองในสมัยปัจจุบันไม่เหมือนกับลัทธิเสรีนิยมดั้งเดิมที่เดิวนัก

Liberalism แนวคิดแบบเสรีนิยม นักเสรีนิยมมองว่ามนุษย์ทุกคนล้วนมีความต้องการเสรีภาพอยู่แล้ว มนุษย์และสังคมไม่สามารถอยู่รอดได้หากไร้ซึ่งเสรีภาพ จึงไม่แปลกที่แนวคิดเกี่ยวกับเสรีภาพจะมีบทบาทสำคัญในทุก ๆ ที่และทุก ๆ ช่วงเวลาในประวัติศาสตร์

ประเภทของแนวคิดเสรีนิยม

1. เสรีนิยมแบบเดิม (Classical Liberalism)

เสรีนิยมแบบเดิม เชื่อว่าบุคคลจะมีอิสระเมื่อเขาถูกปล่อยให้อยู่ตามลำพังและไม่ได้ถูกบังคับ หรือแทรกแซงโดยผู้อื่น การควบคุมมาจากภายนอกจะไม่มี รัฐถูกมองว่าเป็นสิ่งชั่วร้าย เนื่องจากรัฐทำให้เสรีภาพของบุคคลลดลง แต่รัฐก็เป็นสิ่งชั่วร้ายที่จำเป็นในแง่ที่ว่า รัฐต้องปกป้องบุคคลหนึ่งจากอีกบุคคลหนึ่งคงไว้ซึ่งระเบียบ ความปลอดภัย นอกเหนือจากหน้าที่นี้แล้ว บุคคลควรจะเป็นคนดำเนินการเอง

2. เสรีนิยมแบบใหม่ (Modern Liberalism)

การอุตสาหกรรมได้นำไปสู่ความไม่เสมอภาคกัน มีผู้ที่ร่ำรวยพร้อมกับมีผู้ยากจน คนตกงาน ดังนั้นความคิดที่เกี่ยวกับเสรีนิยมจึงได้รับการเปลี่ยนแปลง รัฐควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวมากขึ้น ซึ่งแนวความคิดของเสรีนิยมแบบใหม่ มีหลักการที่สำคัญคือ (Heywood, 1993 : 43-47)

1) การแสวงหาผลประโยชน์ต่อตนเองจะนำไปสู่ความยากจน และความไม่เท่าเทียมกันรูปแบบใหม่ ปัจเจกชนไม่เพียงจะต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองเท่านั้น แต่ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย ปัจเจกชนจะยังคงมีเสรีภาพสามารถพัฒนาทักษะ ความสามารถ ความรู้ของตนเองได้ ในแง่ของรัฐนั้น รัฐจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและเศรษฐกิจที่มากขึ้น

2) ให้อำนาจรัฐเข้าไปแทรกแซงมากขึ้น ซึ่งโดยมามักทำในรูปของสวัสดิการทางสังคม เพื่อแก้ไขความยากจน การถูกกล่ละเลย การให้สวัสดิการโดยรัฐนั้นจะทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในโอกาส บุคคลจะมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะได้รับการบริการจากรัฐ

หลักการของแนวคิดเสรีนิยม

3.1 ปัจเจกชนนิยม (Individualism) ความคิดแบบเสรีนิยมเน้นเรื่องความต้องการและผลประโยชน์ของปัจเจกชนมากกว่าของกลุ่ม ในยุคเจ้าขุนมูลนายนั้น บุคคลถือได้ว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคมที่พวกเขาอยู่ เช่น ครอบครัว หมู่บ้าน ประชาคมท้องถิ่น โดยที่ไม่ได้มีความคิดเรื่องผลประโยชน์ความเป็นเจ้าของ ชีวิตพวกเขาจะถูกกำหนดโดยลักษณะของกลุ่ม อย่างไรก็ตาม เมื่อระบบเจ้าขุนมูลนายล่มสลายลง ก็ได้มีแนวคิดใหม่เกิดขึ้นซึ่งเรียกว่ายุคของเหตุผล ความเชื่อเก่า ๆ ก็ถูก

ทดแทนด้วยคำอธิบายแบบเหตุผล หรือแบบวิทยาศาสตร์ สังคมก็มีแนวคิดเกี่ยวกับปัจเจกชน ปัจเจกชนถือได้ว่ามีลักษณะ คุณภาพที่แตกต่างกัน แต่ละคนมีความพิเศษแตกต่างกัน

3.2 อิสรภาพของปัจเจกชน (Individual Freedom) ความเชื่อในความสำคัญสูงสุดของปัจเจกชน ได้นำไปสู่การเคารพต่ออิสรภาพของปัจเจกชน เสรีนิยมช่วงแรกนั้นเสรีภาพคือสิทธิตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นของมนุษย์ ปัจเจกชนมีโอกาที่จะเลือกว่าจะอยู่ที่ไหน ทำงานให้ใคร ซึ่งอะไรที่เสรีภาพนั้นไม่เข้าล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น

3.3 ความยุติธรรมของสังคม (Social Justice) ชาวเสรีนิยมถือว่าปัจเจกบุคคลสำคัญกว่าประเทศ สิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลคืออุดมคติสูงสุดของรัฐ เรื่องอื่น ๆ เป็นต้นว่าความยุติธรรมต้องสอดคล้องกับอุดมคติดังกล่าวนี้ นั่นคือ ความยุติธรรมจะต้องสอดคล้องกับการคงไว้ซึ่งสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล ความยุติธรรมไม่อาจมีได้ หากว่าความยุติธรรมนั้นขัดกับสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การกระทำใดก็ตามที่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล การกระทำนั้นไม่มีทางที่จะเป็นความยุติธรรม (สมภาร, 2538 : 84) ปัจเจกชนจะต้องมีสิทธิที่เหมือนกัน ได้รับความเคารพเหมือนกัน เสรีนิยมจะต่อต้าน ไม่ยอมรับสิทธิพิเศษทางสังคมหรือประโยชน์ที่มีในเพียงคนบางกลุ่ม ซึ่งบุคคลอื่นไม่สามารถจะมีได้ โดยมีพื้นฐานทางด้านปัจจัยเกี่ยวกับ เพศ เชื้อชาติ สีผิว ศาสนา หรือพื้นฐานทางสังคม

3.4 การมีขันติธรรม ใจกว้าง อดทน อดกลั้นต่อความคิดเห็นอื่น ๆ ที่ไม่ตรงกัน (Toleration) แม้ว่าเสรีนิยมจะยึดมั่นในตัวปัจเจกชน แต่แนวคิดนี้ก็ยังเห็นว่าปัจเจกชนต้องเข้าร่วมสังคมหรือกลุ่ม ปัจเจกชนสามารถที่จะสร้างผลประโยชน์ของตัวเองก็ต่อเมื่อมีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ความต้องการทางเศรษฐกิจของพวกเขาจะได้รับก็ต่อเมื่อพวกเขาร่วมมือกัน และทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญและการแบ่งงานกันทำ

3.5 ความเห็นพ้องต้องกันของคนหมู่มาก (Consent) ในสังคมแบบเสรี บุคคลมีเสรีภาพที่จะแสวงหาผลประโยชน์ บุคคลอาจจะทำอันตรายต่อผู้อื่น ขโมยทรัพย์สินของผู้อื่นหรือได้รับอันตรายจากผู้อื่น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาผลประโยชน์ ดังนั้นเพื่อป้องกันสิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องมีรัฐอธิปไตย เพื่อควบคุมบุคคลหรือกลุ่มสังคม อิสรภาพ ควรดำรงอยู่ภายในกฎหมาย บุคคลจะเข้าร่วมข้อตกลงหรือสัญญาทางสังคมซึ่งกันและกันเพื่อจัดตั้งรัฐบาลอธิปไตย ซึ่งจะมีการออกกฎหมายเพื่อปกป้องชีวิตและทรัพย์สินจากภัยคุกคามต่าง ๆ ซึ่งลัทธิเสรีนิยมมีความเห็นว่า ผู้ปกครองจะต้องได้รับความเห็นชอบเห็นพ้องต้องกันจากผู้ที่ถูกปกครอง

3.6 มีรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญ (Constitutional Government) แม้ว่าเสรีนิยมจะเชื่อมั่นถึงความจำเป็นของการมีรัฐบาล แต่รัฐบาลนั้นมีอำนาจอธิปไตย ดังนั้น สามารถที่จะก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อเสรีภาพของบุคคลได้ รัฐบาลอาจจะใช้อำนาจในทางที่ผิด และกลายเป็นแบบ

เผด็จการได้ เสรียนิยมจึงเห็นว่าควรมีการจัดตั้งของรัฐบาลแบบจำกัด (Principle of Limited Government) ซึ่งก็คือรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐบาลจะเป็นตัวกำหนดอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบของสถาบันของรัฐบาล การควบคุมรัฐบาลมี 2 วิธีคือ

1. การจำกัดอำนาจของรัฐบาลโดยปัจจัยภายนอก คือ กฎหมาย
2. การจำกัดอำนาจโดยปัจจัยภายใน คือ การจัดตั้ง การตรวจสอบและสร้างสมดุล (Checks and Balances) ซึ่งจะทำให้มีการถ่วงดุลซึ่งกันและกัน

จากการสำรวจแนวคิดเสรีนิยมข้างต้นดังกล่าว ผู้วิจัยได้สรุปลักษณะพื้นฐานของเสรีนิยมได้ทั้งสิ้น 7 ประการคือ

1. ปัจเจกชนนิยม (Individualism) ซึ่งหมายความว่าบุคคลมีความสำคัญมากกว่าสังคม เพราะคนเป็นผู้สร้างสังคม
2. อิสรภาพของปัจเจกชน (Individual Freedom) ที่คนสามารถจะกระทำตามที่คิดต้องการได้ โดยไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น (มีอิสรภายใต้กฎหมายที่เป็นธรรม)
3. ความเชื่อที่ว่ามนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล (Reason) มองว่าความขัดแย้งมีได้แต่สามารถที่จะอภิปรายถกเถียง (Debate) หรือโต้แย้งกันได้ (Argument) ซึ่งความมีเหตุผลจะนำไปสู่ความสุขไม่ต้องทำสงคราม
4. ความยุติธรรมในสังคม (Justice) ความเสมอภาค (Equality) เสรีนิยมจะเน้นลัทธิปัจเจกชนที่ได้รับสิทธิเหมือนกัน ได้รับความเคารพเหมือนกัน แต่จะต่อต้านไม่ยอมรับสิทธิพิเศษทางสังคม หรือประโยชน์ที่มีเพียงบุคคลในบางกลุ่มที่บุคคลอื่น ๆ ไม่สามารถมีได้ในสภาพเงื่อนไขการดำรงชีวิตและสภาพแวดล้อมทางสังคม
5. การมีใจกว้าง อดทน อดกลั้น ต่อความคิดเห็นอื่น ๆ ที่ไม่ตรงกัน (Toleration) เสรีนิยมจะต้องใจกว้าง อดทน อดกลั้นต่อความคิดเห็นอื่น ๆ ที่ไม่ตรงกัน และเปิดโอกาสให้ความคิดเห็นอื่น ๆ มาโต้แย้งกันได้โดยสันติวิธี
6. ความเห็นพ้องต้องกันของคนที่อยู่ร่วมกัน (Consent) ลัทธิเสรีนิยมมีความเห็นว่าผู้ปกครองจะต้องได้รับความเห็นชอบ เห็นพ้องต้องกันจากผู้ที่ถูกปกครอง
7. แนวความคิดลัทธิรัฐธรรมนูญนิยม (Constitutionalism) ซึ่งมีแนวความคิดที่จะประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนไม่ให้ถูกล่วงละเมิดโดยอำนาจรัฐ (เอนก อุ่นเดช 2542: 7-24)

3. แนวคิดหัวก้าวหน้า

คำจำกัดความและความหมาย

แนวคิดหัวก้าวหน้า ไม่ปรากฏคำจำกัดความหรือความหมายที่ชัดเจน แต่ในวรรณกรรมของผู้วิจัย แนวคิดหัวก้าวหน้าเป็นแนวคิดที่กล่าวถึงกลุ่มหรือบุคคลที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์แตกต่าง หรือล้ำหน้ากว่ากลุ่มหรือบุคคลอื่น ๆ หรืออาจเรียกว่า “ฝ่ายซ้าย”

จุดเริ่มต้นของการแยกเป็นฝ่ายซ้ายนั้น มาจากการแบ่งแยกในเรื่องของความคิดเป็นสำคัญ เริ่มต้นมาจากการจัดที่นั่งในการประชุมสมัชชาแห่งชาติที่ฝรั่งเศส เมื่อปี ค.ศ.1789 การประชุมในครั้งนี้ได้มีการจัดให้กลุ่มขุนนาง นักบวช นั่งอยู่ฝั่งขวาของประธานในการประชุม กลุ่มเหล่านี้มีแนวคิดอนุรักษนิยม (Conservative) ไม่ต้องการการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทั้งนี้เพราะต้องการดำรงสิทธิ อำนาจ และผลประโยชน์ต่าง ๆ ของตนเองไว้ ในขณะที่นั่งฝ่ายซ้ายถูกจัดให้กับพวกสามัญชนสามัญชนเป็นผู้มีแนวคิดต้องการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เนื่องจากที่ผ่านมากฎกกดขี่ ชูดริด และลิดรอนสิทธิมาโดยตลอด การจัดแบ่งที่นั่งฝั่งซ้าย ฝั่งขวาของประธานในที่ประชุมตามแนวคิดทางการเมืองเช่นนี้ ได้เริ่มแพร่กระจายไปตามประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรป ทำให้เกิดประเพณีการจัดที่นั่งการประชุมรัฐสภา ยกฝั่งขวาให้กับผู้มีแนวคิดในเชิงอนุรักษนิยม (Conservative) ส่วนที่นั่งฝั่งซ้ายสำหรับผู้มีแนวคิดเสรีนิยม (Liberal) ที่ถือเป็นแนวคิดใหม่ แนวคิดก้าวหน้า และแนวคิดเชิงปฏิวัติ ในขณะนั้น

ต่อมาในยุคสงครามเย็น คำว่า “ฝ่ายซ้าย” กับ “ฝ่ายขวา” ได้เปลี่ยนแปลงไป คำว่า “ฝ่ายซ้าย” ถูกแทนคำว่าหมายถึงผู้มีแนวคิดสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ถูกกล่าวหาว่าเป็นพวกขายชาติ คือพรรคซึ่งถือเหตุผลสากลนิยมประชาธิปไตย ต่อต้านลัทธิอาณานิคม มีความเชื่อมั่นในความก้าวหน้า เชื่อว่าประชาชนสามารถปกครองตนเองได้ ต่อต้านชนชั้นสูง ศาสนา กองทัพ ส่วน “ฝ่ายขวา” ถูกแทนคำว่าพวกอนุรักษนิยม ปฏิเสธการเปลี่ยนแปลง ถูกกล่าวหาว่าเป็นพวกปฏิกริยา เผด็จการ ฟาสซิสต์ คือพรรคที่เป็นกลุ่มชาตินิยมติดอยู่กับจารีตประเพณีที่มีศาสนาเป็นแกนกลาง เชื่อว่าประชาธิปไตยต้องมาจากชนชั้นสูงเท่านั้น นิยมอำนาจ ชอบออกคำสั่งให้คนเคารพเชื่อฟัง ไม่ฟังเสียงประชาชน และมักจะเกี่ยวพันกับธุรกิจเอกชน ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นคนเรียกขาน การแบ่ง “ฝ่ายซ้าย” หรือ “ฝ่ายขวา” จึงเป็นเพียงวาทกรรมทางการเมือง (Political Discourse) ประเภทหนึ่ง ไม่อาจอธิบายลักษณะแนวคิดได้ชัดเจนตายตัว เพราะจะขึ้นอยู่กับว่า อยู่ในบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมแบบไหน “ฝ่ายซ้าย” ของสหรัฐอเมริกาจึงแตกต่างทางความคิดจาก “ฝ่ายซ้าย” ในรัสเซียหรือจีน กล่าวคือ “ฝ่ายซ้าย” ในสหรัฐอเมริกาอาจจะเป็นผู้มีแนวคิดรัฐสวัสดิการ ต่อต้านการค้าเสรี เรียกร้องสิทธิสตรี เรียกร้องสิทธิชนกลุ่มน้อย ฯลฯ ในขณะที่ “ฝ่ายซ้าย” ในรัสเซียอาจจะมีแนวคิดตรงกันข้ามกันเลยทีเดียว อย่างไรก็ตาม ยังมีนักรัฐศาสตร์จำนวนไม่น้อยให้คำจำกัดความระหว่าง “ฝ่ายซ้าย” กับ “ฝ่ายขวา” ในปัจจุบัน โดยยึดอิงแนวคิดแบบเดิม คือแบ่งให้ทางขวาสุด เรียกว่า “ขวาจัด”

(The extreme right) แทนค่าด้วยแนวคิดทางการเมืองแบบเสรีนิยมสุดขีด ส่วนด้านซ้ายสุดเรียกว่า “ซ้ายจัด” (The extreme left) แทนค่าด้วยแนวคิดแบบต่อต้านอย่างรุนแรง (Radical) (น้ำชาติ ประชาชื่น 2549: 26)

1.3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่สำคัญของกระบวนการทางการเมืองและเป็นความจำเป็นสำหรับการเมืองทุกระบบ เนื่องจากรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะการเสนอข้อเรียกร้องและการสนับสนุนจะเป็นสิ่งซึ่งแสดงออกถึงการดำรงอยู่ของระบบการเมืองหรือทำให้ระบบการเมืองอยู่ในสภาวะดุลยภาพได้ หากกระบวนการเมืองปราศจากสิ่งเหล่านี้แล้ว ก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเทศประชาธิปไตยนั้น นับได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐและตัวผู้บริหารหรือรัฐบาลได้ ซึ่งนับได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง ซึ่งแตกต่างไปจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศเผด็จการที่มักจะเป็นเพียงรูปแบบและเป็นไปเพื่อสนับสนุนระบบการเมืองหรือสอดคล้องกับเจตจำนงของผู้บริหารของผู้บริหารหรือรัฐบาลเป็นสำคัญ

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ฮันดิงตัน และ เนลสัน กล่าวว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมที่พลเมืองกระทำเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยกำหนดขอบเขตว่าเป็นการกระทำกิจกรรมทางการเมืองของคนธรรมดา ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่อง และอาจจะเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น นอกจากนั้นยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรสิ่งที่มีคุณค่าซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดในสังคม ทั้งนี้ไม่ว่าการกระทำนั้นจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นอาจเป็นไปด้วยความสำนึกของตนเองหรือถูกชักจูงให้เข้าร่วมก็ได้

เวอร์บา ไนย์ และ กิม (Kim) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งประชาชนกระทำโดยมีเป้าหมายเพื่อให้มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือภารกิจต่าง ๆ ที่รัฐบาลจะกระทำ

นอกจากนี้ เวอร์บา ไนย์ และ กิม ยังแยกให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (democratic participation) กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบพิธีการหรือเพื่อสนับสนุนรัฐ (ceremonial of support participation) ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบแรก

จะเน้นที่การกระทำของประชาชนส่วนใหญ่ เพื่อหวังผลอิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐบาล ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบที่สองหมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นการเร้าระดม โดยรัฐ เพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมของรัฐ ซึ่งอาจไม่ได้เป็นไปตามความสมัครใจ

ความหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้สามารถสังเกตได้ว่าจะเน้นการเมืองที่อยู่ในระบอบประชาธิปไตยผ่านระบบตัวแทน ซึ่งมีเป้าหมายอยู่ที่การเลือกผู้นำตลอดจนการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งประชาชนจะมีส่วนร่วมได้ก็โดยผ่านกลไกหรือรูปแบบที่รัฐกำหนดขึ้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายเหล่านี้ จึงมีรัฐเป็นศูนย์กลาง

สแคฟ (Scaff) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 2 แนวทาง กล่าวคือ แนวทางที่หนึ่งอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะการกระทำเพื่อเป็นเครื่องมือไปสู่เป้าหมาย ซึ่งจะเน้นในความเกี่ยวพันของอิทธิพลและอำนาจเป็นการแบ่งปันอำนาจทางการเมือง การเมืองในที่นี้จึงเป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรทางอำนาจทางการเมือง การเมืองในที่นี้จึงเป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรทางอำนาจอันทรงคุณค่า ในขณะที่แนวที่สองได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะของการปฏิบัติสังสรรค์ ซึ่งเน้นความคิดในฐานะที่บุคคลเป็นสมาชิกของสังคม เป็นผู้ตระหนักตนในฐานะพลเมืองที่จะต้องมีส่วนร่วมได้รับความเป็นธรรม และมีแนวทางในการปฏิบัติตนต่อส่วนรวมในฐานะพลเมืองดี การเมืองในแนวทางนี้จึงเป็นชุดของกิจกรรมและความสัมพันธ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำรงอยู่ของสังคม ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างบุคคลกับกลุ่มสังคม และกระตุ้นให้มีการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชน

แนวคิดที่สองนี้ มีความคล้ายคลึงกับแนวคิดวัฒนธรรมชุมชนในสังคมไทย ซึ่งให้ความหมายของการเมืองไว้ว่า คือ การร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เป็นการเมืองเพื่อความสมัครสมานมากกว่าเพื่อการแข่งขัน แดกแยก ขัดแย้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายนี้สอดคล้องกับแนวคิด “ประชาสังคม”

แม็คคลอสกี (McClosky) (1969: 38) เห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่กระทำโดยสมัครใจ ซึ่งสมาชิกทั้งหลายที่อยู่ในสังคมได้มีส่วนร่วมกระทำร่วมกันในอันที่จะเลือกผู้นำของตน และกำหนดนโยบายของรัฐ การกระทำนั้นอาจจะกระทำโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ ซึ่งบุคคลที่มีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การแสวงหาความรู้ทางการเมือง การอภิปรายหรือพูดคุยเกี่ยวกับการเมือง การเข้าร่วมชุมชนทางการเมือง ฯลฯ เพราะการเข้าร่วมทางการเมือง เป็นตัวกระตุ้นเตือนให้ผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครองได้สำนึกถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตน ทั้งยังเป็นการช่วยขยายขอบข่ายของความรู้ทางด้านการเมืองให้กว้างขวางขึ้นอีกด้วย

มิลแบรท และ โกล (Milbrath and Goel) (1977: 142) อธิบายว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำของบุคคลเพื่อพยายามมีอิทธิพลหรือสนับสนุนต่อรัฐบาลและระบบทางการเมือง และยังรวมถึงบทบาทของประชาชนในการกระทำใด ๆ เพื่อมีอิทธิพลต่อผลทางการเมือง โดยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นจะเพิ่มจากความสนใจทางการเมืองไปสู่กิจกรรมทางการเมืองที่ต้องการความสนใจและแรงจูงใจมากขึ้นเป็นลำดับ

ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง

โบรมเอจ (Bromage) (อ้างถึงใน ประสิทธิ์ พรรณพิสุทธิ์ 2513: 10-11) ได้จำแนกลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองไว้ 3 อย่างใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (voting) เป็นการแสดงออกซึ่งเจตนาของประชาชนต่อวิธีกำหนดนโยบายในการปกครองของประชาชน การแสดงเจตจำนงดังกล่าวนี้มีความหมายจริง ๆ หรือมีผลติดตามระบอบประชาธิปไตยหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสนใจของประชาชนอย่างจริงจัง และการมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดด้วย

2. การชักจูงอย่างไม่เป็นทางการ (informal method of pressure and persuasion) เช่น การติดตามการปฏิบัติงานของผู้แทนทางสื่อมวลชนและแสดงเจตจำนงในรูปรวมกลุ่มกันเดินขบวน เพื่อหาทางเปลี่ยนแปลงผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งที่ตนเองไม่พอใจ ดังนั้น ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจึงต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ที่เป็นแรงกดดันอยู่ตลอดเวลาเพื่อผ่อนคลายความรู้สึกของประชาชนให้ใช้วิธีการมีส่วนร่วมอย่างสันติวิธี ซึ่งได้แก่การรวมกลุ่มต่อรองหรือผลักดันในรูปพรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ โดยถือว่าพรรคหรือกลุ่มดังกล่าวเป็นตัวการรับฟังและถ่ายทอดความคิดเห็นของประชาชน

3. การดำเนินการอย่างเป็นทางการ (formal activity) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการใช้สิทธิที่ได้ตามรัฐธรรมนูญ เช่น การริเริ่มกฎหมาย (initiative) การแสดงประชามติ (referendum) และการเพิกถอนให้ออกจากตำแหน่ง (recall)

บาร์เบอร์ (Barber) (อ้างถึงใน จิราพร บุญพร 2539: 27) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง เป็นลักษณะที่ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการปกครองตนเองโดยตรง เช่น บริหารงาน กำหนดนโยบายและตัดสินใจในการดำเนินงานด้วยตนเอง

2. การมีส่วนร่วมทางอ้อม เป็นลักษณะที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วม แต่มิได้เป็นผู้ดำเนินการปกครองตนเองโดยตรง โดยการเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนเข้าไปทำหน้าที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกตั้งโดยเสรี แต่กำหนดกลไกเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามาควบคุมตามความเคลื่อนไหวของฝ่ายปกครอง เพื่อให้การปกครองเป็นไปตามความต้องการของประชาชน

รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เวอร์บา ไนซ์ และ กิม (อ้างถึงใน สิทธิพันธ์ พุทธหุน 2544: 158) ได้แบ่งรูปแบบต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 4 รูปแบบดังต่อไปนี้

1. การใช้สิทธิการเลือกตั้งเป็นกิจกรรมของแต่ละบุคคลในการเลือกตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจในการปกครอง สิทธิในการเลือกตั้งอาจนับได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการควบคุมรัฐบาล แต่การเข้าไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งอาจจะแตกต่างไปจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่นๆ ที่สังคมเป็นผู้กำหนดโอกาสให้เช่นสัปดาห์ต่อครั้ง จึงทำให้ความรู้สึกสร้างสรรค์ของคนมีน้อยมาก

2. กิจกรรมรณรงค์หาเสียง เป็นกิจกรรมในลักษณะเดียวกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียง กิจกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ประชาชนอาจใช้เพื่อเพิ่มอิทธิพลที่เขาพึงมีต่อผลของการเลือกตั้งนอกเหนือไปจากหนึ่งเสียงที่เขาได้จากสิทธิในการเลือกตั้งแล้ว กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงนี้นับเป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างยากเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง

3. กิจกรรมของชุมชนเป็นกิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กรที่ราษฎรร่วมกันดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมและการเมือง ในกรณีราษฎรจะร่วมมือกันเพื่อใช้อิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐบาล กิจกรรมในรูปแบบนี้เป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่แน่นอนและมีอิทธิพลมาก

4. การติดต่อเป็นการเฉพาะ เป็นรูปแบบสุดท้ายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและจะเกี่ยวเนื่องกับราษฎรรายบุคคลไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการ เพื่อให้แก้ไขปัญหาใด ๆ เฉพาะตัวหรือของครอบครัว กิจกรรมในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลน้อยมาก

สันติงตันและเนลสัน (อ้างถึงใน สิทธิพันธ์ พุทธหุน 2544: 159-160) ได้จำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่เพิ่มบางรูปแบบเพื่อให้สมบูรณ์และครอบคลุมเนื้อหามากยิ่งขึ้น คือ

1. กิจกรรมการเลือกตั้ง หมายถึง กิจกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งด้วย

2. การล๊อบบี้ หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมืองเพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลโดยให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์

3. กิจกรรมองค์กร เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรใด ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์เฉพาะอย่าง หรืออาจจะเป็นผลประโยชน์สุดของส่วนรวมก็ได้

4. การติดต่อ หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการเป็นการส่วนตัว โดยปกติจะมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตัวหรือครอบครัว

5. การใช้กำลังรุนแรง คือ กิจกรรมที่พยายามจะสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยการทำร้ายร่างกายหรือทำลายทรัพย์สิน กิจกรรมนี้อาจดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง หรืออาจจะมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง เช่น การทำการปฏิวัติได้ รูปแบบต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่รวบรวมมาข้างต้น สามารถสรุปเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ ตามรูปแบบของ อัลมอนด์ และ โปเวลล์ (Almond & Powell) (อ้างถึงใน สิทธิพันธ์ พุทธหุน, 2544: 161) ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบเป็นทางการ (convention form)
 - 1.1 การออกเสียงเลือกตั้ง
 - 1.2 การพุดจาปรึกษาเรื่องการเมือง
 - 1.3 กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
 - 1.4 การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ
2. รูปแบบไม่เป็นทางการ (unconventional form)
 - 2.1 การยื่นข้อเสนอเรียกร้อง
 - 2.2 การเดินขบวน
 - 2.3 การประจันหน้ากัน
 - 2.4 การละเมิดกฎระเบียบของสังคม
 - 2.5 การใช้ความรุนแรงทางการเมือง
 - 2.5.1 ประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน
 - 2.5.2 การประทุษร้ายต่อบุคคล
 - 2.6 สงครามกองโจรและการปฏิวัติ

แม้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละสังคมมีความแตกต่างกันออกไปบ้าง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละรูปแบบของแต่ละสังคมก็อาจดำเนินไปใน 2 แบบแผนใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นอิสระ (autonomous political participation) หมายถึง ลักษณะที่ราษฎรเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบใด ๆ ด้วยความพึงพอใจส่วนตัว เป็นไปโดยความสมัครใจหรือได้พินิจพิจารณาให้ใช้วิจารณญาณของตนเอง

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยถูกปลุกกระดม (mobilization political participation) หมายถึง ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของราษฎรที่เป็นไปโดยที่ไม่ได้เกิดจากเจตจำนงของเขาเอง แต่เกิดจากผู้อื่นปลุกกระดมให้เข้าร่วมในการกระทำกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ โดยการขู่เข็ญ บังคับ ชักจูง หรือใช้อิทธิพลทางวัตถุ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามที่ผู้ปลุกกระดมต้องการ

ดังนั้นสังคมที่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นไปอย่างอิสระอันเกิดจากจิตสำนึกทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองเอง จึงนำไปเป็นการแสดงถึงการพัฒนาทางการเมืองในสังคมนั้น ๆ ที่มีสูงกว่าในสังคมที่ประชาชนขาดความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยถูกปลุกกระดม

ในปัจจุบันรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีอยู่หลากหลาย และต่างกันไปในแต่ละระบบการเมือง แต่การจำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์กันมาก คือ รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ได้จากการศึกษาของ ซิดนีย์ เวอร์บา (Sidney Verba) และคณะ นอร์แมน ไนย์ (Norman Nie) ซูซาน เวลท์ (Susan Welt) เลสเตอร์ มิลเบรท (Lester Milbrath) และแซมมวล ฮันติงตัน (Samuel Huntington) ซึ่งในที่นี้จะพิจารณาร่วมกันไปเนื่องจากเนื้อหาสาระสำคัญโดยส่วนใหญ่คล้ายคลึงกัน ดังต่อไปนี้ (ธีรพล เกษมสุวรรณ, 2529: 63-67)

1. การลงคะแนนเลือกตั้ง (voting) ในการวิจัยเชิงวิชาการแล้วถือกันว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด และสามารถวัดค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ให้ความเที่ยงมากที่สุด นอร์แมน ไนย์ เห็นว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทำให้ประชาชนมีอิทธิพลเหนือผู้นำในแง่ที่ว่าเป็แรงกดดันให้ผู้นำต้องปรับนโยบายของตนเพื่อคะแนนเสียงของตนเอง โดยกิจกรรมดังกล่าวมี “ขอบเขต” กว้างขวางในการควบคุมรัฐบาล มีความแตกต่างจากกิจกรรมอื่น ๆ แต่มิลเบรท พบว่า การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดี ต่อระบบมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตนที่มีต่อระบบ ดังนั้นบุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นผู้ที่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมือง มีความสำนึกในบรรทัดฐานของสังคม และวิถีการดำรงชีวิตในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน และยังพบว่าในบางครั้งประชาชนส่วนใหญ่ที่ไปลงคะแนนเสียงนั้น อาจไม่เห็นความสำคัญของการกระทำของตนต่อผลทางการเมืองก็ได้ บุคคลเหล่านี้อาจไม่ได้เข้าเกี่ยวข้องกับการเมืองในรูปแบบอื่นใดเลย และในทางกลับกันผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกระตือรือร้นในรูปแบบอื่น ๆ ก็อาจไม่ไปลงคะแนนเสียงก็ได้ และเมื่อพิจารณาถึงระดับความผูกพันทางการเมืองนั้นพบว่า มีอยู่น้อยมากในแง่ที่ว่า เมื่อผู้ใช้สิทธิได้หย่อนบัตรเลือกตั้งเรียบร้อยแล้วมันก็ยุติแค่นั้น และการที่การเลือกตั้งมิได้มีบ่อย ๆ ก็เท่ากับว่ากลายเป็นเสมือนข้อจำกัดที่ทำให้บุคคลไม่อาจเข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ได้บ่อยครั้ง เหมือนรูปแบบอื่น ๆ และเมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมตลอดชีวิตของบุคคลแล้ว การออกเสียงเลือกตั้งเป็นเพียงเรื่องเบ็ดเตล็ด เพราะใช้เวลาเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับกิจกรรมการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน หรือการร้องเรียนผลประโยชน์จากผู้ปกครอง ฯลฯ แต่เมื่อพิจารณารวม ๆ แล้ว การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสามารถกำหนด “ความเป็นไป” ของรัฐบาลหรือการปกครองได้ทันทีทันใด ดังนั้นการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งจึงมีความสำคัญมาก

2. กิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมืองและการรณรงค์หาเสียง (party and campaign activities) เวอร์บา และ ไนซ์ ได้อธิบายถึงกิจกรรมประเภทนี้ว่า หมายถึงการชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครที่ตนสนับสนุนการทำงานให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งอย่างกระตือรือร้น การเข้าร่วมการประชุมหรือการชุมนุมทางการเมือง การให้ความสนับสนุนด้านการเงินแก่พรรคการเมือง และผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งและการเป็นสมาชิกชมรมทางการเมือง ซึ่งบุคคลเข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้เรียกว่า “นักสู้ทางการเมือง” (gladiators) ซึ่งจะทำงานหนักมากที่สุดในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่เป็น “ผู้ชม” (spectator) ซึ่งคอยตัดสินว่าใครจะชนะในการแข่งขันทางการเมือง

แต่เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาของฮันดิงตันและเนลสัน แล้วพบว่า ฮันดิงตันและเนลสันได้รวมเอารูปแบบของการลงคะแนนเสียงและรณรงค์หาเสียงไว้ด้วยว่า “กิจกรรมที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง” (electoral activities) ซึ่งจะหมายถึงการกระทำใดมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดผลต่อการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการลงคะแนนเสียง การช่วยหาเสียงเลือกตั้ง การประกาศสนับสนุนผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง เป็นต้น

จากการศึกษาของมิลแบรท พบว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มีน้อยมากในสหรัฐอเมริกา มีเพียงร้อยละ 15 เท่านั้น เนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวต้องอาศัยความตื่นตัวและสนใจอย่างแท้จริงที่เข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้ จัดอยู่ในประเภทพวกนักสู้ (gladiators) นั่นเอง

3. กิจกรรมของชุมชน (community activities) คือการสร้างกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาสังคม การทำตนร่วมกับกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองและสังคม บุคคลจะเข้าร่วมทำตนเป็นสมาชิกที่กระตือรือร้นในกลุ่มหรือองค์กรเหล่านี้ ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับปัญหาสาธารณะ แต่ไม่ใช่องค์กรของรัฐบาล

ฮันดิงตันเรียกการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้ว่า เป็นกิจกรรมเชิงองค์การ (organizational activities) ซึ่งหมายถึงการเข้าร่วมเป็นสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของกลุ่มองค์กรที่มีเป้าหมายที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ หรือปัญหาเฉพาะเรื่องหรือผลประโยชน์ และปัญหาทั่ว ๆ ไปก็ได้ การที่บุคคลเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือองค์กรประเภทนี้ แม้บุคคลนั้นจะไม่ได้กระทำการเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาลด้วยตนเอง ก็ถือได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบหนึ่ง

ผู้ที่มิบทบาทในชุมชนในลักษณะนี้ มิลแบรทให้ความเห็นว่ามีลักษณะคล้ายกับเจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียงในหลาย ๆ ด้าน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น และมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชนสูงเช่นเดียวกัน ที่แตกต่างกันคือผู้มิบทบาทในชุมชนในลักษณะนี้ มีความเกี่ยวข้องกับพรรคและรณรงค์หาเสียงน้อยกว่าผู้ที่มิบทบาทในพรรคการเมืองโดยตรง

4. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (contacting official) หมายถึง การกระทำของบุคคลในลักษณะที่เป็นการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาหรือรักษาผลประโยชน์

บางอย่างของตนหรือกลุ่มเล็ก ๆ ของตน ปัญหาที่เขาสนใจและนำไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลนั้น เป็นสิ่งที่มีผลกระทบโดยตรงต่อบุคคลน้อย และมักจะไม่มีส่วนร่วมในการเมืองมากนัก แทนที่จะไม่เป็นการเมืองตามธรรมชาติ ซึ่งเวอร์บากล่าวว่ารูปแบบนี้เกือบจะไม่ใช้การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามความหมายที่แท้จริง แต่เป็นการมีส่วนร่วมแบบคับแคบ (parochial participation) หรือเป็นการติดต่อเฉพาะเรื่อง (particularized contact) ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มีความสัมพันธ์กับรูปแบบอื่นน้อยมาก

5. การชักจูง (lobbying) เป็นความพยายามของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่จะติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้นำพรรคการเมือง เพื่อเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจหรือปัญหาที่มีผลกระทบต่อประชาชน มักอยู่ในรูปของการกระทำเพื่อสนับสนุนหรือคัดค้านร่างกฎหมายหรือนโยบายอันใดอันหนึ่งโดยเฉพาะ

6. การประท้วง (protestors) ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับอันติงตัน เรียกว่าการใช้ความรุนแรง (violence) ซึ่งหมายถึง ความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลด้วยการก่อให้เกิดความเสียหายทางกายภาพ (physical damage) ต่อบุคคลและทรัพย์สิน

มิลแบรทอธิบายว่า ขอบเขตของกิจกรรมในรูปแบบนี้ คือการเข้าร่วมเดินขบวนตามถนน หรือก่อให้เกิดการจลาจล (ถ้าจำเป็น) เพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงอย่างแข็งขันและเปิดเผยต่อสาธารณชน ถ้ารัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม การเอาใจใส่กับการชุมนุมประท้วง เข้าร่วมกลุ่มประท้วงรัฐบาลและการปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม

ผู้สื่อข่าวสาร (communicators) หมายถึง การที่บุคคลจะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ส่งจดหมายแสดงความสนับสนุนต่อผู้นำทางการเมืองในการดำเนินการที่เห็นว่าเหมาะสมถูกต้อง ส่งคำประท้วงต่อการดำเนินงานที่เห็นว่าไม่ดี รวมถึงการพูดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมือง การให้ข่าวสารทางการเมืองแก่เพื่อนบ้าน แสดงความคิดเห็นของตนเองต่อเจ้าหน้าที่รัฐบาล เขียนจดหมายแสดงความคิดเห็นไปยังหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนต่าง ๆ ลักษณะของการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ได้จะต้องมีพื้นฐานการศึกษาสูงพอสมควร มีการรับรู้ข่าวสารในระดับสูงและมีความสนใจทางการเมืองสูงด้วย ผู้สื่อข่าวสารการเมืองจะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่า “พวกเจ้าหน้าที่พรรค” หรือ “ผู้รักชาติ” แต่จะไม่แสดงออกด้วย “กิจกรรมการประท้วง”

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1. สิ่งเร้าจากสภาพแวดล้อม อาจจะมาจากการสื่อสาร การรณรงค์หาเสียง การประชุมหรือเจรจา มิลแบรทกล่าวว่าสิ่งเร้าทางการเมืองมากขึ้น คนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น และแต่ละคนมีความสามารถในการรับฟังข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันไป เช่น เพศชายรับสิ่งเร้าทางการเมือง

มากกว่าเทศหญิง หรือบุคคลฐานะปานกลางรับสิ่งเร้ามากกว่าชนชั้นกรรมกร บุคคลที่อาศัยอยู่ในเมืองรับสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่าบุคคลในชนบท ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าก็จะรับสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่าบุคคลในชนบท ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าก็จะรับสิ่งเร้าทางการเมืองมากขึ้น แม้กระทั่งประสบการณ์จากครอบครัวก็มีผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อสิ่งเร้าทางการเมืองและระดับกิจกรรมทางการเมือง นอกจากนั้น บุคคลจะเลือกสิ่งเร้าความรู้สึกเกี่ยวกับการเมืองเพื่อผลประโยชน์ต่าง ๆ กัน เช่น ต้องการที่จะมีความรู้ มีความพอใจที่จะรู้ ต้องการช่วยแก้ปัญหาหรือเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ดี และบางคนก็ไม่ต้องการที่จะสนองตอบสิ่งเร้าต่าง ๆ เพื่อปิดบังบุคลิกภาพของตนไว้ (ชูชาติ หอมจันทิก 2543: 39)

2. ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม คือ ทักษะคติ ความเชื่อ บุคลิกภาพ ขกเว้นกรรมพันธุ์และความต้องการทางสรีรวิทยาและจิตวิทยา เราไม่สามารถวัดสิ่งเหล่านี้โดยตรงได้ จึงต้องพิจารณาจากพฤติกรรมที่สนองตอบสิ่งเร้า ความรู้สึก (ชูชาติ หอมจันทิก 2543: 40)

3. สภาพทางการเมือง ซึ่งเป็นส่วนของสภาพแวดล้อมซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง มีปัจจัย 4 ประการ ดังต่อไปนี้ (ธีรพล เกษมสุวรรณ, 2529: 69-70)

3.1 ระดับการพัฒนา สังคมที่มีระดับการพัฒนาสูงจะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง

3.2 กฎเกณฑ์เกี่ยวกับวิถีการเมือง เช่น กฎเกี่ยวกับผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งบุคคลที่ไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงมีแนวโน้มที่จะไม่เข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ และผู้ที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเพราะไม่มีคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น อ่านหนังสือไม่ได้ เพศหญิง และอายุไม่ถึง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีสิ่งกีดขวางการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามกฎหมาย เช่น ความต้องการหลักแหล่งที่อยู่อาศัย ภาษี การลงคะแนน หรือการดำเนินการเลือกตั้ง เป็นต้น

3.3 สถาบันทางการเมือง โดยเฉพาะลักษณะระบบพรรคการเมืองยิ่งมีการแข่งขันระหว่างพรรคการเมืองมากเท่าไร อัตราการมีส่วนร่วมทางการเมืองยิ่งสูงขึ้น เพราะมีการเร้าความสนใจในการรณรงค์หาเสียงซึ่งจะให้ความประทับใจต่อปัจเจกชนในทางกลับกันความขัดแย้งของพรรคการเมืองจะมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย ปัจจัยอิทธิพลทางการเมืองที่มีอำนาจมากที่สุดต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ พรรคการเมือง โดยเฉพาะในเรื่องการติดต่อส่วนตัวของเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

3.4 ลักษณะการเลือกตั้ง ปัจจัยสำคัญที่มีต่อพฤติกรรมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้ง คือ ความรู้สึกที่มีต่อการเลือกตั้ง บุคคลมีแนวโน้มที่จะไปเลือกตั้งเพราะเขารู้สึกว่าเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนั้นยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น ความเข้าใจในการเลือกผู้สมัคร การโฆษณาสื่อสาร ตลอดจนเขตการเลือกตั้งที่ชัดเจน

4. สภาพแวดล้อมทางสังคม การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรสถานะทางสังคมมีเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะตัวแปรสถานะทางสังคมหรือภูมิหลังต่างๆ สามารถมองเห็นได้ชัดเจนและพร้อมที่จะวัดได้ และยังเป็น “ตัวหลัก” สำหรับตัวแปรทัศนคติและบุคลิกภาพอีกด้วย

ตัวประกอบของสภาพแวดล้อมนี้ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมซึ่งประกอบด้วย (1) การศึกษา (2) รายได้ (3) อาชีพ (4) อายุ (5) เพศ (6) สถานภาพครอบครัว เหล่านี้ล้วนมีสหสัมพันธ์สูงกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. ข้อมูลพื้นฐานที่ศึกษา

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะในพระราชพงศาวดารระบุนุไว้ชัดเจนว่า ในการอพยพของมอญอย่างน้อย 2 ครั้ง ที่พระเจ้าแผ่นดินโปรดฯ พระราชทานที่ทำกินให้แก่ชาวมอญที่ปากเกร็ด

ครั้งแรก ในการอพยพราว พ.ศ. 2316 มีเจ้าพระยามหาโยธา (เจ่ง) เป็นหัวหน้า สมัยกรุงธนบุรี ครั้งนั้นพระเจ้าตากสินทรงโปรดฯ ให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ปากเกร็ด ดังความในพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขาว่า “ฝ่ายพวกรามัญที่หนีพม่ามานั้น พระยาเจ่ง ตละเล็กลีบ กับพระยากลางเมือง ซึ่งหนีเข้ามาครั้งกรุงเก่า พม่าตีกรุงได้นำตัวกลับไป และสมิงรามัญ นายไพร่ทั้งปวงพาครัวเข้ามาทุกด้านทุกทาง ให้ข้าหลวงไปรับมาถึงพระนครพร้อมกัน แล้วทรงพระกรุณาให้ตั้งบ้านเรือนอยู่แขวงเมืองนนทบุรี เมืองสามโคกบ้าง แต่จกรรจักษ์ได้สามพัน โปรดให้หลวงบำเรอศักดิ์ศรีกรุงเก่า เป็นเชื้อรามัญให้เป็นพระยารามัญวงศ์ เรียกว่า จักริมอญ ควบคุมกองมอญใหม่ทั้งสิ้น และโปรดเกล้าฯ พระราชทานตราภูมิคุ้มห้ามสรรพากรขนอนตลาดทั้งปวง ให้ค้าขายทำมาหากินเป็นสุข แล้วให้เกณฑ์พระยารามัญวงศ์คุมกองมอญ ยกหนูนออกไปต่อรบพม่าอีกทัพหนึ่ง”

ครั้งที่ 2 ในราว พ.ศ. 2357 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 พระเจ้าปะดุงของพม่า กะเกณฑ์ผู้คนจำนวนมาก โดยเฉพาะไพร่พลมอญเพื่อก่อสร้างเจดีย์มณฑลขนาดใหญ่ ชาวมอญได้รับความเดือดร้อนจึงก่อกบฏขึ้น และอพยพมายังไทย ครั้งนั้นทรงโปรดฯ ให้ตั้งบ้านเรือนที่สามโคก ปากเกร็ด และพระประแดง

“พวก มอญ ที่เมืองเมะตะมะถูกพม่ากดขี่หนักเข้า จึงพร้อมใจกันจับเจ้าเมืองกรมการพม่าฆ่าเสีย แล้วพากันอพยพครอบครัวเข้ามาในพระราชอาณาจักร เดินเข้ามาทางเมืองตากบ้าง ทางเมืองอุทัยธานีบ้าง แต่โดยมากมาทางด้านพระเจดีย์ 3 องค์ เข้าแขวงเมืองกาญจนบุรี เมื่อได้ทรงทราบข่าวว่า

ครัวมอญอพยพเข้ามา จึงโปรดให้กรมพระราชวังบวรสถานมงคล เสด็จขึ้นไปคอยรับครัวมอญอยู่ที่เมืองนนทบุรี จัดจากและไม้ปลูกสร้างบ้านเรือน และเสียบียงอาหารของพระราชทานขึ้นไปพร้อมเสด็จทางเมืองกาญจนบุรี โปรดให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามงกุฎฯ คุมไพร่พลสำหรับป้องกันครัวมอญ และเสียบียงอาหารของพระราชทานออกไปรับครัวมอญทางหนึ่ง”

ชาว มอญที่อพยพมาทั้ง 2 ครั้งนี้เองที่สืบทอดเป็นต้นตระกูลของชาวไทยเชื้อสายมอญปากเกร็ดในปัจจุบัน โดยเฉพาะการอพยพเข้ามาของเจ้าพระยามหาโยธา (เจ่ง) ในขณะที่นั้นบ้านเมืองเพิ่งฟื้นตัวจากภาวะสงครามคราวเสียกรุงศรีอยุธยา ชาว ไทยหลบหนีเข้าป่าไปมาก ผู้คนพลเมืองมีน้อย ประเทศชาติกำลังต้องการแรงงานด้านการเกษตรและกำลังป้องกันประเทศ ด้วยพระวิริยะอุตสาหะที่ต้องการลงมาปราบกรุงธนบุรีที่ตั้งตัวขึ้นได้ใหม่ ชาวมอญจึงกลายเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งของกรุงธนบุรี พระเจ้าตากสินจึงโปรดฯ ให้พระยาเจ่งและไพร่พลไปตั้งบ้านเรือนที่ปากเกร็ด ย่านบางพูด เพื่อคอยสกัดทัพพม่าที่อาจยกเข้ามาตีกรุงธนบุรีจากด้านทิศเหนือได้ รวมทั้งให้คอยตั้งด่านขนอนคอยเก็บภาษีเรือเข้าออกอีกด้วย อาณาจักรไทยทั้งในฐานะที่เป็นแรงงานภาคการเกษตรและเป็นกำลังป้องกันประเทศ ชาวมอญได้รับการยอมรับให้เข้ารับราชการ ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนประกอบอาชีพได้อิสระ ชนชั้นปกครองของไทยเองก็ไม่ได้มองว่า “มอญ” เป็นชาวต่างชาติ ชาวมอญมีสิทธิเช่นเดียวกับชาวไทยทุกประการ หากชาวมอญทำเรื่องเสื่อมเสียก็ย่อมส่งผลถึงชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของชาวไทยโดยรวม ดังปรากฏในพระราชกำหนดสมัยอยุธยา ในสมัยสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ เมื่อ พ.ศ.2306 ที่ให้ถือว่าชาวมอญเป็นพลเมืองที่มีสิทธิเท่าเทียมคนไทยตลอดจนหล่อหลอมรวมกันเป็นหนึ่งเดียวอยู่ในสังคมไทย เช่น กรณีเจ้าแม่วัดคูสิดหรือหม่อมเจ้าหญิงอำไพ ราชธิดาของสมเด็จพระเอกาทศรถ (พระนามของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช) ซึ่งสมรสกับขุนนางผู้สืบตระกูลมาจากนายทหารมอญที่ติดตามสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเข้ามา บุตรของเจ้าแม่วัดคูสิดคือเจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน) ผู้เป็นบรรพชนของพระปฐมบรมราชชนกในจักรีวงศ์ ทำให้ชาวมอญและชาวไทยมีความกลมกลืนใกล้ชิด ทั้งด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรม

ปากเกร็ด ปัจจุบันนี้เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดนนทบุรี เมื่อพ.ศ.2427 มีฐานะเป็นแขวงเรียกว่า แขวงตลาดขวัญ และได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นอำเภอในปีเดียวกัน มีนายอำเภอคนแรกเป็นชาวมอญชื่อ พระรามัญนนทเขตต์คดี (เนียม นนทนาคร) ซึ่งในอำเภออื่นๆ ของจังหวัดนนทบุรีก็มีชาวมอญอาศัยอยู่ประปราย ได้แก่ อำเภอเมือง บางกรวย บางบัวทอง บางใหญ่ และไทรน้อย แต่ในเขตอำเภอปากเกร็ดได้ชื่อว่าเป็นชุมชนมอญมาแต่โบราณ และอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น แทบจะเต็มพื้นที่ของทั้ง 12 ตำบล ได้แก่ ตำบลปากเกร็ด บางตลาด บางพูด บ้านใหม่ คลองเกลือ บางพลับ คลองพระอุดม บางตะไนย์ เกาะเกร็ด อ้อมเกร็ด ท่าอิฐ และตำบลคลองข่อย ยกเว้นตำบลท่าอิฐ ที่มีชาวอิสลามอาศัยอยู่เป็นส่วนใหญ่

ชาวมอญเป็นกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของประเทศไทยมาช้านาน ความผูกพันของชาว

ไทยมอญหรือมอญในประเทศไทยเริ่มปรากฏในสมัยสุโขทัย พระร่วงเจ้าได้ตั้งพระนามให้แก่มะกะโทว่า พระเจ้าฟ้าร่วง หรือ พระเจ้าวารีหุบปกครองอาณาจักรมอญ ชาวมอญเป็นชนชาติเก่าแก่ที่เคยมีความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรม ศาสนา และการค้าในแถบดินแดนสุวรรณภูมิซึ่งในปัจจุบัน ได้แก่ ประเทศไทย มาเลเซีย พม่า เขมร ลาว และเวียดนาม ชาวมอญเป็นชนชาติที่รักความสงบ แต่กลับถูกรุกรานจากชาติที่มีกำลังเหนือกว่าด้วยมุ่งหวังความเป็นใหญ่ จนเป็นเหตุให้มอญต้องสูญเสียแผ่นดินในที่สุด ตามประวัติศาสตร์กล่าวว่า ชาวมอญได้อพยพเข้าสู่ดินแดนไทยหลายครั้งตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเรื่อยมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รวมทั้งสิ้น 9 ครั้ง แต่ละครั้งได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ รอบ ๆ เมืองหลวง เช่น สามโลก ปากเกร็ด พระประแดง บ้านโป่ง เป็นต้น สิ่งที่น่าชื่นชม คือ แม้ว่ามอญจะไม่มีแผ่นดินเป็นของตนเอง แต่ชาวมอญเป็นกลุ่มชนที่มีความยึดมั่นในประเพณีวัฒนธรรมของตนอย่างเหนียวแน่น อาจกล่าวได้ว่าครั้งหนึ่งชาวมอญเคยเป็นชนชาติที่มีอารยธรรมอันยิ่งใหญ่ นับแต่บรรพบุรุษชาวมอญตั้งแต่ยุคสมัยทราวดีเป็นต้นมา ซึ่งได้สร้างสรรค์มรดกทางวัฒนธรรมของชาวมอญไว้มากมายมหาศาลทั้งในด้านลัทธิศาสนา ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม ประติมากรรม ภาษา วรรณคดี การดนตรี และการบันเทิง สิ่งเหล่านี้ได้ฝังรากลึกอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิและประเทศไทยอันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญแห่งการพัฒนาสู่วัฒนธรรมไทยในปัจจุบัน วิถีชีวิตของชาวมอญกับชาวไทยจึงมีลักษณะใกล้เคียงกันมาก แม้ความเชื่อ ประเพณี และการละเล่นของไทยบางอย่างก็ได้รับอิทธิพลจากมอญจนแทบไม่เห็นความแตกต่างระหว่างมอญกับไทยได้เลย

การอพยพเข้าประเทศไทยของชาวมอญสมัยกรุงศรีอยุธยา ในแผ่นดินสมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระนารายณ์มหาราชบรรพบุรุษมอญได้เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารแห่งกษัตริย์ของไทย คือ พระยาเกียน พระยาราม ผู้เป็นกำลังสำคัญในกองทหารอาสาอยุธยา สมัยอยุธยาถึงสมัยกรุงธนบุรีรัตนโกสินทร์ตอนต้น ชาวไทยมอญได้เข้ามาอยู่ประเทศไทยและตั้งถิ่นฐานแถบลุ่มแม่น้ำในพื้นที่ สามโลก-ปทุมธานี ปากเกร็ด-นนทบุรี พระประแดง-สมุทรปราการ สมุทรสาคร ซึ่งชาวไทยมอญที่อาศัยในประเทศไทยทั้งหมดนี้ต่างมีความเชื่อขนบธรรมเนียมประเพณีในกลุ่มตน ซึ่งมีการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากกลุ่มคนที่อยู่รอบข้างตามความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือมาเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตของกลุ่ม และยังคงสืบทอดต่อมายังคนรุ่นหลังในปัจจุบัน

เกาะเกร็ดเป็นเกาะขนาดใหญ่กลางลำน้ำเจ้าพระยา มีพื้นที่ประมาณ 2,820 ไร่ มีลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นเกาะมาตั้งแต่สมัยอยุธยา มีลักษณะเป็นตำบล แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน แต่เดิมเกาะเกร็ดมิได้เป็นเกาะ แต่เป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดินรูปโค้งลักษณะเป็นแหลมยื่นไปตามความโค้งของแม่น้ำเจ้าพระยา มีชื่อเรียกมาแต่เก่าก่อนว่า “บ้านแหลม” ครั้นถึงสมัยสมเด็จพระเจ้าท้ายสระแห่งกรุงศรีอยุธยาได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ขุดคลองลัดเพื่อให้การสัญจรสะดวกรวดเร็วขึ้นเรียกว่า

คลองลัดเกร็ดน้อย เกาะเกร็ดเป็นชุมชนคนมอญแต่โบราณมีวิถีชีวิตแบบชาวบ้านริมลำน้ำเจ้าพระยาที่เรียบง่าย โดยส่วนมากนิยมตั้งบ้านเรือนอยู่รอบเกาะริมแม่น้ำเจ้าพระยา เกาะเกร็ดมีลักษณะความเป็นธรรมชาติที่สวยงาม มีโบราณสถาน โบราณวัตถุเก่าแก่ที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญ ที่เกาะเกร็ดมีลักษณะเด่นที่น่าสนใจเนื่องจากยังคงอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม และตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยด้วยความสามัคคี และรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไว้ มอญเป็นชนชาติเก่าแก่ที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณ และยึดถือวัฒนธรรมประจำชาติอย่างมั่นคงไม่ว่าจะเป็นภาษาศาสนาประเพณี ศิลปะ ซึ่งนับว่าเป็นธรรมชาติของมนุษย์เมื่อไปอยู่ที่ใดก็จะนำพาเอาวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ของชนชาติติดตัวไปด้วย วัฒนธรรมประเพณีของมอญจึงได้เกิดขึ้นตามท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีชาวมอญไปตั้งถิ่นฐาน เช่น อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

มอญ เป็นชนชาติที่มีประวัติศาสตร์มายาวนาน มีภาษาและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ทั้งเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างแก่ประเทศข้างเคียง แม้จะได้อพยพเข้ามาอยู่ในแผ่นดินไทยนานหลายร้อยปีแล้ว ก็ยังคงสืบสานวัฒนธรรมมอญที่มีความโดดเด่นอย่างต่องเนื่อง โดยเฉพาะชาวมอญที่ปากเกร็ด ปัจจุบันเป็นชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญที่เข้มแข็งแห่งหนึ่ง ผู้คนได้รับการขนานนามประเพณีมอญเอาไว้ได้อย่างดี วัฒนธรรมมอญหลากหลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับในสังคมไทย เช่น เครื่องปั้นดินเผา อาหาร ดนตรี การแต่งกาย เป็นต้น ประเพณีมอญบางส่วนกลมกลืนไปกับวิถีชีวิตของไทยอย่างแยกไม่ออก เช่น สงกรานต์ ตักบาตรพระ ร้อย ถ้างั่วพระ ปล่อยนก ปล่อยปลา ค้าโพธิ์ เป็นต้น (<http://www.monstudies.com>)

มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ จดแม่น้ำเจ้าพระยา ตำบลคลองพระอุดม

ทิศใต้ จดแม่น้ำเจ้าพระยา และตำบลท่าอิฐ

ทิศตะวันออก จดแม่น้ำลัดเกร็ด และตำบลเกาะเกร็ด

ทิศตะวันตก จดแม่น้ำเจ้าพระยา ตำบลอ้อมเกร็ด

ภูมิอากาศ เป็นแบบร้อนชื้น หรือมรสุมเมืองร้อน คล้ายคลึงกับพื้นที่อื่นของอำเภอปากเกร็ด และจังหวัดนนทบุรี ฝนจะตกชุกในช่วงฤดูฝน และตกมากที่สุดในเดือนกันยายน อุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 25 - 29 องศาเซลเซียส

ย่านเกาะเกร็ดเป็นชุมชนที่มีความเจริญมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย เป็นทั้งชุมทางการค้าขายและเป็นที่ตั้งด่านตรวจเรือต่างๆ ที่จะเดินทางผ่านไปมายังกรุงศรีอยุธยา ประจักษ์พยานที่บ่งชี้ถึงความเจริญมาแต่เก่าก่อนก็คือ วัดต่างๆ บนเกาะเกร็ด ล้วนมีความสวยงามและลักษณะทางสถาปัตยกรรมเป็นสิ่งยืนยันว่าเป็นวัดที่สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลายทั้งสิ้น ผู้คนและชุมชนที่อาศัยอยู่บนเกาะ

เกร็ด ตำบลเกาะเกร็ดแบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 7 หมู่บ้าน ประชากรบนเกาะเกร็ด จำแนกตามถิ่นฐานและเชื้อชาติ ได้ดังต่อไปนี้

หมู่ 2, 3, 4 และ 5 เป็นประชากรเชื้อชาติไทย คิดเป็นร้อยละ 50 ของประชากรทั้งตำบล

หมู่ 1, 6, 7 และบางส่วนของหมู่ 5 เป็นชาวไทยเชื้อสายรามัญ สัดส่วนร้อยละ 42

บ้านเรือนแถบริมน้ำในหมู่ 2, 3 เป็นชาวไทยอิสลาม สัดส่วนร้อยละ 8

อาชีพแต่เก่าก่อนของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญ ได้แก่

- ชาวสวน ซึ่งผลไม้เกาะเกร็ดได้ชื่อว่าเป็นผลไม้สวนชั้นเลิศ เช่นเดียวกับสวนย่านธนบุรีและนนทบุรี ผลไม้ที่มีชื่อเสียงของเกาะเกร็ด คือ ทุเรียนและลิ้นจี่ ซึ่งโด่งดังมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เรียกกันว่าลิ้นจี่เกาะศาลากุล เป็นที่โปรดปรานของเจ้านาย ข้าราชการบริพารมาก นอกจากนี้ยังมีส้มโอ มะม่วงกล้วยหอม ฯลฯ

- ชวานา

- ทำน้ำตาลโตนด ซึ่งสมัยก่อนทำกันเป็นลำเป็นสัน และมีการผลิตน้ำตาลมาเป็นรายได้เสริมด้วย

- เครื่องปั้นดินเผา ชาวรามัญมีฝีมือในการทำเครื่องปั้นดินเผามาแต่โบราณ เมื่อบรรพบุรุษชาวไทยรามัญอพยพหลบภัยสงครามมาอยู่ในประเทศไทย ก็ได้ยึดการทำอาชีพนี้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญมีอารยธรรมประเพณีต่าง ๆ ที่มอญได้สั่งสมและได้คิดประดิษฐ์ศิลปวัฒนธรรมขึ้นมามากมาย แบ่งได้ 2 ส่วนคือ ส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา กับส่วนที่เป็นความเชื่อถือทางด้านผี ผีบรรพบุรุษ ประเพณีก็จะแยกกันเป็นสองส่วนใหญ่ ๆ ที่มีอยู่ก็คือประเพณีตรุษสงกรานต์ ออกพรรษาหรือตักบาตรน้ำผึ้งหรือประเพณีตักบาตรดอกไม้ บวชนาค แต่งงาน เสาพ จะยังคงมีประเพณีที่คล้ายของมอญอยู่ ส่วนประเพณีที่เกี่ยวกับความเชื่อถือทางผี ได้แก่ ประเพณีรำผี ประเพณีรำเจ้าพ่อประจำหมู่บ้าน (จินนา เพื่อกนาง และพวก, <http://www.dnp.go.th>)

แต่ในปัจจุบันพบว่าชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ชาวมอญเกาะเกร็ดบางกลุ่มมีการรวมตัวกันค่อนข้างเหนียวแน่น และยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของชนชาติอย่างเข้มแข็ง ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ไม่ว่าจะเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และพิธีกรรมต่าง ๆ อันเป็นเครื่องหมายแสดงเอกลักษณ์ของคนมอญ ปัจจุบันสภาพความเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม ที่เกิดขึ้นในสังคมวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด ซึ่งจากสภาพแวดล้อมของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดมีลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบท ทำให้ระบบความคิดของคนในชุมชนแตกต่างกัน บางส่วนต้องการพัฒนาสู่ความทันสมัย บางส่วนต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดำเนินตามครรลองแห่งทาน อันมี

คุณธรรมจริยธรรม เป็นสิ่งที่เกื้อกูลสังคมให้ผู้คนดำรงชีวิตอย่างสามัคคีและสันติสุข และตระหนักถึงความสัมพันธ์และความคล้ายคลึงระหว่างวัฒนธรรมมอญกับวัฒนธรรมไทย

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นันทพัชร ปานะรัตน์ (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาสื่อมวลชนกับพฤติกรรมทางการเมืองของนักศึกษา ศึกษากรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร พบว่า

1. พฤติกรรมทางการเมืองภายในมหาวิทยาลัยของนักศึกษามีพฤติกรรมทางการเมือง 3 ลำดับแรก คือ การเลือกตั้งสมาชิกองค์การนักศึกษา การติดตามข่าวสารทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกองค์การนักศึกษา และการสนทนาหรือร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกองค์การนักศึกษา

พฤติกรรมทางการเมืองภายนอกมหาวิทยาลัยของนักศึกษามีพฤติกรรมทางการเมือง 3 ลำดับแรก คือ การติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ การชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการสนทนาหรือแสดงความคิดเห็นในประเด็นทางการเมือง

2. นักศึกษามีพฤติกรรมเปิดรับข่าวสารทางการเมืองผ่านวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ รายการวิทยุโทรทัศน์ที่เป็นที่นิยมมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ รายการถึงลูกถึงคน ช่อง 9 รายการสภาโຈ้ก ช่องไอทีวี และรายการเช้าวันนี้ ที่เมืองไทย ช่อง 5

3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยสภาพภูมิหลังของนักศึกษากับพฤติกรรมทางการเมือง พบว่า มีเพียงความแตกต่างของสถานภาพทางเพศชายหญิงเท่านั้นที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองแตกต่างกัน

ผลการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยสภาพภูมิหลังของนักศึกษากับพฤติกรรมเปิดรับข่าวสารทางการเมือง พบว่า ความแตกต่างทางด้านสถานภาพทางเพศชายหญิง และชั้นปีที่ศึกษามีผลต่อพฤติกรรมเปิดรับข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชนแตกต่างกัน

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเปิดรับข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชนกับพฤติกรรมทางการเมือง พบว่า สื่อมวลชนทุกรูปแบบ (หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองทั้งภายในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัยของนักศึกษา

ฐปนรรต พรหมอินทร์ และคณะ (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางการเมืองขององค์กรเครือข่ายภาคประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พบว่า

1. พฤติกรรมทางการเมืองขององค์กรเครือข่ายภาคประชาชน โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นสำคัญคือ การมีส่วนร่วมบำรุงรักษาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2. ปัจจัยที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองขององค์กรเครือข่ายภาคประชาชน โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นสำคัญคือ ยิงองค์กรเครือข่ายภาคประชาชนได้รับสิ่งรื้อทางการเมือง อาทิ สิทธิ เสรีภาพในการรวมกลุ่มในการแสดงออกความคิดเห็นต่าง ๆ ทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 รวมทั้งการมีเสรีภาพ การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง ตลอดจนการได้รับข่าวสารข้อมูลทางการเมืองได้อย่างกว้างขวาง ยังมีแนวโน้มจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะที่กว้างขวางยิ่งขึ้นตามไปด้วย

3. ปัญหาและข้อจำกัดพฤติกรรมทางการเมืองขององค์กรเครือข่ายภาคประชาชน โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นสำคัญคือ การที่รัฐ องค์กรของรัฐไม่เข้าใจเป้าหมาย บทบาทในการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายภาคประชาชน ในการเข้ามาช่วยเหลือแก้ปัญหาให้สังคม ให้ประชาชน ทำให้ไม่มีข้อจำกัดในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองขององค์กรเครือข่าย

4. ผลของพฤติกรรมทางการเมืองขององค์กรเครือข่ายภาคประชาชนที่มีต่อการเมืองในระบบประชาธิปไตยของไทย

4.1 ผลทางบวก โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นสำคัญคือ การที่องค์กรเครือข่ายภาคประชาชนช่วยสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รวมทั้งช่วยสร้างพลังต่อรองและสร้างสรรค์สังคมไทย ตลอดจนการเป็นพลังขับเคลื่อนให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง ย่อมส่งผลต่อพัฒนาการทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของไทยให้มีความเข้มแข็ง

4.2 ผลทางลบ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นสำคัญคือ การที่รัฐเข้าไปแทรกแซงการทำงานขององค์กรเครือข่ายภาคประชาชน ขณะเดียวกันมีการโจมตีองค์กรเครือข่ายเหล่านี้ รวมทั้งมีการมองว่าองค์กรเครือข่ายทำให้เกิดความเดือดร้อนกับประชาชน ขณะเดียวกันเป็นปฏิปักษ์กับรัฐ ถือว่าพฤติกรรมและทัศนคติของรัฐดังกล่าวบั่นทอนพัฒนาการทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของไทย

5. แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองขององค์กรเครือข่ายภาคประชาชนที่พึงปรารถนา โดยภาพรวมเฉลี่ยเห็นด้วยในระดับมากที่สุด โดยประเด็นสำคัญ คือ รัฐควรสร้างทัศนคติที่ดี ตลอดจนพยายามเข้าใจเป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กรเครือข่ายภาคประชาชนที่เข้ามาช่วยแก้ปัญหาให้กับสังคม

ชลลดา แสงมณี (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนใต้มีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.3 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมทางการเมืองมาก คิดเป็นร้อยละ 26.3 และมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.3

2. ชาวไทยมุสลิมที่มีการศึกษาสูงมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการเลือกตั้งสูง แต่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเงื่อนไขหรือปัจจัยเป็นอนงกนัย

3. ปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าปัญญาชนมุสลิมที่อาศัยอยู่ในเมือง เนื่องจากเงื่อนไขทางสังคม วัฒนธรรม และการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวที่ยังมีเงื่อนไขทางศาสนาและประชาคมเกษตรเป็นมูลการณั

4. ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า เขตที่อยู่อาศัย การเป็นสมาชิกกลุ่ม สถาบันที่จบการศึกษา การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน จิตสำนึกทางการเมือง และหน่วยงานที่สังกัดของปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสัมพันธ์เชิงเหตุกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนอายุและความยึดมั่นผูกพันในศาสนาของปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปิยะฉัตร พึ่งเกียรติศิริสมิ (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้านคือ ด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับสูง ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ด้านการติดต่อกับทางราชการอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมทางกับกิจกรรมของพรรคการเมืองอยู่ในระดับต่ำ

2. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานีที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมไม่แตกต่างกัน และด้านเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมืองไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน แต่ด้านการติดต่อกับทางราชการ ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานีที่มีระดับการศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน และด้านเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ด้านการติดต่อกับทางราชการ ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมืองไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน แต่ด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานีที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

5. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานีที่มีรายได้อ่อนต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

6. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานีที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ด้านการติดต่อทางราชการ ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน แต่ด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของพรรคการเมืองไม่แตกต่างกัน

7. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานีที่นับถือศาสนาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมไม่แตกต่างกัน และด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการติดต่อกับทางราชการไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน แต่ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของพรรคการเมือง ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

8. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานีที่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน แต่ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของพรรคการเมือง ด้านการติดต่อกับทางราชการไม่แตกต่างกัน

มานิตย์ อินผง (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนชาวไทยภูเขามีพฤติกรรมการเมือง คือส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ไม่เคยลงสมัครรับการเลือกตั้ง ไม่เคยดำรงตำแหน่งใน อบต. เคยได้ร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารจาก อบต. ไม่เคยแสดงความคิดเห็น ไม่เคยติดตามตรวจสอบ เคยได้รับความช่วยเหลือหรือบริการจาก อบต. ได้ให้ความร่วมมือกับ อบต. และไม่เคยร่วมงานและติดต่อสัมพันธ์กับ อบต.

2. ปัญหาและอุปสรรคของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา ได้แก่ ความไม่รู้ การไม่มีปัจจัยเกื้อหนุน การไม่เปิดโอกาสกว้างให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา ได้แก่ การให้ความรู้ การส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยเกื้อหนุน การเปิดโอกาสกว้างให้ประชาชนชาวไทยภูเขาเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองขององค์การบริหารส่วนตำบล

พิทักษ์ สาขาเศรษฐศาสตร์ (2535: บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาเผ่าม้ง พบว่าสภาพการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเขาเผ่าม้ง บ้านแม่บัวใหม่ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก มีสภาพสังคมที่ไม่แตกต่างกับการดำเนินชีวิตของชาวเขาเผ่าอื่นๆ กล่าวคือ มีการรวมกลุ่มและอยู่รวมกันเป็นหมู่เป็นกลุ่ม ส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย หากแต่มีกลุ่มคนบางกลุ่มที่มีการศึกษาคิดและได้มีส่วนช่วยสร้างสรรค์การพัฒนาหมู่บ้าน ฐานะทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรกรรม ส่วนด้านการเมืองนั้น ชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านนี้มีความตื่นตัวค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาเผ่าม้ง บ้านแม่บัวใหม่ โดยเฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535 มีดังนี้คือ

1. การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบของทางราชการ
2. การโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครและพรรคการเมือง
3. การจัดแบ่งหมู่บ้านออกเป็นระบบคุ้ม
4. สื่อมวลชน
5. การเผยแพร่ประชาธิปไตยในทางปฏิบัติ
6. ความเป็นผู้นำของผู้นำท้องถิ่น ทั้งผู้นำตามกฎหมายและผู้นำตามธรรมชาติ
7. โครงการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน

ประพันธ์ สุวิวงศ์ (2536: บทคัดย่อ) ศึกษาทัศนคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า

1. ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงมีทัศนคติที่ดีต่อระบบการเมืองไทย ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ทัศนคติต่อระบบการปกครองในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ในขณะที่มีทัศนคติที่ดีต่อผู้มีอำนาจทางการเมืองของไทยระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ
2. ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงมีทัศนคติที่ดีต่อระชาคมการเมืองของไทยในระดับสูง และมีทัศนคติที่ดีต่อระบบการปกครองในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ในขณะที่มีทัศนคติที่ดีต่อผู้มีอิทธิอำนาจทางการเมืองของไทยในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ
3. ในด้านตัวแปรที่นำมาศึกษานั้น อายุ ศาสนา สถานทางสังคม (ตำแหน่งทางสังคม) และการศึกษามีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองของชาวเขา
4. ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองระดับค่อนข้างต่ำ โดยส่วนมากชาวเขาจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้ความคิดริเริ่ม กิจกรรมที่ไม่ต้องใช้ความพยายาม หรือทุนทรัพย์มากนักในการดำเนินการ

วันเพ็ญ ชวรางกูร (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาทัศนคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ชาวเขาเผ่าอีโก้ ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านผาหมี อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ชาวเขาเผ่าอีโก้ร้อยละ 44.7 ไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 96.2 นับถือผีบรรพบุรุษ และร้อยละ 95.5 ได้รับ สัญชาติไทยแล้ว ชาวเขาเผ่าอีโก้ถึงร้อยละ 95.5 มีความรู้ความเข้าใจต่อเรื่องสิทธิหน้าที่พลเมืองไทย และต่อระบบการเมืองไทย มีความสำนึกทางการเมืองสูงร้อยละ 51.5 และ 96.2 ตามลำดับ แต่ชาวเขา เผ่าอีโก้ไม่ค่อยมั่นใจในการซื้อขายเสียง ส่วนการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้นมีอยู่ในระดับปานกลาง ก่อนข้างสูง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติ พบว่าขึ้นอยู่กับกลุ่มรายได้ กลุ่มรายได้ต่ำจะมีทัศนคติที่ดีต่อ ผู้มีอำนาจปกครอง ประชากรที่มีอายุต่ำ จะมีทัศนคติต่อระบบการเมืองดีกว่ากลุ่มที่มีอายุสูงกว่า ผู้ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจะมีค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อเรื่องเดียวกันนี้ต่ำกว่าผู้ประกอบการรับจ้างทั่วไป และข้าราชการ ส่วนผู้ไม่เคยผ่านการศึกษาในระบบการศึกษาของรัฐจะมีทัศนคติที่ต่ำกว่าผู้ที่ผ่านระบบ การศึกษาของรัฐ

สำหรับอิทธิพลของทัศนคติที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น พบว่าชาวเขาที่มี ทัศนคติที่ดีต่อผู้มีอำนาจปกครองและนักการเมืองจะเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านมากกว่าชักชวน เพื่อนบ้าน ไปให้เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งน้อยกว่า แต่ก่อนข้างจะพิจารณาเลือกบุคคลเข้าเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสภาจังหวัดโดยอาศัยคุณสมบัติรวมมากกว่าการพิจารณาจากการ เป็นชาวพื้นราบหรือชาวเขา แต่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะการช่วยเหลือผู้ที่ตนเองเคารพ หรือศรัทธาหาเสียงยังไม่เด่นชัดเท่ากับผู้ที่ที่มีทัศนคติต่ำกว่า หรือกล่าวได้ว่าผู้ที่มีทัศนคติดีต่อระบบ ประชาธิปไตยจะวิเคราะห์ถึงผลดีผลเสียในการเข้ามีส่วนร่วมในแต่ละด้านสูงกว่าผู้ที่มีทัศนคติที่ต่ำกว่า หรือทัศนคติเป็นสิ่งที่มิมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม หรือเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของบุคคล

วรพันธ์ อินทร์ปัญญา (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาเผ่า กระเหรี่ยงในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัย ด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านการเมือง
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย
3. ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนปัจจัยด้านสังคม คือ การเข้าร่วมประชุมประจำหมู่บ้าน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้ต่อเดือน และปัจจัยด้านการเมือง คือ การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

4. แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงมีความคิดเห็นว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอปัญหาและความต้องการพัฒนากับผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง และควรให้มีการศึกษาวิชาการปกครองส่วนท้องถิ่นกับนักเรียนและประชาชนเพิ่มมากขึ้นในระดับมากที่สุด

นัฐพร องค์กรวิศิษฐ์ (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดทางการเมืองของเยาวชนชนกลุ่มน้อยจากพม่าในประเทศไทย พบว่าความคิดทางการเมืองของเยาวชนชนกลุ่มน้อยจากพม่า เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขหลายประการด้วยกัน ได้แก่ เงื่อนไขทางการเมือง เพราะเยาวชนเหล่านี้เกิดและเติบโตท่ามกลางความขัดแย้งและสภาพสงครามการเมืองของประเทศพม่า เงื่อนไขทางด้านชาติพันธุ์ กล่าวคือความแตกต่างทางชาติพันธุ์ อันเป็นปัญหารากเหง้าของพม่ามานับศตวรรษและพัฒนาเป็นความเกลียดชังและการเลือกปฏิบัติกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมของรัฐบาลที่แสดงออกมาในรูปแบบของการกดขี่ เช่น การบังคับใช้แรงงาน การขูดรีดผลผลิต การห้ามการเรียนการสอนในภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น เยาวชนชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ได้มีการหล่อหลอมทางความคิด โดยเริ่มจากการเกิดคำถามจากภาพความกดขี่ที่ได้รับจากทหารพม่าและพยายามแสวงคำตอบ จากนั้นได้เข้าร่วมกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง

ในระดับสังคม พบว่าเยาวชนชนกลุ่มน้อยได้รับการซึมซับเรื่องการเมืองผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเมืองของประเทศพม่า เช่น การถูกกดขี่และการเลือกปฏิบัติ ทำให้เยาวชนเกิดความรู้สึกที่ต่อต้านกับรัฐบาลพม่า ดังนั้นจึงไม่ปฏิเสธเมื่อมีโอกาสในการเข้าร่วมในการเคลื่อนไหวทางการเมือง นอกจากนี้การศึกษาและการอบรมที่เยาวชนได้รับตลอดจนประสบการณ์ในการทำงานกับองค์กรต่างๆ ทำให้เยาวชนมีความคิดที่เปิดกว้างและเข้าใจในการต่อสู้มากขึ้น แม้ว่าการเข้ามาอยู่ในประเทศไทยจะมีไขว่เงี้ยวหลักของความคิดทางการเมือง แต่ก็สามารถจุดประกายความคิดในลักษณะที่เปรียบเทียบกับประเทศของตน รวมทั้งเป็นการจัดระบบความคิดของตัวเองและเกิดความคลี่คลายในปัญหาของประเทศของตนได้ในระดับหนึ่ง

ในระดับปัจเจก พบว่า แม้ว่าเยาวชนชนกลุ่มน้อยแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในเรื่องประวัติความเป็นมา และประสบการณ์ชีวิต เช่น ชาติพันธุ์ การศึกษา และการทำงาน แต่เยาวชนกลุ่มนี้ก็ได้ออกมาให้เห็นสิ่งที่เหมือนกัน คือ พวกเขาเป็นชนรุ่นใหม่ที่มีพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงและการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและความเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต้องการเห็นความสงบสุขในประเทศของตน การแสวงหาความร่วมมือและสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่ชาติพันธุ์ต่างๆ ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการศึกษาและความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ระบบการปกครองแบบสหพันธ์ การศึกษาในเรื่องการเมือง สิ่งแวดล้อม สิทธิ เป็นต้น

ปรียาภรณ์ ปัทมชัยยันต์ (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาการบูรณาการทางการเมืองและความสำนึกในความเป็นพลเมืองของชนกลุ่มน้อย กรณีศึกษา: ชาวไทยใหม่จังหวัดกระบี่และภูเก็ต พบว่า

1. ตัวแปรอิสระพื้นฐาน ได้แก่ อายุ ระดับรายได้ ระดับความรู้ในภาษาไทยและการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม มีความสัมพันธ์กับระดับการบูรณาการ และระดับความเป็นพลเมือง ส่วนเพศไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการบูรณาการ

ก. อายุ ผลการวิจัยพบว่า ระดับอายุมีผลสัมพันธ์กับระดับการบูรณาการ และระดับความเป็นพลเมือง โดยบุคคลที่มีอายุน้อยกว่าจะมีระดับการบูรณาการและความเป็นพลเมืองสูงกว่าบุคคลที่มีอายุสูงขึ้น

ข. ระดับรายได้ ผลการวิจัยพบว่า ระดับรายได้มีผลสัมพันธ์เชิงตามกันกับระดับการบูรณาการค่อนข้างสูง เช่นเดียวกับผลสัมพันธ์กับระดับความเป็นเมือง คือ ยิ่งบุคคลรายได้สูงขึ้นจะมีแนวโน้มระดับความเป็นพลเมืองสูงขึ้นด้วย

ค. ระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษามีผลสัมพันธ์กับระดับการบูรณาการ โดยบุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงและมีแนวโน้มระดับการบูรณาการสูงไปด้วย เช่นเดียวกับผลสัมพันธ์ของระดับความเป็นพลเมือง โดยบุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มระดับความเป็นพลเมืองสูงตามไปด้วย

ง. การเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม ผลการวิจัยพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมมีผลสัมพันธ์กับระดับการบูรณาการในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับผลสัมพันธ์กับระดับความเป็นพลเมือง ซึ่งก็อยู่ในระดับปานกลาง แต่พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะมีแนวโน้มระดับการบูรณาการสูงกว่าผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเช่นเดียวกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะมีแนวโน้มระดับความเป็นพลเมืองสูงกว่าผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในสังคม

จ. เพศ ผลการวิจัยพบว่า ความแตกต่างทางเพศไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการบูรณาการ ในขณะที่ความแตกต่างทางเพศมีผลสัมพันธ์กับระดับความเป็นพลเมืองในระดับต่ำจนเกือบไม่มีความสัมพันธ์ คือ เพศชายมีแนวโน้มมีระดับความเป็นพลเมืองสูงกว่าเพศหญิง

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการบูรณาการ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรย่อย 4 ตัวแปร คือการปฏิสัมพันธ์ ความรู้ความเข้าใจในสังคม ความเหมือนกันในการดำเนินชีวิต และความไว้วางใจเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีความสัมพันธ์กับระดับความเป็นพลเมือง กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีระดับการบูรณาการสูง บุคคลนั้นจะมีแนวโน้มมีระดับความเป็นพลเมืองสูงขึ้นด้วย

นอกจากนั้นเราพบว่าตัวแปรย่อย 4 ตัวแปร ซึ่งเป็นองค์ประกอบของระดับการบูรณาการล้วนมีความสัมพันธ์กับระดับความเป็นพลเมืองในลักษณะที่เกี่ยวพันกัน คือ หากตัวแปรย่อยการ

บูรณาการสูงขึ้น ระดับความเป็นพลเมืองซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จของการบูรณาการจะสูงตามไปด้วย ดังนี้

ก. ระดับการปฏิบัติสัมพันธ์ และระดับความรู้ความเข้าใจในสังคม มีระดับความสัมพันธ์เชิงตามกันกับระดับความเป็นพลเมือง คือบุคคลที่ระดับการปฏิบัติสัมพันธ์และระดับความรู้ความเข้าใจในสังคมสูง จะมีแนวโน้มมีระดับความเป็นพลเมืองสูงตามไปด้วย

ข. ระดับความเหมือนกันในการดำเนินชีวิต และระดับความเข้าใจไว้วางใจเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีความสัมพันธ์กับระดับความเป็นพลเมืองในระดับปานกลาง แต่ก็พบว่าบุคคลที่มีระดับความเหมือนกันในการดำเนินชีวิต และระดับความไว้วางใจเจ้าหน้าที่ของรัฐสูง จะมีแนวโน้มมีระดับความเป็นพลเมืองสูงด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะแบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 4 ประเด็น คือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 7 หมู่บ้าน โดยเลือกเจาะจงเฉพาะประชาชนที่มีเชื้อสายมอญที่อาศัยอยู่ในหมู่ 1 หมู่ 6 และหมู่ 7 จำนวน 2,453 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนทั่วไปที่มีเชื้อสายมอญ จำนวน 156 คน ซึ่งในการกำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้หลักการคำนวณตามสูตรดังต่อไปนี้ (Yamane 1973)

$$N = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

โดย n = จำนวนของขนาดตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา
 e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ โดยกำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0.08

$$\text{แทนค่า } n = \frac{2,453}{1+2,453(0.8)^2}$$
$$= \frac{2,453}{1+2,453(0.0064)}$$
$$n = 156.19$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงเท่ากับ 156 คน

1.3 ตัวแปรของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดประเภทของตัวแปรดังนี้

1.3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ สภาพภูมิหลังของประชาชนเชื้อสายมอญ ประกอบด้วย

1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ความเชื่อทางการเมือง แรงจูงใจทางการเมือง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน

2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การประชุมของชุมชน การติดตามข่าวสารทางการเมือง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการ การเลือกตั้ง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการสมัครรับเลือกตั้ง

1.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ พฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยแบ่งคำถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานของบุคคล แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ความเชื่อทางการเมือง แรงจูงใจทางการเมือง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย การประชุมของชุมชน การติดต่อข่าวสารทางการเมือง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการ การเลือกตั้ง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการสมัครรับเลือกตั้ง

2.2 การสร้างเครื่องมือ

2.2.1 การสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม มีขอบข่ายดังนี้ คือ ข้อมูลส่วนตัวด้านปัจจัยพื้นฐานของบุคคล และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

2.2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

- 1) ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ
- 2) สร้างข้อคำถามโดยอาศัยเนื้อหาที่กำหนดไว้ในข้อ 2.1 แล้วนำไปทดสอบกับประชาชนที่มีเชื้อสายมอญที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง

3) ตรวจสอบเครื่องมือโดยให้อาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบก่อนนำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูล

4) นำแบบสอบถามที่ได้มาทำการปรับปรุงแก้ไข

2.2.3 นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินงานการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

3.1 การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 156 คน และนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติและวิเคราะห์เนื้อหาตามขั้นตอนของการวิจัย

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา ทฤษฎี และแนวคิดต่าง ๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดมาไว้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผสมกับเชิงปริมาณด้วย

ทั้งนี้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 143 ฉบับ แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทั้งหมด จำนวน 143 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.67

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบการพรรณนาประกอบตาราง ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

4.1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามหลังจากดำเนินการเก็บแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว

4.1.2 บันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสลงในแบบบันทึกข้อมูลและเครื่องคอมพิวเตอร์ตามลำดับ

4.1.3 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

4.1.4 ประมวลผลข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย

4.2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ดังนี้

4.2.1 วิเคราะห์สถิติเชิงบรรยาย

ตอนที่ 1 เป็นการบรรยายปัจจัยพื้นฐานของบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ความสนใจทางการเมือง แรงจูงใจทางการเมือง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน วิเคราะห์โดยสถิติพื้นฐานการแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) และค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แบ่งคำถามออกเป็นดังนี้

1) การประชาสัมพันธ์ของชุมชน มีจำนวน 5 ข้อ โดยข้อ 1-2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านและการเป็นสมาชิกกลุ่ม วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ และข้อ 3-5 เป็นคำถามให้เลือกตอบได้ 5 ระดับ คือ ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลยสักครั้ง นานๆ เข้าร่วมประชุมครั้งหนึ่ง (1 ครั้ง/ปี) เข้าร่วมประชุมบ่อยครั้ง (3 ครั้ง/ปี) เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง (6 ครั้ง/ปี) และเป็นผู้เรียกร้องให้มีการจัดการประชุมและเข้าร่วมประชุมตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไป

จากนั้นทำการรวบรวมคะแนนและหาค่าเฉลี่ย เพื่อหาระดับการประชาสัมพันธ์ของชุมชน ทั้งในกรณีที่เป็นรายชื่อและในภาพรวม ซึ่งกำหนดค่าเฉลี่ยแบ่งระดับการประชาสัมพันธ์เป็น 5 ระดับ โดยใช้ประเมินการประชาสัมพันธ์ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	ระดับการประชาสัมพันธ์ของชุมชนน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	ระดับการประชาสัมพันธ์ของชุมชนน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	ระดับการประชาสัมพันธ์ของชุมชนปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	ระดับการประชาสัมพันธ์ของชุมชนมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	ระดับการประชาสัมพันธ์ของชุมชนมากที่สุด

2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในกิจกรรมด้านอื่นๆ ประกอบไปด้วย การติดต่อข่าวสารทางการเมือง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการ การเลือกตั้ง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการสมัครรับเลือกตั้ง จำนวน 10 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) และเป็นคำถามเชิงบวกและเชิงลบ โดยคำถามเชิงบวกจากข้อ 1 – ข้อ 3 คำถามเชิงลบจากข้อ 4 – ข้อ 10 โดยแต่ละข้อจะมีคำตอบให้เลือก 5 อย่าง โดยมีคะแนน 5,4,3,2,1 ตามลำดับ

จากนั้นทำการรวบรวมคะแนน เพื่อหาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมจากคำถามเชิงบวก ซึ่งกำหนดค่าเฉลี่ยแบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 5 ระดับ คือ

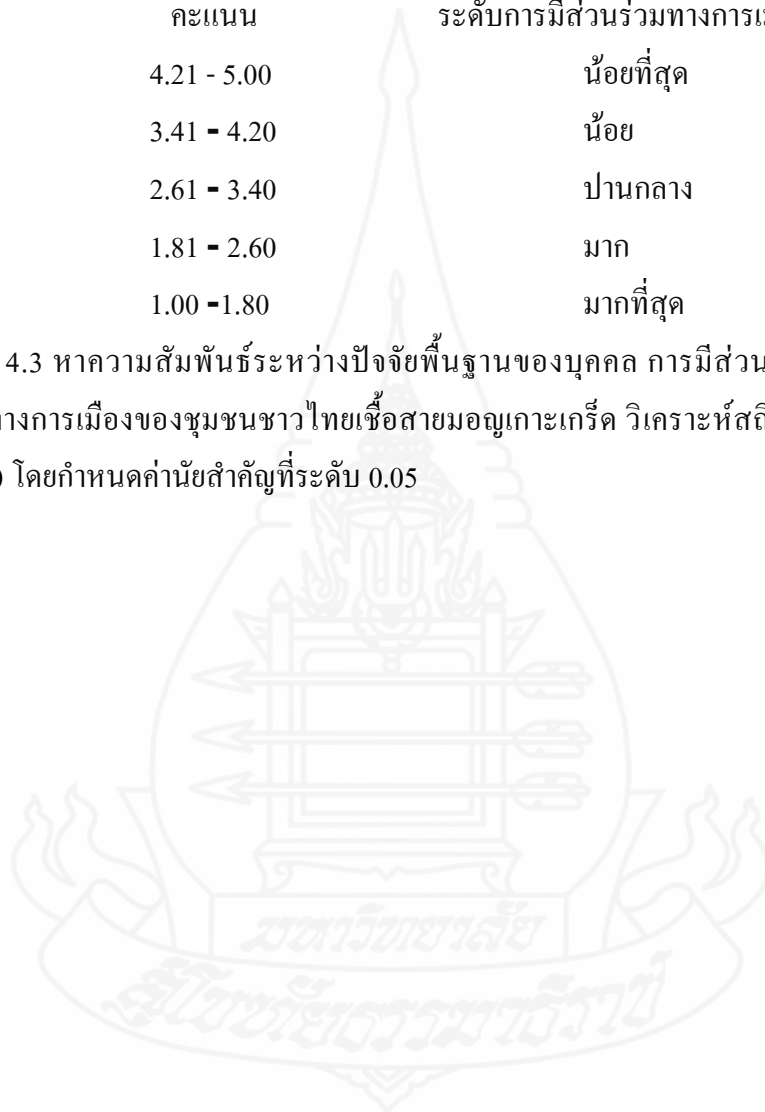
คะแนน	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
4.21 - 5.00	ทุกครั้ง
3.41 - 4.20	เกือบทุกครั้ง
2.61 - 3.40	บ่อยๆ

คะแนน	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
1.81 - 2.60	นานๆ ครั้ง
1.00 - 1.80	ไม่เคยเลย

หาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมจากคำถามเชิงลบ ซึ่งกำหนดค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ คือ

คะแนน	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
4.21 - 5.00	น้อยที่สุด
3.41 - 4.20	น้อย
2.61 - 3.40	ปานกลาง
1.81 - 2.60	มาก
1.00 - 1.80	มากที่สุด

4.3 หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานของบุคคล การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด วิเคราะห์สถิติโดยหาค่าไคสแควร์ (Chi-square) โดยกำหนดค่านัยสำคัญที่ระดับ 0.05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานของบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ความเชื่อทางการเมือง แรงจูงใจทางการเมือง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และการเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด ประกอบด้วย การประชามชของชุมชน การติดต่อข่าวสารทางการเมือง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการ การเลือกตั้ง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการสมัครรับเลือกตั้ง

ตอนที่ 3 หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานของบุคคล การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

โดยมีสัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	หมายถึง ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
χ^2	หมายถึง ค่าไคสแควร์
P-value	หมายถึง ค่าการทดสอบความแตกต่าง
N	หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง
*P<0.8	หมายถึง ระดับความเชื่อมั่น 92%

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานของบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 143 คน ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ความเชื่อทางการเมือง แรงจูงใจทางการเมือง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และการเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานของบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงในตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานของบุคคล

ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	53	37.1
หญิง	90	62.9
รวม	143	100.0
อายุ		
18 – 20 ปี	3	2.1
21 - 30 ปี	29	20.3
31 – 40 ปี	25	17.5
41 - 50 ปี	34	23.8
51 – 60 ปี	32	22.4
61 ปีขึ้นไป	20	14.0
รวม	143	100.0
อาชีพ		
เกษตรกร	1	0.7
ค้าขายเล็กๆ น้อยๆ	59	41.3
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	22	15.4
ลูกจ้างบริษัทเอกชน	12	8.4
รับจ้างทั่วไป/คนงาน	17	11.9
เจ้าของกิจการธุรกิจ	9	6.3
นักเรียน/นักศึกษา	10	7.0
แม่บ้าน	3	2.1
ไม่มีอาชีพ/ว่างงาน	3	2.1
อื่นๆ (โปรดระบุ)	7	4.9
รวม	143	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน/อ่านออกเขียนได้	8	5.6
ประถมศึกษา	27	18.9
มัธยมศึกษา	33	23.1
อนุปริญญา-ปวช. ปวท. ปวส.	30	21.0
ปริญญาตรี	43	30.1
อื่นๆ (โปรดระบุ)	2	1.4
รวม	143	100.0
ความเชื่อทางการเมือง		
โทรทัศน์	102	71.3
วิทยุ	5	3.5
หนังสือพิมพ์	11	7.7
นิตยสาร วารสาร	3	2.1
อื่นๆ (โปรดระบุ)	22	15.4
รวม	143	100.0
แรงจูงใจทางการเมือง		
โทรทัศน์	101	70.6
วิทยุ	3	2.1
หนังสือพิมพ์	16	11.2
นิตยสาร วารสาร	3	2.1
อื่นๆ (โปรดระบุ)	20	14.0
รวม	143	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		
ต่ำกว่า 1 ปี	1	0.7
1 ปีขึ้นไป – 3 ปี	6	4.2
มากกว่า 3 ปีขึ้นไป – 6 ปี	4	2.8
มากกว่า 6 ปีขึ้นไป – 9 ปี	4	2.8
มากกว่า 9 ปีขึ้นไป	128	89.5
รวม	143	100.0
การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน		
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด	117	81.8
เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน	26	18.2
รวม	143	100.0

จากตารางที่ 4.1 แสดงปัจจัยพื้นฐานของบุคคลเกี่ยวกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า

ปัจจัยเรื่องเพศ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 62.9 และเป็นเพศชาย จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1

ปัจจัยเรื่องอายุ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 51-60 จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 อายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 อายุระหว่าง 61 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 ทั้งนี้กลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดมีอายุระหว่าง 18-20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1

ปัจจัยเรื่องอาชีพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีจำนวนมากที่สุดประกอบอาชีพค้าขายเล็กๆ น้อยๆ จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 รองลงมาประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป/คนงาน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 เป็นลูกจ้างบริษัทเอกชน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 เป็นเจ้าของกิจการธุรกิจ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 ประกอบอาชีพอื่นๆ เช่นข้าราชการบำนาญ

จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9 เป็นแม่บ้านและไม่มีอาชีพ/ว่างงาน จำนวน 3 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.1 ทั้งนี้กลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดเป็นเกษตรกร จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7

ปัจจัยเรื่องการศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีจำนวนมากที่สุดสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 30.1 รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา-ปวช. ปวท. ปวส. จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 ไม่ได้เรียน/อ่านออกเขียนได้ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 ทั้งนี้กลุ่มอื่นๆ มีจำนวนน้อยที่สุด คือ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1

ปัจจัยเรื่องความเชื่อทางการเมือง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าการเมืองจากแหล่งข้อมูลทางโทรทัศน์ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 71.3 รองลงมาเชื่อว่าการเมืองจากแหล่งข้อมูลทางอื่นๆ เช่น วิจารณ์ญาติ ไปดูด้วยตา นายวีระ ชิริภัทร เป็นต้น จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 จากแหล่งข้อมูลทางหนังสือพิมพ์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 จากแหล่งข้อมูลทางวิทยุ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 ทั้งนี้กลุ่มที่มีความเชื่อว่าการเมืองจากแหล่งข้อมูลทางนิตยสารวารสาร มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1

ปัจจัยเรื่องแรงจูงใจทางการเมือง แหล่งข้อมูลทางการเมืองทางโทรทัศน์เป็นแรงจูงใจให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยากมีส่วนร่วมทางการเมือง จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 70.6 รองลงมาแหล่งข้อมูลจากทางอื่นๆ เช่น जानดาวเทียม เพื่อน คำบอกเล่า เป็นต้น จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 จากทางหนังสือพิมพ์ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 จากทางวิทยุ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 ทั้งนี้แหล่งข้อมูลทางการเมืองทางนิตยสาร วารสารมีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านมากกว่า 9 ปีขึ้นไปมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 89.5 รองลงมาอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน 1 ปีขึ้นไป-3 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 มากกว่า 3 ปีขึ้นไป-6 ปี และมากกว่า 6 ปีขึ้นไป-9 ปี มีจำนวนเท่ากันคือ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 ทั้งนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านต่ำกว่า 1 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7

การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใด จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 81.8 เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน จำนวน 2-3 กลุ่ม มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดด้านการประชาสัมพันธ์ของชุมชน มีดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

ประเด็น	ระดับการประชาสัมพันธ์ของชุมชน							ระดับการประชาสัมพันธ์ของชุมชน
	ไม่เคย	นานๆ ครั้ง	บ่อย ครั้ง	ทุกครั้ง	6 ครั้ง ขึ้นไป	รวม	\bar{X} S.D.	
การเข้าร่วมประชุม ประชาคมหมู่บ้านหรือประชุมประจำเดือน ประจำหมู่บ้าน	57 (44.5)	42 (33.6)	22 (15.4)	22 (15.4)	- -	143 (100.0)	2.06 (1.05)	ปานกลาง
การเข้าร่วมประชุม ประชาคมหมู่บ้านเพื่อ เสนอปัญหาความต้องการของชุมชนเพื่อ เสนอต่อ อบต.	61 (47.7)	43 (33.6)	19 (13.3)	20 (14.0)	- -	143 (100.0)	1.99 (1.06)	น้อย
การเข้าร่วมประชุม ประชาคมตำบลเพื่อ ติดตามตรวจสอบการ จัดทำแผนพัฒนา อบต. ตามความต้องการของ ชุมชน	67 (52.3)	38 (29.7)	20 (14.0)	18 (12.6)	- -	128 (100.0)	1.92 (1.06)	น้อย
รวม							1.99 (1.07)	น้อย

จากตารางที่ 4.2 แสดงการประชาสังคัมของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประชาคัมในชุมชนเฉลี่ยอยู่ในระดับการประชาสังคัมของชุมชนน้อย ($\bar{X}= 1.99$) โดยลำดับแรกที่สุดที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประชาสังคัมของชุมชนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ไม่เคยเข้าร่วมประชุมประชาคัมหมู่บ้านหรือประจำประจำเดือนประจำหมู่บ้านเลย ($\bar{X}=2.06$) รองลงมา คือ ไม่เคยเข้าร่วมประชุมประชาคัมหมู่บ้านเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของชุมชนเพื่อเสนอต่อ อบต. ($\bar{X}=1.99$) ทั้งนี้การประชาสังคัมของชุมชนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ไม่เคยเข้าร่วมประชุมประชาคัมตำบล เพื่อติดตามตรวจสอบการจัดทำแผนพัฒนา อบต.ตามความต้องการของชุมชน ($\bar{X}=1.92$)

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับการประชาสังคัมของชุมชนในรายประเด็นที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด 3 ลำดับแรก และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า

การเข้าร่วมประชุมประชาคัมหมู่บ้านหรือประชุมประจำเดือน ประจำหมู่บ้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 44.5 เข้าร่วมการประชาสังคัม ของชุมชนในระดับไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลยสักครั้ง รองลงมา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 เข้าร่วมการประชาสังคัมของชุมชนในระดับนานๆ เข้าร่วมประชุมครั้งหนึ่ง (1 ครั้ง/ปี) และจำนวน 22 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 15.4 เข้าร่วมการประชาสังคัมของชุมชนในระดับบ่อยครั้ง (3 ครั้ง/ปี) และเข้าร่วม ประชุมทุกครั้ง (6 ครั้ง/ปี)

การเข้าร่วมประชุมประชาคัมหมู่บ้านเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของชุมชนเพื่อเสนอ ต่อ อบต. พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7 เข้าร่วม ประชุมประชาคัมหมู่บ้านในระดับไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลยสักครั้ง รองลงมา จำนวน 43 คน คิดเป็น ร้อยละ 33.6 เข้าร่วมประชุมประชาคัมหมู่บ้านในระดับนานๆ เข้าร่วมประชุมครั้งหนึ่ง (1 ครั้ง/ปี) และ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 เข้าร่วมประชุมประชาคัมหมู่บ้านในระดับทุกครั้ง (6 ครั้ง/ปี)

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในประเด็นการเข้าร่วมประชุมประชาคัมของชุมชนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเข้าร่วมประชุมประชาคัมตำบลเพื่อติดตามตรวจสอบการจัดทำแผนพัฒนา อบต.ตามความต้องการ ของชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 เข้าร่วม ประชุมประชาคัมตำบลในระดับไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลยสักครั้ง รองลงมา จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 เข้าร่วมประชุมประชาคัมตำบลในระดับนานๆ เข้าร่วมประชุมครั้งหนึ่ง (1 ครั้ง/ปี) และจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 เข้าร่วมประชุมประชาคัมตำบลในระดับบ่อยครั้ง (3 ครั้ง/ปี)

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับ การติดตามข่าวสารทางการเมือง

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง							\bar{X} (S.D.)	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
	ทุกวัน	เกือบทุกวัน	บ่อยๆ	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย	รวม			
การติดตามข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือ สิ่งพิมพ์ต่างๆ	75 (52.4)	51 (35.7)	6 (4.2)	11 (7.7)	- -	143 (100.0)	1.67 (0.88)	ไม่เคยเลย	
เคยพูดคุย ถกเถียง สนทนากับครอบครัว หรือบุคคลอื่นเกี่ยวกับการเมือง	8 (5.6)	23 (16.1)	49 (34.3)	51 (35.7)	12 (8.4)	143 (100.0)	3.25 (1.01)	บ่อยครั้ง	
รวม							2.54 (0.96)	นานๆครั้ง	

จากตารางที่ 4.3 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการติดตามข่าวสารทางการเมืองของการมีส่วนร่วมทางการเมืองชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมทางการเมืองเฉลี่ยอยู่ในระดับนานๆ ครั้ง ($\bar{X}=2.54$) โดยผู้ตอบแบบสอบถามเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในการพูดคุย ถกเถียง สนทนากับครอบครัวหรือบุคคลอื่นเกี่ยวกับการเมืองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.25$) และเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือ สิ่งพิมพ์ต่างๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=1.67$)

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรายประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก และค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า

การติดตามข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับทุกวัน รองลงมา จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับเกือบทุกวัน และจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับนานๆ ครั้ง

การพูดคุย ถกเถียง สนทนากับครอบครัวหรือบุคคลอื่นเกี่ยวกับการเมือง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม

ถามที่มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับนานๆ ครั้ง รองลงมา จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับบ่อยๆ และจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับเกือบทุกวัน

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการและการเลือกตั้ง

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง							ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	นานๆครั้ง/ บ่อยครั้ง	ไม่เคยเลย	อื่นๆ	รวม	\bar{X} (S.D.)	
เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการหรือนักการเมือง ไม่ว่าจะทางจดหมาย โทรศัพท์หรือเข้าพบตัวเพื่อให้ความช่วยเหลือปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชน	18 (12.6)	12 (8.4)	52 (36.4)	57 (39.9)	4 (2.8)	143 (100.0)	3.12 (1.04)	บ่อยครั้ง
เคยชักชวนผู้อื่นหรือบุคคลภายในครอบครัวไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งครั้งที่ผ่านๆ มา	98 (0.7)	8 (5.6)	42 (29.4)	91 (63.6)	1 (0.7)	143 (100.0)	3.58 (0.64)	น้อย
เคยช่วยโฆษณาหาเสียงให้กับนักการเมืองหรือพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งในการลงสมัครรับเลือกตั้ง	1 (0.7)	8 (5.6)	42 (29.4)	91 (63.6)	1 (0.7)	143 (100.0)	3.58 (0.64)	น้อย

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง							ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
	ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	นานๆครั้ง/ บ่อยครั้ง	ไม่เคยเลย	อื่นๆ	รวม	\bar{X} (S.D.)	
เคยเข้าร่วมกิจกรรมพรรคการเมือง เช่น รับฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง	18 (12.6)	12 (8.4)	52 (36.4)	57 (39.9)	4 (2.8)	143 (100.0)	3.12 (1.04)	บ่อยครั้ง
รวม							2.91 (0.92)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการและการเลือกตั้งของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถามโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.91$) โดยลำดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ดังนี้ คือ เคยช่วยโฆษณาหาเสียงให้กับนักการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.58$) เคยเข้าร่วมในกิจกรรมพรรคการเมือง เช่น รับฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง ($\bar{X}=3.24$) เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการหรือนักการเมืองไม่ว่าทางจดหมาย โทรศัพท์หรือเข้าพบตัวเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชน ($\bar{X}=3.12$) ทั้งนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เคยชักชวนผู้อื่นหรือบุคคลภายในครอบครัวไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งครั้งที่ผ่านไป มา ($\bar{X}=1.70$)

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรายประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า

เคยช่วยโฆษณาหาเสียงให้กับนักการเมืองหรือพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งในการลงสมัครรับเลือกตั้ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับไม่เคยเลย รองลงมา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับนานๆ ครั้ง และจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับบ่อยครั้ง

เคยเข้าร่วมในการกิจกรรมพรรคการเมือง เช่น รับฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งของ

พรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุด จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 46.9 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับนานๆ ครั้ง รองลงมา จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 39.9 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับไม่เคยเลย และจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับทุกครั้ง

เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการหรือนักการเมือง ไม่ว่าจะทางจดหมาย โทรศัพท์หรือเข้าพบตัวเพื่อให้อภัยโทษปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุด จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 39.9 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับไม่เคยเลย รองลงมา จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับนานๆ ครั้ง และจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับทุกครั้ง

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เคยชักชวนผู้อื่นหรือบุคคลภายในครอบครัวไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งครั้งที่ผ่านๆ มา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับทุกครั้ง รองลงมา จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 21.7 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับนานๆ ครั้ง และจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับอื่นๆ

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านๆ มา

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง							\bar{X} (S.D.)	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
	ไปทุกครั้ง	ไปเกือบทุกครั้ง	ไปบางครั้ง	ไม่ค่อยไป	ไม่เคยไปเลย	รวม			
ในการเลือกตั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นครั้งที่ผ่านๆ มาท่านไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	117 (81.8)	18 (12.6)	4 (2.8)	4 (2.8)	-	143 (100.0)	1.27 (0.65)	มากที่สุด	
รวม							1.27 (0.65)	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.5 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถามโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=1.27$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ในการเลือกตั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นครั้งที่ผ่านๆมาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 81.8มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับไปทุกครั้ง รองลงมา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับไปเกือบทุกครั้ง และมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับที่เท่ากัน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับไปบางครั้งและไม่ค่อยไป

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้งครั้งต่อไป

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง						\bar{X} (S.D.)	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
	ไปใช้ สิทธิ แน่นอน	อาจจะ ไปใช้ สิทธิ	ยังไม่ แน่ใจ	คงจะ ไปใช้ สิทธิ	ไม่ไป ใช้สิทธิ แน่นอน	รวม		
ถ้าจะมีการเลือกตั้ง สส. หรือ สว. หรือ นายก อบต. หรือ ส.อบต. ในครั้งต่อไป ท่านจะไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	120 (83.9)	8 (5.6)	6 (4.2)	8 (5.6)	1 (0.7)	143 (100.0)	1.33 (0.86)	มากที่สุด
	รวม						1.33 (0.86)	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถามโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 1.33$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้ง สส. หรือ สว. หรือนายก อบต. หรือ ส.อบต. ในครั้งต่อไปส่วนใหญ่ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 83.9 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับไปใช้สิทธิแน่นอน รองลงมา มีจำนวนเท่ากัน จำนวน 8 คน คิดเป็น

ร้อยละ 5.6 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับอาจจะไปใช้สิทธิและคงจะไปใช้สิทธิ และจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับยังไม่แน่ใจ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับเหตุการณ์ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง							\bar{X} (S.D.)	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
	เบื่อหน่าย	ไม่มีเวลา	ไร้ประโยชน์	ไม่มีความหมาย	อื่นๆ	รวม			
ถ้าไม่ไปใช้สิทธิเป็นเพราะ	42 (29.4)	22 (15.4)	14 (9.8)	2 (1.4)	63 (44.1)	143 (100.0)	3.15 (1.76)	ปานกลาง	
รวม							3.15 (1.76)	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.7 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถามโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุด จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 44.1 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับอื่นๆ รองลงมา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับเบื่อหน่าย และจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับไม่มีเวลา

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการสมัครรับเลือกตั้ง

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง						\bar{X} (S.D.)	ระดับการมี ส่วนร่วม ทางการเมือง
	เป็น สมาชิก อยู่แล้ว	สมัคร แน่นอน	ไม่แน่ใจ	ไม่สมัคร แน่นอน	รวม			
การคิดจะสมัครเป็น สมาชิกพรรคการเมือง	3 (2.1)	4 (2.8)	32 (22.4)	104 (72.7)	143 (100.0)	3.66 (0.64)	น้อย	
รวม						3.66 (0.64)	น้อย	

จากตารางที่ 4.8 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการสมัครรับเลือกตั้งของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถามโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 72.7 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับไม่สมัครแน่นอน รองลงมา จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับไม่แน่ใจ และจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสมัครแน่นอน

ตอนที่ 3 หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานของบุคคล การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

ผู้วิจัยได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานของบุคคล การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานของบุคคลกับพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง	Chi-Square χ^2	P-value
ปัจจัยพื้นฐานของบุคคล		
- เพศ	1.149	.77
- อายุ	31.338	.01*
- อาชีพ	34.519	.15
- การศึกษา	28.854	.02*
- ความเชื่อทางการเมือง	10.809	.55
- แรงจูงใจทางการเมือง	12.623	.40
- ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน	7.941	.79
- การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน	14.637	.00*

* $P \leq 0.5$

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยพื้นฐานของบุคคล ได้แก่ อายุ การศึกษา การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านกับพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน เพศ อาชีพ ความเชื่อทางการเมือง แรงจูงใจทางการเมือง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านกับพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 4.10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง	Chi-Square χ^2	P-value
การมีส่วนร่วมทางการเมือง		
- การเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านหรือประชุมประจำเดือนประจำหมู่บ้าน	7.941	.79

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

N=143		
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง	Chi-Square χ^2	P-value
- การเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของชุมชนเพื่อเสนอต่อ อบต.	3.388	.98
- การเข้าร่วมประชุมเพื่อประชาคมเพื่อติดตามตรวจสอบการจัดทำแผนพัฒนา อบต.ตามความต้องการของชุมชน	8.676	.73
- การติดตามข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ	18.676	.73
- การพูดคุย ถกเถียง สนทนากับครอบครัวหรือบุคคลอื่นเกี่ยวกับการเมือง	14.223	.58
- การเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการหรือนักการเมือง ไม่ว่าจะทางจดหมาย โทรศัพท์ หรือเข้าพบตัวเพื่อให้ช่วยเหลือปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชน	25.755	.06
- การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นครั้งที่ผ่านๆ มา	22.661	.03*
- การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้ง สส.หรือ สว. หรือ นายก อบต. หรือ ส.อบต.ในครั้งต่อไป	11.370	.78
- การเคยชักชวนผู้อื่นหรือบุคคลภายในครอบครัวไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งครั้งที่ผ่านๆ มา	24.538	.78
- สาเหตุของการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	19.207	.26
- การคิดจะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	30.990	.00*
- การเคยช่วยโฆษณาหาเสียงให้กับนักการเมืองหรือพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งในการลงสมัครรับเลือกตั้ง	39.550	.00*

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง	Chi-Square χ^2	P-value
- การเคยเข้าร่วมในกิจกรรมพรรคการเมือง เช่น รับฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง พรรคใดพรรคหนึ่ง	13.675	.62

* $P \leq 0.5$

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งกับพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการประชามของชุมชน การติดตามข่าวสารทางการเมือง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการกับพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด ไม่มีความสัมพันธ์กัน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญ เกาะเกร็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

วิธีดำเนินการวิจัย ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ประชาชนทั่วไปที่มีเชื้อสายมอญที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 7 ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 156 คน ทั้งนี้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 143 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.67

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาวิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หาค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นสำคัญ

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผลการวิจัย

1.1.1 ปัจจัยพื้นฐานของบุคคลของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 62.9 โดยกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดมีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 ประกอบอาชีพค้าขายเล็กๆ น้อยๆ จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 และสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 30.1

1.1.2 ความเชื่อทางการเมือง พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 71.3 มีความเชื่อว่าการเมืองจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมา มีความเชื่อว่าการเมืองจากแหล่งอื่นๆ เช่น วิจารณ์ญาติ ไปดูด้วยตา นายวีระ ธีรภัทร เป็นต้น จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีความเชื่อว่าการเมืองน้อยที่สุดจากนิตยสาร วารสาร จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1

1.1.3 แรงจูงใจทางการเมือง พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 70.6 มีแรงจูงใจทางการเมืองจากโทรทัศน์ทำให้อยากมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด รองลงมา จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 มีแรงจูงใจทางการเมืองจากแหล่งอื่นๆ เช่น งานคาเวียม เพื่อน

คำบอกเล่า เป็นต้น และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 มีแรงจูงใจทางการเมืองจาก นิตยสาร วารสาร น้อยที่สุด

1.1.4 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ จำนวน 128 คน อาศัยอยู่ในหมู่บ้านมากกว่า 9 ปีขึ้นไป

1.1.5 การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ จำนวน 117 คน ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใด

1.1.6 การประชาสัมพันธ์ของชุมชน พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีการประชาสัมพันธ์ของชุมชน โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับการประชาสัมพันธ์ของชุมชนน้อย ($\bar{X}=1.99$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเข้าร่วมประชุมประชาสัมพันธ์หมู่บ้านหรือประชุมประจำเดือนประจำหมู่บ้าน ($\bar{X}=2.06$) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเข้าร่วมประชุมประชาสัมพันธ์ตำบลเพื่อติดตามตรวจสอบการจัดทำแผนพัฒนา อบต.ตามความต้องการของชุมชน ($\bar{X}=1.92$)

1.1.7 การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการติดตามข่าวสารทางการเมือง พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับนานๆ ครั้ง ($\bar{X}=2.54$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการพูดคุย ถกเถียง สนทนากับครอบครัวหรือบุคคลอื่น เกี่ยวกับการเมือง ($\bar{X}=3.25$) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ ($\bar{X}=1.67$)

1.1.8 การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการและการเลือกตั้ง พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.91$) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เคยช่วยโฆษณาหาเสียงให้กับนักการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ($\bar{X}=3.58$) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เคยชักชวนผู้อื่นหรือบุคคลภายในครอบครัวไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งครั้งที่ผ่านไปมา ($\bar{X}=1.70$)

1.1.9 การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้ง พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 81.8 ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นครั้งที่ผ่านๆ มา ทั้งนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 4 คนเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 2.8 ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งบางครั้งและไม่ค่อยไป

1.1.10 การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 44.1 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับอื่นๆ ทั้งนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับไม่มีเวลา

1.1.11 การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการสมัครรับเลือกตั้ง พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 72.7 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับไม่สมัครแน่นอน ทั้งนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสมัครแน่นอน

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลของการศึกษาวิจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดมีรายละเอียดสำหรับการอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ปัจจัยพื้นฐานของบุคคล

ในทางทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง เห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบใดก็ตาม จะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ซึ่งปัจจัยเหล่านั้น ได้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ไม่ว่าจะในรูปแบบไหน ในระดับใด หรือใช้วิธีการอย่างใดก็ตาม จะพบว่าปัจจัยและตัวแปรหลายอย่างที่มีอิทธิพลหรือผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งสิ้น ปัจจัยและตัวแปรเหล่านั้น กล่าวโดยรวมๆ ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวบุคคล เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา ความเชื่อทางการเมือง แรงจูงใจทางการเมือง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และการเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานของบุคคล ได้ผลดังต่อไปนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41-50 ปี ประกอบอาชีพค้าขายเล็กๆ น้อยๆ สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีความเชื่อว่าการเมืองจากโทรทัศน์มากที่สุด แรงจูงใจทางการเมืองจากโทรทัศน์ทำให้อยากมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน 9 ปีขึ้นไป และไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใด แสดงว่า ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดเป็นชุมชนที่อยู่ในวัยทำงาน ทั้งทำงานเพื่อตนเอง ครอบครัว และสังคม เป็นชุมชนที่มีการศึกษาสูง จึงมีผลต่อการทำความเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการเมืองที่มีความผันแปรอยู่ตลอดเวลา นักวิชาการทางการเมืองส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าปัจจัยเหล่านี้ล้วนนำไปสู่พฤติกรรมทางการเมืองผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังที่มิลแบรท (1977 อ้างใน ปิยะนุช เงินคล้าย และคณะ 2540: 18-19) ซึ่งได้ทำการสำรวจผลงานของนักวิชาการมากมาย และผลการวิจัยของตนเองสามารถแจกแจงว่าประชาชนจะมีปฏิกริยาตอบสนองและมีส่วนร่วมทางการเมืองหลากหลายขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของบุคคล ตลอดจนการถูกกระตุ้นโดยสื่อต่างๆ กล่าวคือ มีคำอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลจากปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลไว้พอสรุปได้ว่า

ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ ซึ่งมักจะตัดตัวเองออกจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบปกติ ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลตามที่นักวิชาการอธิบายมาและสรุปไว้ข้างต้น ปรากฏว่ามีความสอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้เพียงเรื่องเดียว โดยการศึกษาพบว่า เพศ อายุและอาชีพของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลไม่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด แสดงว่าทั้งเพศชายและเพศหญิง ตลอดจนความรู้ความเข้าใจ ความสนใจ ความเชื่อ แรงจูงใจ และค่านิยมทางการเมืองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คงมีเฉพาะระดับการศึกษาเท่านั้นที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.08 โดยพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า ผลการวิจัยที่แตกต่างจากการสำรวจของนักวิชาการอาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุด้วยกัน สุจิต บุญบงการ (อ้างใน วันชัย อ่องเอี่ยม หน้า 30-32) กล่าวว่า การที่บุคคลจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่ขึ้นอยู่กับส่วนหนึ่งมาจากสำนึกทางการเมืองของบุคคลอยู่ด้วย

จากแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของมิลแบรทและโกล อธิบายว่าการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองคือการกระทำของบุคคลเพื่อพยายามมีอิทธิพลหรือสนับสนุนต่อรัฐบาลและระบบทางการเมือง และยังรวมถึงบทบาทของประชาชนในการกระทำใดๆ เพื่อมีอิทธิพลต่อผลทางการเมือง โดยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นจะเพิ่มจากความสนใจทางการเมืองไปสู่กิจกรรมทางการเมืองที่ต้องการความสนใจและแรงจูงใจมากขึ้นเป็นลำดับ

2.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการประชาคมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับการประชาสังคมของชุมชนน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไม่เคยเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านหรือประชุมประจำเดือนประจำหมู่บ้านเลย ไม่เคยเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของชุมชนเพื่อเสนอต่อ อบต. และไม่เคยเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลเพื่อติดตามตรวจสอบการจัดทำแผนพัฒนา อบต.ตามความต้องการของชุมชน การที่พฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดเกี่ยวกับการประชาสังคมของชุมชนเป็นเช่นนั้น เพราะ

2.2.1 การเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านหรือประชุมประจำเดือน ประจำหมู่บ้าน ที่พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มียุทธศาสตร์มากที่สุด ไม่เคยเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านหรือประชุมประจำเดือนประจำหมู่บ้านเลย

การที่พฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดเป็นเช่นนั้น เพราะ สืบเนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นศูนย์กลางในการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน ในการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน ได้มีการวางแผนการประชุมประชาคมไว้ในช่วงเดือนมิถุนายนของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงรวบรวมข้อมูลความต้องการจากชุมชนเพื่อบรรจุในแผนเพื่อจัดทำข้อบัญญัติตำบล จึงไม่ได้จัดการประชุมประชาคมเป็นประจำทุกเดือน ซึ่งในการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้านทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้ทำหนังสือเชิญเข้าร่วมประชุมถึงผู้ใหญ่บ้านในแต่ละหมู่บ้านพร้อม

กับให้ช่วยประชาสัมพันธ์คนในชุมชนให้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านด้วย แต่การประชาสัมพันธ์อาจยังไม่ทั่วถึงประกอบกับไม่มีคำตอบแทนในการเข้าร่วมประชุม จึงเป็นสาเหตุให้ผู้ที่อยู่ในชุมชนไม่ได้เข้าร่วมประชุมหรือไม่สนใจที่จะเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน จะมีก็เพียงแต่ผู้ใหญ่บ้านในแต่ละหมู่บ้านที่เข้าร่วมประชุมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น

2.2.2 การเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของชุมชนเพื่อเสนอต่อ อบต. ที่พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีจำนวนมากที่สุดไม่เคยเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของชุมชนเพื่อเสนอต่อ อบต.

การที่พฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดเป็นเช่นนั้น เพราะ เนื่องจากการไม่เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านจึงทำให้คนในชุมชนไม่เสนอปัญหาความต้องการของชุมชนเพื่อเสนอต่อ อบต. อีกทั้งผู้เข้าร่วมประชุมประชาคมไม่ใช่ผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ไม่ให้ความสำคัญกับการประชุมหมู่บ้าน จึงทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นศูนย์กลางในการจัดประชุมประชาคมไม่ทราบข้อมูลความต้องการของชุมชนได้อย่างทั่วถึง มีเพียงผู้ใหญ่บ้านที่เสนอความต้องการตามที่เห็นว่าชุมชนของตัวเองต้องการ แต่ขาดการสำรวจความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชนของตัวเอง

2.2.3 การเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลเพื่อติดตามตรวจสอบการจัดทำแผนพัฒนา อบต.ตามความต้องการของชุมชน ที่พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีจำนวนมากที่สุดไม่เคยเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลเพื่อติดตามตรวจสอบการจัดทำแผนพัฒนา อบต.ตามความต้องการของชุมชน

การที่พฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดเป็นเช่นนั้น เพราะ สืบเนื่องจากการไม่เข้าร่วมประชุม ไม่เสนอปัญหา จึงไม่มีการติดตามตรวจสอบการจัดทำแผนพัฒนา อบต.ตามความต้องการของชุมชน ซึ่งในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อรวบรวมข้อมูลความต้องการของชุมชนเพื่อบรรจุในแผนพัฒนา อบต.พร้อมกับอนุมัติแผนดังกล่าวแล้วทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะประกาศแผนพัฒนา อบต.ให้ประชาชนทราบ โดยการปิดประกาศไว้ที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้านของแต่ละหมู่ เพื่อเปิดโอกาสให้คนในชุมชนสามารถติดตามตรวจสอบการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต. ทั้งนี้ที่ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดไม่มีการเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมหมู่บ้าน ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะไม่ทราบข้อมูลข่าวสารว่าจะมีการประชุมเมื่อไหร่ หรือเป็นเพราะเสนอปัญหาความต้องการไปแล้ว อบต.ก็ไม่ทำตามที่เสนอ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของแม่คคอสกั เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่กระทำโดยสมัครใจ ซึ่งสมาชิกทั้งหลายที่อยู่ในสังคมได้มีส่วนร่วมกระทำร่วมกันในอันที่จะเลือกผู้นำของตน และกำหนดนโยบายของรัฐ การกระทำนั้นอาจจะกระทำโดยตรงหรือทางอ้อมก็ได้ ซึ่งบุคคลที่มีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ต่อไปนี้ คือ การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การแสวงหาความรู้ทางการเมือง การอภิปรายหรือพูดคุย

เกี่ยวกับการเมือง การเข้าร่วมชุมชนทางการเมือง ฯลฯ เพราะการเข้าร่วมทางการเมืองเป็นตัวกระตุ้นเตือนให้ผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครองได้สำนึกถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตน ทั้งยังเป็นการช่วยขยายขอบข่ายของความรู้ทางการเมืองให้กว้างขวางขึ้นอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การประชาสังคมในหมู่บ้านเป็นเวทีซึ่งให้คนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันในการร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน การพูดคุย การหันหน้าคุยกันทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นซึ่งส่งผลให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ ซึ่งการประชาสังคมในหมู่บ้านไม่จำเป็นต้องจำกัดด้วยหรืออายุ หากแต่เยาวชนก็สามารถเป็นกระบอกเสียงให้กับคนในชุมชนได้ ซึ่งเด็กในวันนี้ก็คือผู้ใหญ่ในวันหน้า หากได้รับการปลูกฝังให้รู้จักเข้าร่วมประชาสังคม เยาวชนก็จะกล้าที่จะแสดงออกในเวทีการเมืองในระดับท้องถิ่นและอาจก้าวไปถึงเวทีระดับประเทศต่อไป เพราะเวทีการเมืองในปัจจุบันจะเน้นและให้ความสำคัญกับการเมืองภาคประชาชนมากขึ้น

จากการศึกษาผลงานของอาจารย์ธีรยุทธ บุญมี ที่ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการประชาสังคมเป็นอย่างมาก มองว่าพลังที่สามหรือพลังของสังคม หากแม้ว่าสังคมโดยรวมมีความเข้มแข็ง สามารถร่วมแรงร่วมใจกันผลักดันสังคม ปัญญาชนชาวบ้าน ปัญหาต่างๆ ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ (ธีรยุทธ บุญมี 2536) เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างคนในชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเพื่อกระตุ้นให้เกิดการประชาสังคมมากขึ้น คนในชุมชนและหน่วยงานภาครัฐควรร่วมกันส่งเสริมให้เกิดการประชาสังคมในชุมชน ดังนี้

1. กระตุ้นให้คนในชุมชนติดตามตรวจสอบการจัดทำแผนพัฒนา อบต. เพื่อติดตามการทำงานของผู้บริหาร อบต.
2. ชักชวน ประชาสัมพันธ์คนในชุมชนให้เข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังและเสนอปัญหาความต้องการของชุมชน
3. โน้มน้าวให้คนในชุมชนเสนอปัญหาที่มีในชุมชนต่อ อบต. เพื่อจะได้จัดทำแผนพัฒนาให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน
4. หน่วยงานภาครัฐ เช่น อบต. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประชาสังคมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการให้ความร่วมมือช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

2.3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการติดตามข่าวสารทางการเมือง ที่พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีจำนวนมากที่สุดมีการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากทางโทรทัศน์ทุกวัน มีการพูดคุยสนทนากับคนในครอบครัวหรือบุคคลอื่นเกี่ยวกับการเมืองอยู่บ่อยๆ

ตรงนี้แสดงให้เห็นว่า ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดมีพฤติกรรมทางการเมืองในการให้ความสนใจกับความเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ

หนังสือพิมพ์ นิตยสารต่างๆ แต่ที่ง่ายและสะดวกในการติดตามข่าวสารมากที่สุดคือทางโทรทัศน์ เพราะทุกหลังคาเรือนจะมีโทรทัศน์ทุกหลัง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วจะเปิดโทรทัศน์ดูและฟังไปพร้อมๆ กับการทำงานหรือการทำภารกิจต่างๆ ไม่เว้นแม้แต่การเดินทาง โดยรถยนต์ก็จะเปิดรับฟังข่าวสารจากทางวิทยุไปด้วย จะเห็นได้ว่า โดยส่วนใหญ่แล้วชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญมีความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองด้วยตัวเอง และหากว่างเว้นจากการทำงานและภารกิจที่ต้องทำแล้ว ก็จะจับกลุ่มกันตามศาลาริมน้ำตามลานร้านค้าชุมชนเพื่อพูดคุย สนทนาถึงเรื่องต่างๆ ในชุมชน รวมถึงเรื่องเกี่ยวกับการเมืองด้วย

อย่างไรก็ตาม ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดควรมีพฤติกรรมทางการเมืองในการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากกว่าเดิม ดังนี้

1. ควรเข้าร่วมรับฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองมากขึ้น เพื่อจะได้ทราบความเคลื่อนไหวทางการเมือง ทราบถึงนโยบายของพรรคการเมือง เพื่อเป็นข้อมูลในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2. ควรติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการหรือนักการเมืองมากขึ้น เพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชน เพราะบางครั้งการช่วยเหลือของทางราชการอาจยังไม่ทั่วถึง เนื่องจากไม่ทราบข้อมูลที่ชัดเจน หากคนในชุมชนแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการก็จะได้ช่วยเหลือได้ตรงจุด อีกทั้งปัญหาบางอย่างอาจต้องใช้งบประมาณในการแก้ไขปัญหา หากทางราชการรับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จะได้จัดสรรงบประมาณมาแก้ไขปัญหาต่อไป

3. ชักจูงคนในชุมชนพูดคุย สนทนาเกี่ยวกับการเมืองเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และกล้าแสดงความคิดเห็น นำไปสู่การกล้าแสดงออกในเวทีชาวบ้านหรือเวทีภาคประชาชน

2.4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการและการเลือกตั้ง ที่พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีจำนวนมากที่สุดไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่หรือนักการเมืองเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชน ไม่เคยช่วยโฆษณาหาเสียงให้กับนักการเมือง และไม่เคยรับฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง แต่ในด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งก็ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและชักชวนผู้อื่นหรือบุคคลในครอบครัวไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุกครั้ง

การที่พฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเป็นเช่นนั้น เพราะ *ประการที่หนึ่ง* เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชนเป็นปัญหาที่คนในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาได้ และถ้าหากต้องมีการใช้งบประมาณที่เกินกำลังของคนในชุมชนแล้ว ก็จะติดต่อกับเจ้าหน้าที่หรือนักการเมืองระดับท้องถิ่นเท่านั้นให้เข้ามาช่วยแก้ปัญหา *ประการที่สอง* จากสภาพภูมิศาสตร์ที่เป็นเกาะ ทำให้ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งระดับประเทศ เช่น สส. สว. ไม่เคยเข้ามาหาเสียงหรือปราศรัย จะมีก็เพียงแต่การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เช่น นายก อบต. ส.อบต.เท่านั้นที่ยังคงหาเสียงหรือ

ปราศรัย *ประการที่สาม* จากการสำนึกในหน้าที่และให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จึงทำให้ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง

ทั้งหมดที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ถึงแม้ว่าจะไม่มีนักการเมืองให้ความสำคัญกับการเข้ามาหาเสียงเลือกตั้งในพื้นที่ หรือแม้แต่เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดก็ยังให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางการเมือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความผูกพันทางใจและความสนใจทางการเมือง (political involvement) ผู้ที่สนใจการเมืองมักจะมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือไปช่วยผู้สมัครหาเสียง หรือไปรับสมัครเลือกตั้ง ทำให้คนมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจทางการเมือง และความสำนึกในหน้าที่พลเมือง ซึ่งเป็นคติทางการเมืองที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง ความรู้สึกที่ว่าบุคคลควรจะมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองโดยไม่คำนึงถึงว่ากิจกรรมทางการเมืองเช่นนี้จะให้ผลคุ้มค่าหรือไม่ (ณรงค์ สินสวัสดิ์ 2539)

จากแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเวอร์บา ไนซ์ และกิม อธิบายว่าการติดต่อเฉพาะเป็นรูปแบบสุดท้ายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและจะเกี่ยวเนื่องกับราษฎรรายบุคคลไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการ เพื่อให้แก้ไขปัญหาใดๆ เฉพาะตัวหรือของครอบครัว กิจกรรมในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลน้อยมาก และอันดิงตันและเนลสัน อธิบายว่าการติดต่อเป็นการเข้าหาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการเป็นส่วนตัว โดยปกติจะมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตัวหรือครอบครัว

จากวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ปัจจัยพื้นฐานของบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ความเชื่อทางการเมือง แรงจูงใจทางการเมือง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และการเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน ไม่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด มีเพียงปัจจัยระดับการศึกษาเท่านั้นที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด ได้แก่ การประชุมของชุมชน การติดต่อข่าวสารทางการเมือง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการ การเลือกตั้ง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการสมัครรับเลือกตั้ง สรุปผลการวิจัยได้ว่า

ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดมีการประชุมในชุมชนน้อยมาก สืบเนื่องมาจากเหตุผลหลายประการดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่หากมีการแจ้งข่าวสารให้รับรู้หรือประชาสัมพันธ์ให้ทราบก็อยากมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมทุกครั้งเพื่อเสนอปัญหาความต้องการในการแก้ไขปัญหาในชุมชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านอื่นๆ ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับสูง จะเห็นได้จากการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์และสื่อต่างๆ ทุกวัน พุศุขถกเถียง สนทนากับบุคคลในครอบครัวและบุคคลอื่นเกี่ยวกับการเมืองอยู่บ่อยๆ ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งทุกครั้ง จะมีก็เพียงแต่การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการหรือนักการเมือง เพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชนเท่านั้นที่ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดไม่เคยติดต่อเลย อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากการไม่ได้เข้าร่วมประชาคมในหมู่บ้าน บวกกับสภาพภูมิศาสตร์ที่เป็นเกาะ อยู่อย่างเรียบง่าย เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นพื้นที่สีเขียวที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจึงทำให้ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดไม่คิดจะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ไม่เคยช่วยโฆษณาหาเสียง และไม่เคยเข้าร่วมรับฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองเลย แต่นั่นก็ไม่ได้มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดแต่อย่างใด ยังคงให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศ และในระดับท้องถิ่นทุกครั้ง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

3.1.1 การที่พฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด ที่พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้มีพฤติกรรมทางการเมืองหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชาคมโดยภาพรวมในระดับต่ำ ผู้ศึกษาวิจัยจึงขอเสนอแนะในทางปฏิบัติว่า ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดควรมีพฤติกรรมทางการเมืองในการระชาคมในลักษณะที่เข้มข้นหรือมากกว่านี้ โดยทำการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองในการประชาคมดังกล่าวว่ามีวิธีการใดบ้างที่เปิดโอกาสให้ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดสามารถแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองในการประชาคม ขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนตำบลเองก็ส่งเสริมสนับสนุนโดยเป็นแกนนำในการจัดประชาคม โดยจัดประชุมประชาคมทุกเดือนหรืออย่างน้อยสองเดือนต่อครั้งและให้มีผู้รับผิดชอบในด้านนี้โดยตรง เพื่อให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองที่สร้างสรรค์ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดและย่อมมีผลดีต่อการพัฒนาชุมชนไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

3.1.2 จากผลการศึกษาวิจัยที่พบว่าผู้ที่เป็นสื่อกลาง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมประชาคมของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมในการเข้ามาช่วยเหลือแก้ปัญหาให้กับชุมชน ทำให้มีข้อจำกัดในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาจากปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด เช่น เทคโนโลยีสมัยใหม่ สื่อต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น พฤติกรรมทางการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

3.2.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผลการศึกษาทำให้เห็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด โดยภาพรวมที่วิเคราะห์จากแบบสอบถาม ดังนั้นในโอกาสต่อไปควรทำการศึกษาเชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์ชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ดเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (2550) “ประชาสังคม” สารสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2553 จาก <http://www.google.co.th/ประชาสังคม.mht>
- จินนา เพ็ถอกนาง ภาณุมาศ ลาดปลา และคณะ (2551) “ความเป็นมาของเกาะเกร็ด” สารสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2552 จาก <http://ww.dnp.go.th/environment/rsdocument/4905.pdf>
- ชลลดา แสงมณี (2542) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- ฐปนรรต พรหมอินทร์ และคณะ (2549) งานวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองขององค์กรเครือข่ายภาคประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540” สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นฐพร องควัศิษฐ์ (2547) “ความคิดทางการเมืองของเยาวชนชนกลุ่มน้อยจากพม่าในประเทศไทย” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภูมิภาคศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นันทพร ปานะรัตน์ (2549) “สื่อมวลชนกับพฤติกรรมทางการเมืองของนักศึกษา: ศึกษากรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- น้ำชาติ ประชาชื่น (2549, 9 มีนาคม) “ซ้ายขวา” ข่าวสดออนไลน์
- ประพันธ์ สุริวงศ์ (2536) “ทัศนคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดแม่ฮ่องสอน” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปิยะฉัตร พึ่งเกียรติรัมย์ (2547) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน (กพสม.) ในจังหวัดปัตตานี” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- ปริยาภรณ์ ปัทมชัยยันต์ (2537) “การบูรณาการทางการเมืองและความสำนึกในความเป็นพลเมืองของชนกลุ่มน้อย กรณีศึกษา: ชาวไทยใหม่จังหวัดกระบี่และภูเก็ต” วิทยานิพนธ์ ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พิทักษ์ สาเขตร์ (2535) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาเผ่าม้ง บ้านแม่แวใหม่ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก” วิทยานิพนธ์ ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภัชวีรภรณ์ ทาวดี (2549) “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน:

ศึกษากรณีอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ภาณุวัฒน์ ทองสุข (2548) “ความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ

ข้าราชการกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มานิตย์ อินผง (2550) “พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยภูเขา: ศึกษา

เฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน” วิทยานิพนธ์

ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มูลนิธิฟรีดริช เนามัน “แนวคิดเสรีนิยม” สารระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 3 พฤษภาคม 2553

จาก <http://fnfthailand.org/library-of-freedom/liberal-ideas>

วรพันธ์ อินทร์ปัญญา (2550) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงในพื้นที่อำเภอ

เมือง จังหวัดเชียงราย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540” วิทยานิพนธ์

ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วันเพ็ญ ชวรังกูร (2539) “ทัศนคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาเผ่าอีโก้ หมู่บ้านผาหมี่

อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน (2548) “วัฒนธรรมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองไทย” ในเอกสาร

การสอนชุดวิชาการเมืองการปกครองไทย หน่วยที่ 11 หน้า 14, 17-18, 29-30 นนทบุรี

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์

วิทยากร เชียงกูล “ต้องก้าวข้ามจารีตนิยม” สารระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 3 พฤษภาคม 2553

จาก <http://www.rsunews.net/Think%20Tank/TT75/BeyondConservatism.htm>

สนุก พิเชีย “ประชาสังคม” สารระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2552 จาก

<http://www.google.go.th/ประชาสังคม2.mth>

สุพรรณณี สายแก้ว (2548) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเลาขวัญ

อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สุริยน นวอัสวานนท์ (2549) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินบริษัท

การบินไทย จำกัด (มหาชน)” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

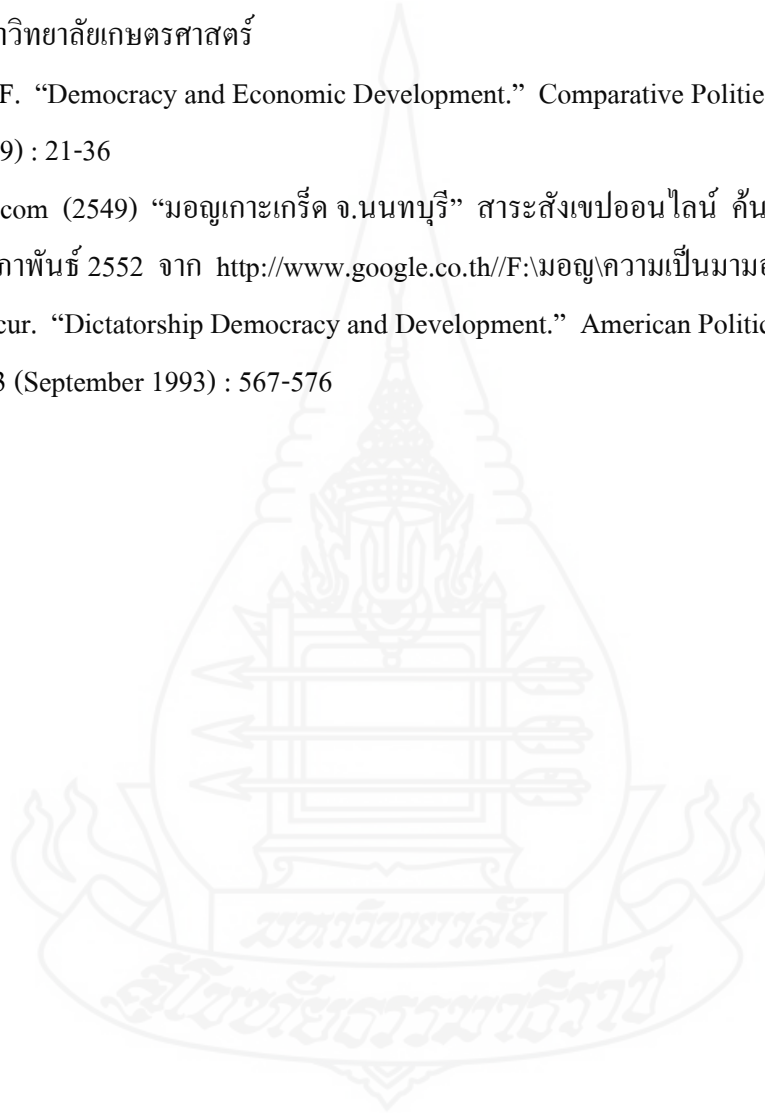
สุรศักดิ์ กุลเรือง (2544) “ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อเนก อุ้นเดช (2542) “ความคิดแบบเสรีนิยมของข้าราชการตำรวจ: ศึกษาเฉพาะกรณีกองบังคับการ
ตำรวจนครบาล” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Arat, Zehra F. “Democracy and Economic Development.” *Comparative Politics* 21,1 (October
1989) : 21-36

Monstudies.com (2549) “มอญเกาะเกร็ด จ.นนทบุรี” สารระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 27
กุมภาพันธ์ 2552 จาก <http://www.google.co.th/F:\มอญ\ความเป็นมามอญเกาะเกร็ด\2.mht>

Olson, Mancur. “Dictatorship Democracy and Development.” *American Political Science Review*
87,3 (September 1993) : 567-576

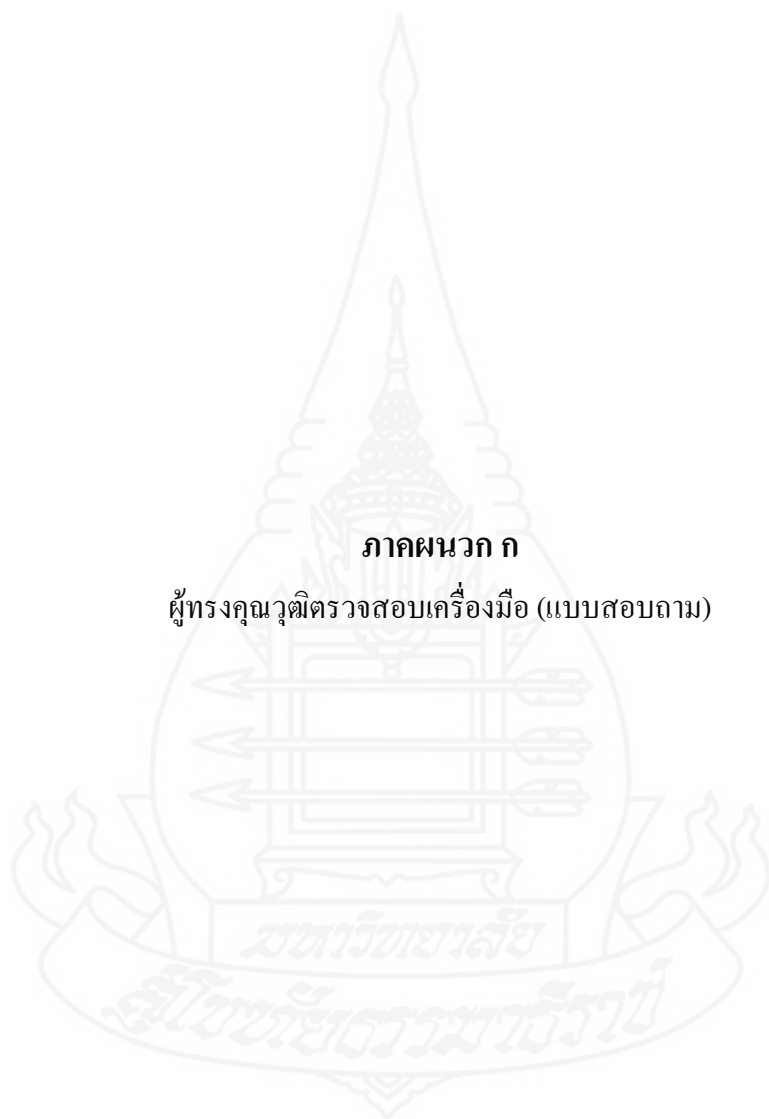

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบราชสันตติวงศ์

ภาคผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

มหาวิทยาลัย

สกลนคร

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ จุ้ยโต	อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. จำสืบเอกรพันธ์ อินทร์ปัญญา	ปลัดเทศบาลตำบลป่าอ้อคอนชัย
เทศบาลตำบลป่าอ้อคอนชัย จังหวัดเชียงราย
3. นายสำเริง เพ็ชรนพรัตน์	นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

คำชี้แจง

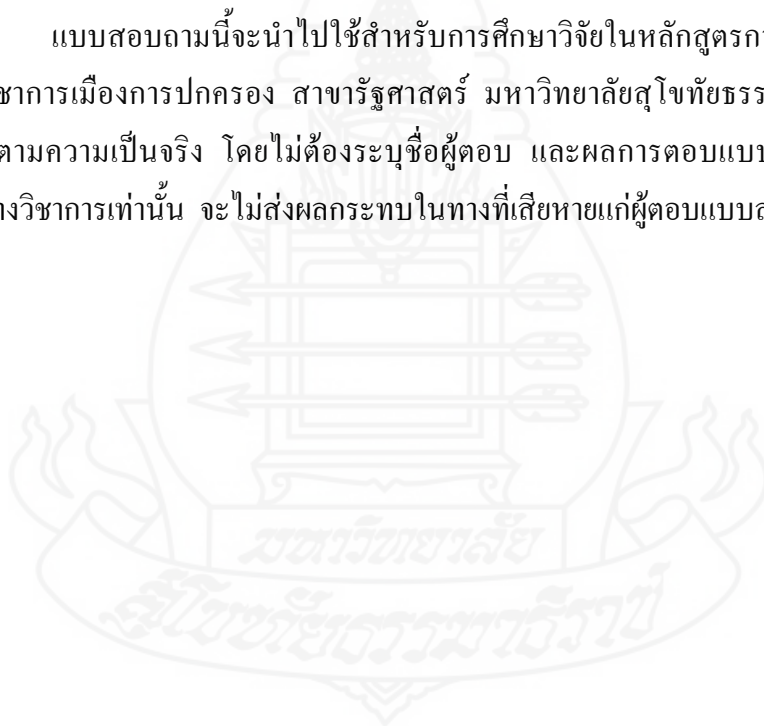
แบบสอบถามเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

แบบสอบถามมี 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานของบุคคล

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญเกาะเกร็ด

แบบสอบถามนี้จะนำไปใช้สำหรับการศึกษาวิจัยในหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโท แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ขอได้โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริง โดยไม่ต้องระบุชื่อผู้ตอบ และผลการตอบแบบสอบถามจะนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น จะไม่ส่งผลกระทบต่อในทางที่เสียหายแก่ผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด

7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

- 7.1 () ต่ำกว่า 1 ปี
- 7.2 () 1 ปีขึ้นไป – 3 ปี
- 7.3 () มากกว่า 3 ปีขึ้นไป – 6 ปี
- 7.4 () มากกว่า 6 ปีขึ้นไป – 9 ปี
- 7.5 () มากกว่า 9 ปีขึ้นไป

8. ท่านเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านหรือไม่

- 8.1 () ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด
- 8.2 () เป็นสมาชิกกลุ่ม จำนวน.....กลุ่ม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

1. ท่านได้เข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน หรือประชุมประจำเดือน ประจำหมู่บ้านมากน้อยเพียงใด

- 1.1 () ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลยสักครั้ง
- 1.2 () นานๆ เข้าร่วมประชุมครั้งหนึ่ง (1 ครั้ง/ปี)
- 1.3 () เข้าร่วมประชุมบ่อยครั้ง (3 ครั้ง/ปี)
- 1.4 () เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง (6 ครั้ง/ปี)
- 1.5 () เป็นผู้เรียกร้องให้มีการจัดการประชุมและเข้าร่วมประชุมตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไป

2. ท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของชุมชนเพื่อเสนอต่อ อบต.

- 2.1 () ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลยสักครั้ง
- 2.2 () นานๆ เข้าร่วมประชุมครั้งหนึ่ง (1 ครั้ง/ปี)
- 2.3 () เข้าร่วมประชุมบ่อยครั้ง (3 ครั้ง/ปี)
- 2.4 () เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง (6 ครั้ง/ปี)
- 2.5 () เป็นผู้เรียกร้องให้มีการจัดการประชุมและเข้าร่วมประชุมตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไป

3. ท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมตำบลเพื่อติดตามตรวจสอบการจัดทำแผนพัฒนา อบต.ตามความต้องการของชุมชน

- 3.1 () ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลยสักครั้ง
- 3.2 () นานๆ เข้าร่วมประชุมครั้งหนึ่ง (1 ครั้ง/ปี)
- 3.3 () เข้าร่วมประชุมบ่อยครั้ง (3 ครั้ง/ปี)
- 3.4 () เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง (6 ครั้ง/ปี)
- 3.5 () เป็นผู้เรียกร้องให้มีการจัดการประชุมและเข้าร่วมประชุมตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไป

4. ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ บ่อยครั้ง
เพียงใด
- 4.1 () ทุกวัน 4.2 () เกือบทุกวัน 4.3 () บ่อย ๆ
4.4 () นาน ๆ ครั้ง 4.5 () ไม่เคยเลย
5. ท่านเคยพูดคุย ถกเถียง สนทนากับครอบครัวหรือบุคคลอื่นเกี่ยวกับการเมืองบ่อยครั้งเพียงใด
- 5.1 () ทุกวัน 5.2 () เกือบทุกวัน 5.3 () บ่อย ๆ
5.4 () นาน ๆ ครั้ง 5.5 () ไม่เคยเลย
6. ท่านเคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการหรือนักการเมือง ไม่ว่าทางจดหมาย โทรศัพท์ หรือ
เข้าพบตัว เพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชนของท่านมากน้อยเพียงใด
- 6.1 () ทุกครั้งที่มีปัญหา 6.2 () บ่อยครั้ง
6.3 () นาน ๆ ครั้งแล้วแต่โอกาส 6.4 () ไม่เคยเลย
6.5 () อื่นๆ (ระบุ).....
7. ในการเลือกตั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นครั้งที่ผ่านๆ มา ท่านไปใช้สิทธิออกเสียง
เลือกตั้งบ่อยครั้งเพียงใด
- 7.1 () ไปทุกครั้ง 7.2 () ไปเกือบทุกครั้ง 7.3 () ไปบางครั้ง
7.4 () ไม่ค่อยไป 7.5 () ไม่เคยไปเลย
8. ถ้าจะมีการเลือกตั้ง สส. หรือ สว. หรือ นายก อบต. หรือ ส.อบต. ในครั้งต่อไปท่านจะไปใช้สิทธิ
ออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่
- 8.1 () จะไปใช้สิทธิอย่างแน่นอน 8.2 () อาจจะไปใช้สิทธิ
8.3 () ยังไม่แน่ใจ 8.4 () คงจะไปใช้สิทธิ
8.5 () ไม่ไปใช้สิทธิอย่างแน่นอน
9. ท่านเคยชักชวนผู้อื่นหรือบุคคลภายในครอบครัวไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งครั้งที่ผ่านๆ มาบ่อยครั้ง
เพียงใด
- 9.1 () ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง 9.2 () บ่อยครั้ง
9.3 () บางครั้ง 9.4 () ไม่เคยเลย
9.5 () อื่นๆ (ระบุ).....
10. ถ้าท่านไม่ไปใช้สิทธิเป็นเพราะสาเหตุใด
- 10.1 () เบื่อหน่ายนักการเมืองที่ตีแต่พุง 10.2 () ไม่มีเวลา ต้องทำมาหากิน
10.3 () คิดว่าเลือกตั้งไปก็ไร้ประโยชน์ 10.4 () คิดว่าไม่มีความหมาย
10.5 () อื่นๆ (ระบุ).....

11. ท่านคิดจะสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือไม่

11.1 () เป็นสมาชิกอยู่แล้ว

11.2 () สมัครแน่นอน

11.3 () ไม่แน่ใจ

11.4 () ไม่สมัครแน่นอน

12. ท่านเคยช่วยโฆษณาหาเสียงให้กับนักการเมือง หรือพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งในการลงสมัครรับเลือกตั้งบ่อยครั้งเพียงใด

12.1 () ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง

12.2 () บ่อยครั้ง

12.3 () บางครั้ง

12.4 () ไม่เคยเลย

12.5 () อื่นๆ (ระบุ).....

13. ท่านเคยเข้าร่วมในกิจกรรมพรรคการเมือง เช่น รับฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งบ่อยครั้งเพียงใด

13.1 () ทุกครั้งที่มีโอกาส

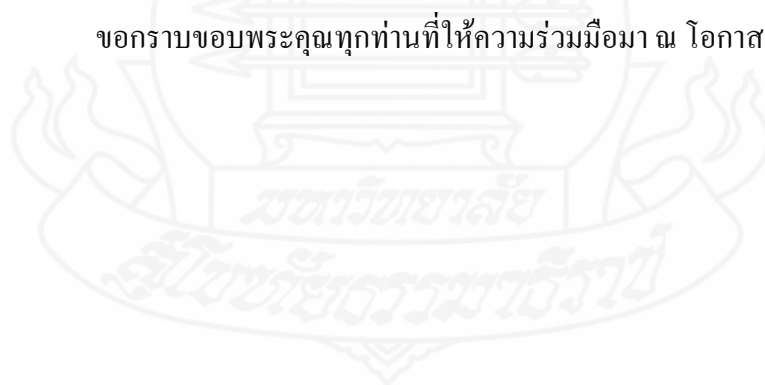
13.2 () บ่อยครั้ง

13.3 () บางครั้ง

13.4 () ไม่เคยเลย

13.5 () อื่นๆ (ระบุ).....

ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวปานิสรา สุภามิ
วัน เดือน ปีเกิด	28 เมษายน 2519
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.) สาขาการบริหารงานราชทัณฑ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ตำแหน่ง	นักวิชาการเงินและบัญชี

